

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

**Sprawozdanie z realizacji Priorytetów komponentu regionalnego w ramach Programu Operacyjnego
Kapitał Ludzki 2007-2013**

I. INFORMACJE OGÓLNE

1. Rodzaj sprawozdania			
A. Sprawozdanie okresowe			
B. Sprawozdanie roczne		X	
C. Sprawozdanie końcowe			
2. Okres sprawozdawczy		Rok 2013	
3.	Numer Priorytetu PO KL	VI, VII, VIII, IX	
4.	Nazwa Instytucji Pośredniczącej	Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego	
5.	Dane osoby sporządzającej sprawozdanie	w części rzeczowej	w części finansowej
	Imię i nazwisko	Priorytet VI: Dorota Wysmyk	Priorytet VI: Dorota Wysmyk
		Priorytet VII: Emilia Kaczmarek	Priorytet VII: Emilia Kaczmarek
		Priorytet VIII: Aneta Agdan	Priorytet VIII: Aneta Agdan
Priorytet IX: Magdalena Maciejko		Priorytet IX: Magdalena Maciejko	
Nr telefonu	71 776 98 20, 71 776 96 20, 71 776 96 14	71 776 98 20, 71 776 96 20, 71 776 96 14	
Adres poczty elektronicznej	dorota.wysmyk@dolnyslask.pl emilia.kaczmarek@dolnyslask.pl aneta.agdan@dolnyslask.pl magdalena.maciejko@dolnyslask.pl	dorota.wysmyk@dolnyslask.pl emilia.kaczmarek@dolnyslask.pl aneta.agdan@dolnyslask.pl magdalena.maciejko@dolnyslask.pl	

II. PRZEBIEG REALIZACJI PRIORYTETU

1. Analiza stopnia osiągnięcia oczekiwanych efektów oraz wartości docelowych wskaźników w podziale na cele szczegółowe

Głównym celem PO KL jest realizacja działań, które przyczyniają się do wzrostu zatrudnienia i spójności społecznej, podniesienia poziomu wykształcenia w społeczeństwie, zwiększenia konkurencyjności przedsiębiorstw oraz poprawy jakości i dostępności usług szkoleniowo-doradczych. Program ten stanowi odpowiedź na zdiagnozowane w województwie problemy w obszarze rynku pracy, adaptacyjności, wykluczenia społecznego oraz edukacji. Wyniki ostatnio zakończonych badań ewaluacyjnych, których jednym z celów było określenie i analiza rezultatów realizacji Priorytetów VI-IX (badanie pn. "Analiza osiągniętych wartości wskaźników rezultatu oraz sytuacji uczestników projektów w sześć miesięcy po otrzymaniu wsparcia w ramach Priorytetów VI-VIII PO KL w województwie dolnośląskim" oraz pn. "Ocena działań PO KL podejmowanych w obszarze edukacji na terenie Dolnego Śląska") wskazują, że oferowane wsparcie pozytywnie wpływa na zmniejszanie zdiagnozowanych problemów w regionie.

Na podstawie wyników badania „Analiza osiągniętych wartości wskaźników rezultatu oraz sytuacji uczestników projektów w sześć miesięcy po otrzymaniu wsparcia w ramach Priorytetów VI-VIII PO KL w województwie dolnośląskim” można stwierdzić, iż działania podejmowane w ramach PO KL przyczyniają się do wzrostu zatrudnienia w województwie dolnośląskim. Wsparcie jest oceniane dobrze przez uczestników i przyczynia się do wzrostu zatrudnienia, o czym świadczą deklaracje samych respondentów, dotyczące ich sytuacji zawodowej przed i po zakończeniu udziału w projekcie. Pracę podjęło 56% osób, które w momencie rozpoczęcia udziału w projekcie, były bezrobotne lub nieaktywne zawodowo (są to zarówno osoby które zostały zatrudnione, jak i założyły własną

działalność gospodarczą). Ponadto ponad 83% uczestników projektów wskazuje, że oferowane wsparcie przyczyniło się do polepszenia ich sytuacji na rynku pracy. Jeden z wniosków z niniejszego badania wskazuje również, iż formy wsparcia stosowane w ramach PO KL w województwie dolnośląskim należy uznać za właściwie dopasowane do rzeczywistych potrzeb uczestników zrealizowanych projektów, a dokładniej do grup docelowych - za takie uważa je 93% uczestników projektów. Dodatkowo dzięki wsparciu ze środków EFS wzrosły kompetencje pracowników, które umożliwiły utrzymanie się firm na rynku pracy – według opinii respondentów badania wysokie kwalifikacje (nabyte m.in. w wyniku udziału w projekcie PO KL) pracowników przedsiębiorstw korzystających ze wsparcia, a co się z tym wiąże, wiedza merytoryczna, były drugim w kolejności czynnikiem, który umożliwił utrzymanie się firmy na rynku. Ponadto, jeśli chodzi o uczestników projektów, którzy w momencie rozpoczęcia udziału w projektach pracowali, to 6 miesięcy po ich zakończeniu pracę zachowało 90% uczestników projektów.

Wyniki badania wskazują również, że w odniesieniu do większości uczestników projektów można mówić o trwałości udzielonego im wsparcia. Dowodzi tego m.in. stosunkowo wysoka przeżywalność firm utworzonych dzięki wsparciu z PO KL (80% - w momencie realizacji badania), a także fakt, że spośród osób bezrobotnych i poszukujących pracy w momencie przystąpienia do projektu, 70% pracuje w obecnym miejscu zatrudnienia ponad 6 miesięcy (w przypadku 64% z nich, jest to pierwsza praca od zakończenia udziału w projekcie).

Działania realizowane w ramach PO KL także pozytywnie oddziałują na rozwiązywanie regionalnych problemów w obszarze edukacji na Dolnym Śląsku, w szczególności widoczne to jest poprzez rozszerzanie oferty edukacyjnej i podniesienie jakości kształcenia w szkołach (zajęcia dodatkowe dla uczniów, szkolenia nauczycieli) oraz wyrównywanie dostępu do edukacji (ponad 80% wspartych placówek przedszkolnych położonych jest na terenie wiejskim).

Szczegółowe informacje o wpływie poszczególnych Działań podejmowanych w ramach Priorytetów Komponentu Regionalnego na zmniejszanie regionalnych problemów zdiagnozowanych na terenie Dolnego Śląska zostały opisane w częściach dotyczących opisu poszczególnych Priorytetów, w dalszej części dokumentu.

PRIORYTET VI

Biorąc pod uwagę stopień realizacji głównych wskaźników oraz dotychczasowe wykorzystanie środków, należy przyjąć, iż realizacja zadań wyznaczonych dla PO KL w obszarze zatrudnienia dobiega końca. Tempo kontraktacji i wydatkowania ma odzwierciedlenie w wartościach osiąganych wskaźników i świadczy o przełożeniu wykorzystanych środków na liczbę podmiotów lub osób, którym udzielono wsparcia. Niemal wszystkie wskaźniki przekroczyły zakładany poziom, a pozostałe zbliżają się do niego.

Głównymi problemami występującymi na rynku pracy są: wysoka stopa bezrobocia i jej duże zróżnicowanie w samym regionie, niższa niż w innych krajach Unii Europejskiej aktywność zawodowa osób młodych, duża skala bezrobocia długoterminowego oraz duża liczba osób z niskimi kwalifikacjami zawodowymi. Chcąc wspierać i pobudzać aktywność zawodową osób w szczególnie trudnej sytuacji, w *Planach działania* preferowano jako uczestników projektu osoby defaworyzowane na rynku pracy poprzez stosowanie w początkowym okresie programowania kryteriów strategicznych. Kolejnym krokiem było uwzględnienie ww. grup w kryteriach dostępu. Położono szczególny nacisk na wspieranie w szczególności ludzi młodych, osoby starsze, kobiety, osoby o kwalifikacjach niedostosowanych do potrzeb rynku pracy, osoby niepełnosprawne. Wykorzystanie wsparcia realizowanego w projektach współfinansowanych z EFS pozwoliło na powrót na rynek pracy ww. grup, o czym świadczą osiągnięte wskaźniki. Warto zwrócić uwagę, na fakt, że w ramach Priorytetu VI, wartości docelowe wskaźników zostały znacznie przekroczone (osoby długotrwale bezrobotne – 203,56%, osoby niepełnosprawne – 159,36%, osoby z terenów wiejskich – 263,94%), co świadczy o skali podjętych działań skierowanych na wsparcie ww. grup i efektywności wykorzystania środków finansowych. Jedną z form pobudzenia aktywności zawodowej była promocja przedsiębiorczości ze szczególnym uwzględnieniem osób defaworyzowanych na rynku pracy. W ramach Działania 6.2 i Poddziałania 6.1.3, 13 315 osób otrzymało środki na rozpoczęcie działalności gospodarczej, z których 7 386 osób znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy otrzymało bezzwrotne dotacje (w tym 396 osób niepełnosprawnych, 3 189 osób długotrwale bezrobotnych, 4 500 osób z terenów wiejskich, 1 544 osoby w wieku 50–64 lata). Podjęte działania przyczyniają się do zmniejszenia problemów występujących na regionalnym rynku pracy i wspierają grupy docelowe w szczególnie niekorzystnej sytuacji. Skuteczność działań podjętych w ramach PO KL, potwierdzają wyniki przeprowadzonych badań ewaluacyjnych oraz osiągnięta efektywność zatrudnieniowa (opisane w dalszej części sprawozdania).

Projekty w ramach Priorytetu VI przyczyniają się do osiągnięcia następujących celów szczegółowych Priorytetu (opisano wskaźniki, w przypadku których nie osiągnięto jeszcze wartości docelowej, wraz z prognozą możliwości zbliżenia się do tej wartości oraz te wskaźniki, które w okresie sprawozdawczym przekroczyły wartość docelową):

Cel szczegółowy 1- Zwiększenie zasięgu oddziaływania Aktywnej Polityki Rynku Pracy:

Wskaźniki produktu:

Liczba osób, które zakończyły udział w projektach realizowanych w ramach Priorytetu - od początku realizacji Programu do końca okresu sprawozdawczego wskaźnik ten został osiągnięty na poziomie 64 139, co stanowi 88,37% wartości docelowej wskaźnika i sukcesywnie przyrasta (w 2013 r. wzrost o 8 176 osób). Stopień jego realizacji jest nieco poniżej poziomu rozliczenia środków (97,05% bez Poddziałania 6.1.2). Na podstawie analizy projektów realizowanych oraz dostępnych środków w 2014 roku, IP oraz IP2 stwierdza, że wartość docelowa zostanie osiągnięta powyżej 100%. W ramach Działania 6.1, dla projektów będących w trakcie realizacji przewiduje się, że wskaźnik wzrośnie o 7 924 osoby (w tym 5 498 osób w Poddziałaniu 6.1.1 oraz 2 426 osób zakończy udział w projektach PUP przyjętych do realizacji w 2013 r.). Na maksymalizację przyrostu wskaźnika w ramach Poddziałania 6.1.3 mają wpływ zapisy Planu działania na rok 2013, które umożliwiły udział w projekcie wyłącznie osobom nowym. Wprowadzenie tego kryterium wyklucza sytuację, w której środki trafiają kilkakrotnie do tych samych osób, a co za tym idzie umożliwiają skorzystanie ze wsparcia EFS jak największej liczbie osób, co ma przełożenie na planowane do osiągnięcia wartości wskaźnika. W ramach Działania 6.2 wskaźnik został osiągnięty na poziomie 2 067 osób, w tym w bieżącym okresie sprawozdawczym udział w projektach zakończyły 564 osoby oraz przewiduje się, że spodziewany przyrost wskaźnika dla projektów będących w trakcie realizacji wyniesie 652 osoby. Działanie 6.3 nie będzie miało wpływu na przyrost wskaźnika ze względu na fakt, iż realizacja oraz rozliczenie projektów w tym Działaniu zostały zakończone, a osiągnięta wartość wskaźnika wynosi 1 783 osoby. Reasumując, szacuje się, że przyrost wskaźnika dla projektów obecnie realizowanych wyniesie 8 576 osób, co umożliwi osiągnięcie zaplanowanej wartości docelowej. Ponadto znaczący wpływ na ostateczny poziom wskaźnika będą miały projekty zaplanowane do realizacji w 2014 r. w ramach Poddziałania 6.1.3, na sfinansowanie których, zgodnie z decyzją Ministra Pracy i Polityki Społecznej, zaplanowano kwotę ponad 165 mln PLN. Pozwoli to na osiągnięcie powyżej 100 % wartości docelowej wskaźnika dla całego Priorytetu VI.

Liczba osób, które zostały objęte Indywidualnym Planem Działania – od początku realizacji Programu do końca okresu sprawozdawczego wskaźnik ten został osiągnięty na poziomie 22 430, co stanowi 104,68% wartości docelowej wskaźnika i świadczy o dużej dynamice w stosunku do roku 2012 (w bieżącym okresie objęto IPD 7 861 osób). W 2012 roku kryteria dostępu obligowały wnioskodawców Poddziałania 6.1.1 oraz 6.1.3 do objęcia wszystkich uczestników projektów Indywidualnym Planem Działania. Dzięki zachowaniu powyższego kryterium w *Planie działania na rok 2013*, przy jednoczesnym zwiększeniu środków dla Poddziałania 6.1.3 w roku 2013, wskaźnik został zrealizowany na poziomie powyżej 100%. Osiągnięta do końca roku 2013 wartość wskaźnika wzrośnie jeszcze w wyniku projektów będących w trakcie realizacji oraz projektów PUP, które zostaną przyjęte do realizacji w 2014 roku.

Identyfikację potrzeb osób pozostających bez zatrudnienia poprzez zastosowanie IPD, można uznać za jedną z najskuteczniejszych form wsparcia, ponieważ w sposób optymalny pozwala dostosować formy wsparcia do specyficznych potrzeb uczestników. IP co roku wymaga realizacji kompleksowego wsparcia w projektach na rzecz osób chcących rozpocząć prowadzenie działalności gospodarczej wraz z pogłębioną analizą predyspozycji zawodowych podczas etapu rekrutacji, zatem projekty zapewniają odpowiednie pod względem merytorycznym wsparcie dla uczestników. Mając na uwadze, iż zastosowanie IPD przyczynia się do zwiększenia realizowanego wsparcia, w *Planie działania na rok 2011* wprowadzono w ramach Poddziałania 6.1.3 kryterium dostępu obligujące projektodawców do objęcia IPD co najmniej 30% uczestników. Natomiast w przypadku Poddziałania 6.1.1 zastosowano kryterium strategiczne, które przewidywało objęcie IPD wszystkich uczestników projektu. W 2012 r. ww. kryterium zostało przyjęte już jako kryterium dostępu w ramach Poddziałania 6.1.1 i 6.1.3. Na spotkaniach informacyjno-promocyjnych organizowanych przez IP2 przekazywano potencjalnym Projektodawcom praktyczną wiedzę w zakresie formułowania założeń projektu z uwzględnieniem obowiązujących kryteriów szczegółowych. Zachęcano Projektodawców do wykorzystywania IPD powstałych w innych projektach, w których brali udział uczestnicy projektu. Promowano dobrą praktykę, jaką jest na etapie rekrutacji diagnozowanie czy dana osoba w ciągu ostatnich 12 miesięcy otrzymała wsparcie w postaci IPD. Jeżeli tak było to zachęcano do wykorzystania produktów w postaci IPD przy tworzeniu nowego IPD. Zapobiegało to dublowaniu form wsparcia, spadku jego efektywności, a także zniechęceniu uczestników projektu do uczestnictwa w projekcie. Potwierdzają to wyniki badania ewaluacyjnego „Ocena zależności pomiędzy doбором form wsparcia a profilem uczestników, w kontekście potrzeb lokalnego/ regionalnego rynku pracy, na przykładzie projektów konkursowych realizowanych w ramach Poddziałania 6.1.1 i 8.1.1 PO KL, na Dolnym Śląsku”. Największy efekt odnotowuje się w odniesieniu do **rekomendacji zalecającej wykorzystywanie IPD powstałych w innych projektach**, bowiem Wnioskodawcy przyjęli zalecenie IP2 i w wielu projektach złożonych do oceny w 2012 roku stwierdzono założenia zgodne z tą rekomendacją.

Liczba osób, które skorzystały z instrumentów zwrotnych - do końca okresu sprawozdawczego 26 osób skorzystało z instrumentów zwrotnych, co stanowi 17,57% wartości docelowej. Tak niski poziom osiągnięcia wskaźnika jest spowodowany tym, że realizacja projektu rozpoczęła się 01.01.2013 r. W okresie objętym sprawozdaniem Beneficjent utworzył fundusz pożyczkowy, opracował „Regulamin pożyczkowy”, a następnie

rozpoczął proces rekrutacji. Do 31.12.2013 r. do projektu przystąpiły 133 osoby (w tym 16 osób, które przerwały swój udział w projekcie). W ramach projektu oferowane jest wsparcie w postaci doradztwa zawodowego i biznesowego, szkolenia oraz pożyczki na rozpoczęcie działalności gospodarczej. IP2 stoi na stanowisku, że wartość docelowa wskaźnika będzie możliwa do osiągnięcia, ponieważ Projektodawca zaplanował, że 160 osób skorzysta z instrumentów zwrotnych. W okresie objętym sprawozdaniem Beneficjent ponosił również koszty (ze środków pomocy bezzwrotnej) na doradztwo zawodowe i biznesowe oraz na szkolenia, co ma przełożenie na dwa kolejne wskaźniki monitorowane w ramach projektu inżynierii finansowej.

W przypadku wskaźnika **Liczba osób, które skorzystały z usług doradczych (projekty inżynierii finansowej)** zaplanowanego przez Beneficjenta na poziomie 150 osób, do końca 2013 r. został on osiągnięty w 52,67% (79 osób skorzystało z usług doradczych). Biorąc pod uwagę dotychczasowe wykonanie wskaźnika, IP2 obecnie nie widzi zagrożenia nieosiągnięcia przedmiotowego wskaźnika w stosunku do przyjętych w projekcie założeń.

Natomiast, jeśli chodzi o wskaźnik **Liczba osób, które uczestniczyły w szkoleniach (projekty inżynierii finansowej)** zaplanowanego przez Beneficjenta na poziomie 140 osób, w okresie objętym sprawozdaniem, został on osiągnięty na poziomie zaledwie 12,86 % (18 osób uczestniczyło w szkoleniach). W przypadku tego wskaźnika istnieje ryzyko nieosiągnięcia założonych wartości, o czym Beneficjent informuje IP2 w kolejnym wniosku o płatność (nierozliczonym w okresie objętym sprawozdaniem). Beneficjent zgłosił, że w projekcie występują problemy związane z organizacją szkoleń. Formularze rekrutacyjne wraz z deklaracjami wpływają do Beneficjenta w długich odstępach czasowych i dlatego dużym problemem jest zorganizowanie grupy ok. 10-12 osobowej, aby można było przeprowadzić szkolenie. Poza tym Beneficjent zwraca uwagę na fakt, że osoby, którym przyznano już pożyczkę i które rozpoczęły działalność gospodarczą nie wyrażają chęci udziału w szkoleniu, często argumentując swoją decyzję brakiem czasu. Beneficjent zwraca uwagę, że wszyscy uczestnicy projektu na każdym etapie (doradztwa zawodowego, biznesowego, składania wniosku, podpisywania umowy) są informowani i zachęceni do skorzystania ze szkolenia, jednak już w momencie przystąpienia do projektu, na pierwszym etapie, nie wykazują zainteresowania tą formą wsparcia. W związku z faktem, iż udział w szkoleniu nie jest obligatoryjny, Beneficjent nie ma wpływu na decyzję uczestnika, niemniej dokłada wszelkich starań, aby zachęcić uczestników projektu do skorzystania ze szkoleń.

Liczba kluczowych pracowników PSZ, którzy zakończyli udział w szkoleniach w systemie pozaszkolnym, istotnych z punktu widzenia regionalnego rynku pracy - od początku realizacji Programu do końca okresu sprawozdawczego wskaźnik ten został osiągnięty na poziomie 370 (przed urealnieniem - 458 pracowników PSZ). Omawiany wskaźnik mierzony jest „na wyjściu” z projektu i osiągnięty został na poziomie 71,57% przy jednoczesnym poziomie rozliczenia środków w wysokości 89,45%. Większość projektów Powiatowych Urzędów Pracy koncentruje się w znacznej mierze na wsparciu w postaci dofinansowania zatrudnienia doradców zawodowych i pośredników pracy, a w mniejszym stopniu na wsparciu szkoleniowym. W wyniku realizacji projektów w latach 2008-2013 dofinansowaniem zatrudnienia objęto około 280 etatów pośredników pracy i doradców zawodowych. Dofinansowanie to zawiera się w poziomie rozliczonych środków, lecz nie przekłada się na realizację wskaźnika. W związku z faktem, że nie planuje się ogłaszania kolejnych konkursów, wartość wskaźnika w kolejnym okresie sprawozdawczym przyrośnie wyłącznie w oparciu o projekty realizowane do końca 2013 roku, ale jeszcze nie rozliczone ostatecznie. Stwierdza się, że wskaźnik przyrośnie o 64 osoby (przy czym nie uwzględnia się urealnienia wskaźnika). Zgodnie z sugestią IP, IP2 podejmowała negocjacje ze wszystkimi Powiatowymi Urzędami Pracy, których projekty zostały rekomendowane do dofinansowania, w zakresie możliwości zwiększenia liczby kluczowych pracowników PSZ objętych szkoleniami. W wyniku negocjacji, część z Powiatowych Urzędów Pracy zwiększyła planowaną wartość docelową wskaźnika, jednak nie zagwarantowało to osiągnięcia wartości docelowej na poziomie 517 osób. Mierzony wskaźnik nie obejmuje danych dotyczących wsparcia udzielanego kluczowym pracownikom PSZ, którzy kształcą się w formach szkolnych, tj. brak np. liczby pracowników realizujących studia podyplomowe (63 osoby) oraz nie obejmuje osób otrzymujących wsparcie, ale nie należących do grupy pracowników kluczowych. Zdaniem IP2 brak ujęcia tych osób we wskaźniku, przy ich jednoczesnym udziale w projektach Poddziałania 6.1.2, zaniża osiągnięte wartości oraz prognozy wartości możliwych do osiągnięcia, a jednocześnie podnoszenie kwalifikacji tych osób w formach szkolnych wpisuje się w cel szczegółowy 1. Pracownicy publicznych służb zatrudnienia, poprzez podnoszenie swoich kwalifikacji i kompetencji, realizują warunek dążenia do zapewnienia odpowiednich warunków organizacyjnych i instytucjonalnych na rzecz aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych.

Wskaźnik rezultatu:

Odsetek kluczowych pracowników PSZ, którzy zakończyli udział w szkoleniach w systemie pozaszkolnym, istotnych z punktu widzenia regionalnego rynku pracy – do końca bieżącego okresu sprawozdawczego osiągnięto wskaźnik na poziomie 54,25%, w 2013 roku nastąpił wzrost w stosunku do wartości wskaźnika

osiągniętego w roku 2012 o 4,25 punktów procentowych. Pomimo osiągniętej wartości odpowiadającego wskaźnika produktu, realizacja wartości docelowej jest zagrożona. W województwie dolnośląskim znacząco wzrosła liczba kluczowych pracowników PSZ w stosunku do roku 2006 (będącej bazą do wyznaczenia wartości docelowej wskaźnika), osiągając na koniec okresu sprawozdawczego wartość 693 osoby, co ma wpływ na osiągniętą wartość powyższego wskaźnika rezultatu.

Cel szczegółowy 2 - Zwiększenie poziomu zatrudnienia wśród osób młodych:

Wskaźnik produktu:

Liczba osób, które zakończyły udział w projektach realizowanych w ramach Priorytetu - w tym liczba osób w wieku 15-24 lata - od początku realizacji Programu do końca okresu sprawozdawczego wskaźnik ten został osiągnięty na poziomie 21 250, co stanowi 109,06% wartości docelowej. W 2013 roku udział w projektach zakończyły 2 454 osoby młode (nastąpił wzrost o 9,94 punktów procentowych). Zgodnie z szacunkiem IP i IP2, pomimo zwiększenia wartości docelowej, jaka miała miejsce w 2013 roku, wartość docelowa została przekroczona. W związku z realizacją projektów PUP w 2013 i 2014 roku wskaźnik ten znacząco wzrosł. Ponadto na ostatecznie osiągnięty poziom miernika będą miały wpływ projekty realizowane w ramach Poddziałania 6.1.1 oraz Działania 6.2. Projekty skierowane do osób młodych, promowane były zarówno w latach ubiegłych jak i w bieżącym okresie sprawozdawczym. Kryterium dostępu obowiązujące zgodnie z *Planem działania na rok 2013*, które zobowiązywało Beneficjentów do tego, aby grupę docelową projektu stanowiły co najmniej w 50% osoby w wieku 15-30 lat zdecydowanie przyczyniło się do osiągnięcia celu.

Dla uczestników projektów będących osobami młodymi **efektywność zatrudnieniowa** monitorowana w projektach Działania 6.1 kształtuje się na poziomie 67,36%. Planowana wartość miernika do osiągnięcia to 40%, zatem plan został zrealizowany. W ostatnim roku odnotowano wzrost efektywności zatrudnieniowej o ponad 6 punktów procentowych.

Wskaźnik rezultatu:

Liczba utworzonych miejsc pracy w ramach udzielonych z EFS środków na podjęcie działalności gospodarczej (15-24 lata) - od początku realizacji Programu do końca okresu sprawozdawczego wskaźnik ten został osiągnięty na poziomie 2 131, co stanowi 113,65% wartości docelowej. W ostatnim roku nastąpił przyrost wskaźnika o 531. Osiągnięty poziom wskaźnika jest zadawalający i adekwatny do poziomu wskaźnika produktu *Liczba osób w wieku 15-24 lata, które otrzymały bezzwrotne dotacje*.

Cel szczegółowy 3 – Zmniejszenie bezrobocia wśród osób znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy (kobiety, osoby długotrwale bezrobotne, osoby niepełnosprawne, osoby bezrobotne zamieszkujące na obszarach wiejskich):

Wskaźnik produktu:

Liczba osób znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy, które otrzymały bezzwrotne dotacje; w zakresie podwskaźnika: **w tym liczba osób niepełnosprawnych** – od początku realizacji Programu do końca okresu sprawozdawczego wskaźnik ten został osiągnięty na poziomie 396 osób, co stanowi 155,29% wartości docelowej wskaźnika. W 2013 roku nastąpił znaczny przyrost - 146 osób niepełnosprawnych otrzymało bezzwrotne dotacje, co pozwoliło osiągnąć dobry efekt. W opinii IP2 oraz IP zasadniczy wpływ na osiągnięty wynik mają konkursy wyodrębnione na rzecz osób niepełnosprawnych w *Planach działania na rok 2011 i 2012* oraz zastosowane kryterium dostępu dla powyższej grupy.

Dla uczestników projektów będących osobami niepełnosprawnymi **efektywność zatrudnieniowa** monitorowana w projektach Działania 6.1 kształtuje się na poziomie 57,95%. Planowana wartość miernika do osiągnięcia to 30%, zatem plan został zrealizowany. Natomiast w grupie osób długotrwale bezrobotnych osiągnięto efektywność zatrudnieniową na poziomie 62,50%. W ostatnim okresie odnotowano duży wzrost obu mierników, odpowiednio o ponad 10 oraz 5 punktów procentowych.

W początkowym okresie programowania wystąpiły **problemy z uczestnictwem osób niepełnosprawnych w realizowanych projektach**. Była to jedna z wielu grup będących w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy w województwie dolnośląskim, która została objęta kryteriami strategicznymi. Niestety okazało się, że Projektodawcy kierowali wsparcie w ramach projektów do innych defaworyzowanych na rynku grup. Wzrost udziału osób niepełnosprawnych w projektach był możliwy dzięki wyodrębnieniu puli środków na projekty skierowane wyłącznie do osób. Pozostałe osoby należące do grupy defaworyzowanej na rynku pracy (w tym osoby o niskich kwalifikacjach) doświadczają również największych trudności związanych z wejściem i utrzymaniem się na rynku pracy, stąd też uzasadnione było skierowanie do nich wsparcia, które wpłynęło na ich integrację z rynkiem pracy. Było to możliwe dzięki programom aktywizacji zawodowej, które obejmowały kompleksowe formy wsparcia w postaci szkoleń prowadzących do podniesienia, uzupełnienia bądź zmiany kwalifikacji zawodowych, staży/praktyk zawodowych i subsydiowania zatrudnienia. Osoby te również mogły skorzystać ze środków na

podjęcie działalności gospodarczej. Należy również wspomnieć, że występują trudności w przypadku pomiaru mierników dotyczących osób niepełnosprawnych. Projektodawcy realizujący projekty, których grupą docelową nie są osoby niepełnosprawne (ale które również mogą w nich uczestniczyć), nie mają obowiązku odnotowywania ich udziału w projekcie.

Cel szczegółowy 4 – Zwiększenie poziomu zatrudnienia wśród osób starszych:

Wskaźnik produktu:

Liczba osób w wieku 50-64 lata, które zakończyły udział w projekcie – od początku realizacji Programu do końca okresu sprawozdawczego wskaźnik ten został osiągnięty na poziomie 11 282 (w bieżącym okresie przyrost o 1 899 osób), co stanowi 75,22% wartości docelowej wskaźnika i jest realizowany głównie przez projekty w Działaniu 6.1. W **Poddziałaniu 6.1.1**, pomimo wprowadzonych w roku 2011 i 2012 kryteriów promujących tę grupę docelową, w projektach przyjętych do realizacji udział tej grupy jest bardzo niewielki. Wynika to z faktu, że Wnioskodawcy chętniej kierują wsparcie, do również promowanych na Dolnym Śląsku, osób w wieku 15-24 lata niż do osób w wieku 50-64 lata. W 2012 roku tylko kilka projektów kierowało wsparcie do grupy w wieku 50+. W bieżącym okresie sprawozdawczym, w ramach oszczędności, podpisano z konkursu 2012 r. jeszcze jedną umowę o dofinansowanie projektu, który obejmie wsparciem 55 osób w wieku 50-64 lata. Wobec powyższego, w wyniku realizowanych już projektów, nastąpi przyrost tego wskaźnika o ok. 260 osób. IP2 każdorazowo na spotkaniach z potencjalnymi Wnioskodawcami zachęcała do objęcia wsparciem osób w wieku 50-64 lata, przy czym otrzymywała informację zwrotną ze strony Wnioskodawców, iż jest to najtrudniejsza grupa docelowa. Dzięki przyjętemu w *Planie działania na rok 2013*, w ramach **Poddziałania 6.1.3** kryterium dostępu zakładającemu, że co najmniej 25% uczestników projektów będą stanowiły osoby z tej grupy wiekowej, do końca 2013 roku 1 665 osób zakończyło udział w projektach oraz szacuje się, że miernik wzrośnie jeszcze o 750 osób. Wpływ realizacji projektów w ramach Działania 6.2 na przyrost wartości wskaźnika jest niewielki, co jest spowodowane brakiem zainteresowania Wnioskodawców Działania 6.2 udzielaniem wsparcia dla grupy osób w wieku 50+. Szacuje się, że spodziewany wzrost wskaźnika wyniesie jeszcze ok. 40 osób. Łącznie w ramach Priorytetu VI dla projektów będących w trakcie realizacji prognozuje się dodatkowo objąć wsparciem 1 050 osób.

Biorąc pod uwagę środki finansowe przewidziane na realizację projektów z Poddziałania 6.1.3 w 2014 r. wynoszące ponad 165 mln PLN oraz uwzględniając kryterium dostępu założone w *Planie działania na 2014 rok*, które wskazuje, że co najmniej 50% uczestników projektu muszą stanowić osoby powyżej 50 roku życia lub osoby młode do ukończenia 30 roku życia, w tym minimum 20% całej grupy docelowej w projekcie stanowią osoby młode poniżej 25 roku życia, które nie mają zatrudnienia, ani nie uczestniczą w kształceniu lub szkoleniu (młodzież NEET), IP oraz IP2 oczekuje, że wpłynie to znacząco na zwiększenie osiągniętej wartości wskaźnika. Niemniej jednak IP2 zwraca uwagę na to, że kryterium to zapewnia udział w projekcie zarówno osobom powyżej 50 roku życia, jak również osobom młodym. Dlatego też udział osób w wieku powyżej 50 roku życia w grupie docelowej będzie uzależniony od potrzeb występujących w danym powiecie. IP oraz IP szacują, że wartość docelowa może zostać osiągnięta w granicach 100%. Dokładniejsze oszacowanie będzie możliwe w kolejnym okresie sprawozdawczym, po przeprowadzeniu naboru i oceny złożonych wniosków o dofinansowanie projektów PUP.

Dla uczestników projektów w wieku 50+ **efektywność zatrudnieniowa** monitorowana w projektach Działania 6.1 kształtuje się na poziomie 59,44%. Wzrost w stosunku do ubiegłego roku (o 8,1 punktu procentowego) związany jest z kierowaniem wsparcia w ostatnich latach do tej grupy docelowej. Planowana wartość miernika do osiągnięcia to 35%, zatem plan został zrealizowany.

Wskaźnik efektywności zatrudnieniowej (ogółem) w projektach w ramach Priorytetu VI (Działanie 6.1) na dzień 31.12.2013 roku został osiągnięty w 68,98%. Na powyższy wynik składają się projekty realizowane w ramach Poddziałania 6.1.1 oraz 6.1.3. Do końca 2013 roku w Poddziałaniu 6.1.1 zatrudnienie znalazło 197 osób z 479, które zakończyły udział w 22 projektach. Efektywność zatrudnieniowa została osiągnięta na poziomie: *ogółem* 41,13%, *-w tym osoby w wieku 50-64 lata* – 23,33%, *osoby młode* – 45,45%, *osoby niepełnosprawne* – 45,69%, *osoby długotrwale bezrobotne* – 26,62% i *osoby niekwalifikujące się do wymienionych grup* – 62,50%. Do końca okresu sprawozdawczego tylko 4 projekty zostały zakończone i rozliczone, a efektywność zatrudnieniowa została w nich osiągnięta na zadowalającym poziomie. W pozostałych projektach z Poddziałania 6.1.1, będących w trakcie realizacji, przyrost wskaźnika co do zasady będzie wykazany na koniec realizacji projektów. IP2 na obecnym etapie nie widzi zagrożenia nieosiągnięcia wskaźników na poziomach założonych w kryteriach dostępu.

Natomiast w ramach projektów systemowych Poddziałania 6.1.3, do końca okresu sprawozdawczego osiągnięto efektywność zatrudnieniową dotyczącą projektów realizowanych w 2012 roku na zadowalającym poziomie: *ogółem* w 74,84%, *-w tym osoby w wieku 15-24 lata* - 72,53%, *osoby w wieku 50-64 lata* – 65,30%, *osoby niepełnosprawne* – 66,81%, *osoby długotrwale bezrobotne* – 67,77% oraz *osoby niekwalifikujące się do ww. grup docelowych* – 88,17%. Biorąc pod uwagę założone w *Planie działania na 2012 rok* poziomy miernika, zostały one

we wszystkich realizowanych projektach osiągnięte lub przekroczone za wyjątkiem 1 projektu, w którym zakładany poziom nie został osiągnięty w grupie osób w wieku 50-64 lata. W związku z tym, Beneficjent zobowiązał się, że w 2013 roku osiągnie powyższy wskaźnik w wartości wyższej. W 2013 r. osiągnięto również wartości miernika dotyczące projektów realizowanych w br. (ogółem w 67,97%, w tym osoby w wieku 15-24 lata – 67,75%, osoby w wieku 50-64 lata – 56,90%, osoby niepełnosprawne – 75,36%, osoby długotrwale bezrobotne – 59,05% oraz osoby niekwalifikujące się do ww. grup docelowych – 86,21%). **Wskaźnik efektywności zatrudnieniowej (ogółem) dla Priorytetu VI** wynosi 68,98%, co świadczy o tym, że ponad połowa uczestników projektów podjęła zatrudnienie. Na koniec okresu sprawozdawczego efektywność zatrudnieniowa dla poszczególnych grup docelowych została przekroczone w stosunku do wartości zakładanych w *Planach działania*. Osiągnięte wartości przedstawiono w załączniku 10 do sprawozdania oraz w części opisowej dotyczącej celów szczegółowych.

Badania ewaluacyjne

W okresie sprawozdawczym podjęta została przez Podkomitet Monitorujący PO KL Województwa Dolnośląskiego uchwała w sprawie przyjęcia wniosków i rekomendacji z przeprowadzonego w 2012 r. badania ewaluacyjnego pt.: „Ocena trwałości wsparcia skierowanego na rozwój przedsiębiorczości udzielonego uczestnikom projektów, którzy rozpoczęli działalność gospodarczą w ramach Działania 6.2 oraz Poddziałania 8.1.2 PO KL”. Wyniki badań wskazują, że efektywność kosztowa założenia działalności gospodarczej w przypadku Działania 6.2 wynosi 51,5 tys. zł na osobę. Uczestnicy wskazali, że z ogółu dostępnych form wsparcia w Działaniu 6.2 najbardziej przydatne są: udzielenie dotacji i wsparcie pomostowe przy mniejszej przydatności szkoleń i doradztwa. Z badań wynika, że wskaźnik przeżycia firm utworzonych w ramach Działania 6.2 w latach 2008-2011 wynosi 80%. W wyniku badania zdiagnozowano **stosunkowo wysoką przeżywalność przedsiębiorstw**, które są prowadzone w branżach strategicznych/perspektywicznych dla Dolnego Śląska. W związku z tym, sformułowana została rekomendacja polegająca na podjęciu przez IP2 działań promujących wybór przez uczestników projektów przedsięwzięć do dofinansowania, które wpisują się w branże strategiczne/perspektywiczne dla regionu. Wspieranie powstawania przedsięwzięć zakładanych w tych branżach znacząco wpłynie na trwałość oferowanego wsparcia. Działania te będą miały charakter informacyjno-promocyjny, np. w postaci prezentacji dobrych praktyk lub w formie przekazów informacyjnych na ten temat. W związku z końcowym etapem wdrażania PO KL, powyższe działania mogą mieć zastosowanie w kolejnej perspektywie finansowej. W odniesieniu do przyczyn braku **trwałości przedsięwzięć, jakim są utworzone działalności gospodarcze**, należy wskazać, że koncentrują się one na braku płynności finansowej, wysokiej konkurencji i braku odbiorców dla oferowanych usług/produktów lub też w mniejszym stopniu na znalezieniu innego źródła utrzymania lub też na przyczynach osobistych. Wskazana w wynikach badań wysoka konkurencja i brak popytu na oferowane usługi sugerują, że w Działaniu 6.2 należy zastanowić się nad jakością prowadzonych analiz i sporządzanych biznesplanów, które z pewnością mają związek z trwałością przedsięwzięcia. Spośród firm, które cechują się przeżywalnością powyżej obligatoryjnego czasu trwania zaledwie 19,4% deklaruje, że zatrudnia innych pracowników. Tym samym potwierdza się fakt, że aktywizacja zawodowa w Działaniu 6.2 ma głównie charakter samozatrudnienia.

W okresie sprawozdawczym, na zlecenie IP2, przeprowadzono badanie ewaluacyjne pt.: „Badanie i ocena działań aktywizacyjnych, adresowanych do osób wykluczonych oraz zagrożonych wykluczeniem zawodowym i/lub społecznym w projektach realizowanych w ramach Priorytetu VI i VII PO KL w województwie dolnośląskim, w kontekście wpływu udzielonego wsparcia na funkcjonowanie uczestników projektów w życiu zawodowym”. Najważniejsze i kluczowe wnioski z przeprowadzonego badania zostały opisane przy Priorytecie VII.

PRIORYTET VII

Cel szczegółowy 1 - Poprawa dostępu do rynku pracy osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

1. **Liczba klientów instytucji pomocy społecznej, którzy zakończyli udział w projektach dotyczących aktywnej integracji** (w tym osoby z obszarów wiejskich) – Osiągnięta wartość wskaźnika wynosi 18 497 osób, w tym 6 171 z terenów wiejskich, co stanowi odpowiednio 54,06 % i 66,45% poziomu realizacji wskaźnika zaplanowanego do osiągnięcia do końca okresu programowania (przy 81,91% wykorzystaniu alokacji 2007-2013 na podstawie rozliczonych środków). Można zauważyć przyrost przedmiotowego wskaźnika w odniesieniu do wartości osiągniętych w ubiegłym roku, ponieważ na koniec 2012 r. został on osiągnięty na poziomie 14 881 osób, w tym 4 910 osób z terenów wiejskich, tj. odnotowano wzrost o 3 616 osób, w tym 1 261 z terenów wiejskich (wzrost o ponad 24 oraz o prawie 26 punktów procentowych).

Wskaźnik rezultatu:

Odsetek klientów instytucji pomocy społecznej będących w wieku aktywności zawodowej i nie pracujących, którzy w ramach Priorytetu zostali objęci działaniami aktywnej integracji: wartość

wskaźnika osiągnięta do końca okresu sprawozdawczego wynosi 10,49%, co oznacza, iż w 2013 r. nie został on zrealizowany w województwie dolnośląskim na poziomie zakładanej wartości docelowej, która wynosi 15%.

- Liczba klientów instytucji pomocy społecznej objętych kontraktami socjalnymi w ramach realizowanych projektów** - Osiągnięty wskaźnik wynosi 22 490 osób, co stanowi 70,82 % poziomu realizacji wskaźnika zaplanowanego do osiągnięcia do końca okresu programowania (przy 96,39 % wykorzystaniu alokacji 2007-2013 na podstawie zakontraktowanych środków). Można zauważyć przyrost przedmiotowego wskaźnika w odniesieniu do wartości osiągniętych w ubiegłym roku, ponieważ na koniec 2012 r. został on osiągnięty na poziomie 18 779 osób - wzrost o 3 711 osób (wzrost o prawie 20 punktów procentowych).

Wskaźnik rezultatu:

Odsetek klientów instytucji pomocy społecznej, którzy zostali objęci kontraktami socjalnymi: wartość wskaźnika rezultatu osiągnięta do końca okresu sprawozdawczego wynosi 9,26%, co oznacza, iż w 2013 r. został on zrealizowany w województwie dolnośląskim na poziomie minimalnie niższym niż zakładana wartość docelowa, która wynosi 10%.

- Liczba osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, które zakończyły udział w Działaniu** - osiągnięty wskaźnik od początku realizacji Działania wynosi 6 350 osób, co stanowi 66 73% poziomu wskaźnika zaplanowanego do osiągnięcia do końca okresu programowania (przy 55,67% wykorzystaniu alokacji 2007-2013 na podstawie rozliczonych środków dla Działania). Jego realizacja nie jest zagrożona. Zauważyć można przyrost przedmiotowego wskaźnika w odniesieniu do wartości osiągniętych w ubiegłym roku na poziomie 5 479 osób. W stosunku do 2012 r. wzrost nastąpił o 871 osób (wzrost wskaźnika o blisko 16 punktów procentowych).

Przy uwzględnieniu projektów już zrealizowanych oraz będących w trakcie realizacji (7.2.1 i 7.2.2) wskaźnik **Liczba osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, które zakończyły udział w Działaniu** powinien zostać osiągnięty na poziomie 9 846 osoby (tj. 103,47%) względem 9 516 planowanych w SzOP, zatem o 14 osób więcej, niż zostało oszacowane na I półroczu 2013.

- Liczba osób niepełnosprawnych, które zakończyły udział w projektach realizowanych w ramach Działania** – osiągnięta wartość wskaźnika wynosi 14 osób, co stanowi 2,59% poziomu realizacji wskaźnika zaplanowanego do osiągnięcia do końca okresu programowania (przy 24,83% wykorzystaniu alokacji 2007-2013 na podstawie rozliczonych środków dla Działania). Spodziewany przyrost przedmiotowego wskaźnika nastąpi w kolejnych okresach sprawozdawczych, gdyż jego pomiaru dokonuje się w momencie zakończenia udziału osoby niepełnosprawnej w projekcie (w I półroczu 2012 r. po raz pierwszy ogłoszono konkurs w Działaniu 7.4 Jak szacuje IP2 planowana wartość docelowa wskaźnika na poziomie 541 osób zostanie osiągnięta.

Jak wskazywano w poprzednich sprawozdaniach, planowane wartości docelowe wskaźników **Liczba klientów instytucji pomocy społecznej, którzy zakończyli udział w projektach dotyczących aktywnej integracji** oraz **Liczba klientów instytucji pomocy społecznej objętych kontraktami socjalnymi w ramach realizowanych projektów** nie zostaną osiągnięte. Na przyrost wskaźnika nr 2 nie wpływa też znacząco stosowanie nowej (wprowadzonej w I półroczu 2012 r.) metodologii pomiaru – możliwość wykazywania danej osoby więcej niż jeden raz na poziomie projektu, w zależności od liczby lat, w których była ona objęta kontraktem) – z uwagi na fakt, iż niewiele osób powraca do projektu. IP2 prognozuje obecnie, iż zostaną one zrealizowane ostatecznie na poziomie odpowiednio prawie 74% oraz ponad 82%. Dodatkowo, Beneficjenci realizujący projekt systemowy mają możliwość wykorzystania nie tylko kontraktu socjalnego, ale również PAL-u i Programu integracji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych. W przypadku, gdy zdecydują się na realizację jednego z dwóch wyżej wspomnianych narzędzi, osoby nim objęte są wykazywane jedynie w ramach wskaźnika (1) **Liczba klientów instytucji pomocy społecznej, którzy zakończyli udział w projektach dotyczących aktywnej integracji – w tym osoby z terenów wiejskich**. Natomiast nie są wykazywane w ramach wskaźnika (2) **Liczba klientów instytucji pomocy społecznej objętych kontraktami socjalnymi w ramach realizowanych projektów**. Blisko 2.600 osób w latach 2008-2013 objętych zostało innym narzędziem, niż kontrakt socjalny.

Jedną z głównych przyczyn mających wpływ na nieosiągnięcie wartości docelowych wskaźników dotyczących klientów instytucji pomocy społecznej nadal pozostaje fakt, iż nie wszystkie ośrodki pomocy społecznej w regionie podjęły realizację projektów systemowych w ramach Priorytetu VII POKL. Podobnie jak w latach poprzednich, także w 2013 roku IP2 organizowała działania informacyjno-promocyjne mające zachęcić potencjalnych beneficjentów systemowych (ośrodki pomocy społecznej) do podjęcia realizacji projektów. Jednak pomimo organizowania cyklicznych spotkań z większością ośrodków w województwie dolnośląskim oraz wystosowania zaproszeń do udziału w programie, nie wszystkie OPS-y przystąpiły do realizacji projektów również w 2013 r. Na spotkaniach informacyjnych przeprowadzonych przez przedstawicieli IP2 (które odbyły się 28 stycznia 2013 r., 4,

5, 7 lutego 2013 r., 18 kwietnia 2013 r., 9 maja 2013 r. oraz 12 grudnia 2013 r.) oprócz instruktażu dotyczącego zarówno aplikowania o środki, jak i późniejszego rozliczenia, przedstawiono szereg korzyści i dobrych praktyk płynących z realizacji programu. Ponadto w działania informacyjno-promocyjne na rzecz zwiększenia liczby ośrodków pomocy społecznej aplikujących o środki PO KL zaangażowane zostały ośrodki RO EFS, które w ramach swoich zadań kompleksowo wspierały OPS-y i PCPR-y w przygotowaniu projektów w ramach Działania 7.1. we współpracy z DWUP. Poza tym ROEFS-y utrzymywały stały kontakt z OPS-ami i PCPR-ami, które znajdują się na terenach działalności poszczególnych Ośrodków.

Chęć realizacji projektu w latach 2013 i/lub 2014 w ramach Poddziałania 7.1.1. zgłosiło 131 ośrodków (etap zgłoszenia zapotrzebowania na środki finansowe). Złożonych zostało 126 wniosków o dofinansowanie, w tym 1 wniosek przewiduje partnerstwo lidera z dwoma OPS-ami. Następnie 1 wnioskodawca zrezygnował. Ostatecznie w 2013 r. podpisano 122 aneksy (w tym 1 projekt partnerski zakładający współpracę 3 OPS-ów) oraz 3 nowe umowy ramowe. Tym samym, do realizacji projektów w latach 2013-2014 w ramach Poddziałania 7.1.1 przystąpiło łącznie 127 ze 165 uprawnionych OPS, w tym 3 OPS-y realizują wspólnie projekt partnerski (aktywność podmiotów ukształtowała się na poziomie 77%). W ramach Poddziałania 7.1.2 zapotrzebowanie na środki zgłosiło 29 Centrów i tyle samo zaaplikowało (na 30 uprawnionych). Realizacja projektów przez PCPR w porównaniu z projektami realizowanymi przez OPS-y przekłada się w większym stopniu na osiągnięcie wskaźników. Na ich przyrost będzie miała również wpływ możliwość kontraktacji środków przez PCPR jeszcze w 2014 r. i realizacji projektów w latach 2014-2015.

Problemy z osiągnięciem zakładanych wartości docelowych w opinii IP2 wynikają również z małego potencjału instytucji pomocy społecznej, których projekty obejmują wsparciem średnio 10-12 osób przy średniej wartości ok. 200 tys. zł rocznie (z wyjątkiem kilku dużych projektów powyżej 500 tys. zł). Ponadto ośrodki, które nie przystąpiły bądź zrezygnowały z realizacji projektów uzasadniły ten fakt pisemnie tłumacząc to brakiem możliwości wniesienia wkładu własnego, brakiem zaplecza technicznego, czy brakiem samej grupy docelowej do objęcia wsparciem.

Jak sygnalizuje IP2, przyczyny mające wpływ na niższy od zakładanego poziomu wskaźników związane są nieustannie z trudnościami w realizacji projektów na rzecz klientów instytucji pomocy społecznej. IP2 wskazała na takie problemy, jak: rezygnacja osób z udziału w projekcie przed jego zakończeniem – z projektów w ramach Poddziałania 7.1.1 zrezygnowało ponad 6% uczestników, natomiast w ramach Poddziałania 7.1.2 – 7,5% (mimo wszelkich starań podejmowanych ze strony wnioskodawców, niejednokrotnie nie udaje się objąć kolejnych uczestników projektu trzema instrumentami aktywnej integracji oraz pojawiają się trudności z wprowadzeniem do projektu nowej osoby z listy rezerwowej), brak motywacji ze strony uczestników do pomyślnego zakończenia udziału w projekcie, czy niska frekwencja uczestników objętych projektem spowodowana nietrzeźwością bądź niechęcią do uczestnictwa w pewnych formach zajęć (np. w spotkaniach z psychologiem) osób pochodzących z rodzin patologicznych i dysfunkcyjnych. IP2 zwraca również uwagę na spadek zainteresowania klientów OPS udziałem w projekcie spowodowany uzależnieniem (udział w projekcie wymaga wstrzeźliwości od alkoholu), warunkami finansowymi (kryterium dochodowe, świadomość uzyskania zasiłku socjalnego bez konieczności udziału w projekcie), pracą dorywcza, która uniemożliwia udział w projekcie, czy też występowaniem większej liczby podmiotów na danym obszarze oferujących uczestnictwo w innych projektach. Zmniejsza się także liczba osób korzystająca z instytucji integracji i pomocy społecznej w regionie, co biorąc pod uwagę ogólne cele PO KL oraz cele wyznaczone dla Priorytetu VII, należy oceniać jako zjawisko zdecydowanie pozytywne.

Przeciwdziałając niektórym w/w czynnikom ośrodki pomocy społecznej oferują w projektach pomoc psychologiczną, jak również konsultują z PUP grupę docelową planowaną do objęcia wsparciem w ramach projektu systemowego w zakresie tych uczestników, którzy są zarejestrowani w PUP. Obowiązek konsultacji grupy docelowej zaplanowanej do objęcia wsparciem jest jednym z kryteriów dostępu w projektach OPS i PCPR. Zastosowanie takiej formy działania również przyczynia się do zminimalizowania ryzyka doboru niewłaściwej grupy docelowej w realizowanych projektach. Ponadto, aby zwiększyć poziom realizacji wskaźników, IP2 pozytywnie opiniuje zmiany w projektach systemowych, polegające na wykorzystaniu pojawiających się oszczędności na objęcie wsparciem dodatkowej liczby uczestników. Jednak nie wszystkie ośrodki korzystają z tego rozwiązania z obawy przed problemem ze znalezieniem nowej grupy uczestników projektu oraz procedurami. Dodatkowo IP pod koniec 2013 roku przesunęła do Poddziałania 7.1.2 (za zgodą IZ) niewykorzystane środki w ramach konkursu nr II/7.2.1/B/12. Rozwiązanie to pozwoli na realizację projektów przez PCPR-y w latach 2014-15 oraz przyczyni się do zwiększenia poziomu realizacji wskaźników.

Wskazane wyżej działania przyczyniają się do zwiększenia liczby uczestników w poszczególnych projektach. Środki zaradcze są zatem skuteczne, jednak nie w tak dużej skali, by osiągnąć planowany wskaźnik. IP2 dalej monitoruje i dostosowuje środki zaradcze do opisanych problemów.

Należy przypomnieć, iż widząc wcześniej zagrożenie nieosiągnięcia wskaźników województwo dolnośląskie zabiegało od 2010 r. o obniżenie wartości docelowych wskaźników ujętych w SzOP. Nowa metodologia pomiaru wskaźnika wprowadzona przez MIR od 2012 roku nie uwzględniła jednak zmiany wartości docelowych. Przy dokonywaniu ponownej dezagregacji wskaźników przez MIR brano głównie pod uwagę alokację środków przeznaczonych na Działanie 7.1 i dane z MPiPS, natomiast nie wielkość wskaźnika, jaka została osiągnięta w latach 2008-2010, czy też zgłaszane problemy instytucji pomocy i integracji społecznej.

Można również zauważyć, iż wartości osiągnięte w ramach Poddziałania 7.1.1 oraz 7.1.2 w województwie dolnośląskim nie odbiegają od średniego poziomu wskaźników osiągniętych w innych województwach (dane na podstawie sprawozdania IZ).

Ocena wsparcia ukierunkowanego na zwiększenie zaangażowania instytucji pomocy i integracji społecznej w projekty dofinansowane z EFS:

W celu zwiększenia zaangażowania instytucji pomocy i integracji społecznej w projekty dofinansowane z EFS w województwie dolnośląskim podejmowane były działania promocyjne oraz informacyjno-szkoleniowe, organizowane indywidualne konsultacje z OPS/PCPR, przygotowywanie instruktażu wypełniania wniosku o dofinansowanie. Ponadto zaangażowanie Regionalnych Ośrodków Europejskiego Funduszu Społecznego oraz wsparcie doradczo-szkoleniowe Dolnośląskiego Ośrodka Polityki Społecznej przyczyniły się do zwiększenia udziału jednostek pomocy i integracji społecznej na Dolnym Śląsku w projektach PO KL. Pomimo wielu zintensyfikowanych działań mających na celu zwiększenie zainteresowania realizacją projektów PO KL wśród instytucji, które dotychczas nie aplikowały o środki PO KL, nie wszystkie uprawnione instytucje podjęły realizację projektów. Jednak w odniesieniu do 2008 r., w którym projekty realizowało 88 (7.1.1) i 22 (7.1.2) jednostki, czyli 56,41%, w roku 2013 zaangażowanych w realizację projektów systemowych było 127 (7.1.1) i 29 (7.1.2) jednostek, co stanowi 80%. Należy stwierdzić, iż wynik ten jest związany z działaniami podejmowanymi przez IP/IP2 w regionie.

Cel szczegółowy 2 Wzmocnienie i poszerzenie zakresu działań sektora ekonomii społecznej.

1. **Liczba osób, które otrzymały wsparcie w ramach instytucji ekonomii społecznej** - wskaźnik ten został osiągnięty na poziomie 11 454 osób, co stanowi 505,25% poziomu wskaźnika zaplanowanego do osiągnięcia do końca okresu programowania (przy 86,10% wykorzystaniu alokacji 2007-2013 na podstawie zakontraktowanych środków). Zauważyć można znaczący przyrost przedmiotowego wskaźnika w odniesieniu do wartości osiągniętych w ubiegłym roku na poziomie 8 117 osób. W stosunku do 2012 r. wzrost nastąpił o 337 osób (wzrost wskaźnika o ponad 41 punktów procentowych).
2. **Liczba instytucji wspierających ekonomię społeczną, które otrzymały wsparcie w ramach Działania, funkcjonujących co najmniej 2 lata po zakończeniu udziału w projekcie** - wskaźnik osiągnięty na poziomie zerowym (przy 59,56% wykorzystaniu alokacji 2007-2013 na podstawie rozliczonych środków dla Działania).
3. **Liczba podmiotów ekonomii społecznej utworzonych dzięki wsparciu z EFS** - od początku realizacji Działania wskaźnik ten został osiągnięty na poziomie 9, co stanowi 40,91% wskaźnika zaplanowanego do osiągnięcia do końca okresu programowania (przy 59,56% wykorzystania alokacji 2007-2013 na podstawie rozliczonych środków dla Działania). W obecnym okresie sprawozdawczym nastąpił wzrost wskaźnika o 1 PES (wzrost o 12,5 punktów procentowych).

Wskaźnik **Liczba osób, które otrzymały wsparcie w ramach instytucji ekonomii społecznej** został osiągnięty na poziomie 11 454 osób, co stanowi 505,25% wskaźnika zaplanowanego do końca okresu programowania, przy 86,10% wykorzystania alokacji 2007-2013 na podstawie zakontraktowanych środków dla Działania). Nadwykonanie świadczy o dużej aktywności OWES oraz zainteresowaniu i potrzebach w zakresie wsparcia w obszarze ekonomii społecznej. W okresie sprawozdawczym w ramach Poddziałania 7.2.2 nie zostały podpisane żadne umowy o dofinansowanie, kontraktację zakończono w 2012 roku, natomiast w latach 2010-2012 podpisanych zostało łącznie 9 umów dotyczących OWES. Dodatkowo, w roku 2013 podpisanych zostało 12 umów w ramach Poddziałania 7.2.1, w tym również z beneficjentami będącymi podmiotami ekonomii społecznej, którzy oferują różnorodne wsparcie w ramach realizowanych projektów, skierowane do osób fizycznych. IP2 szacuje dalszy sukcesywny wzrost wskaźnika.

Wartość docelowa wskaźnika **Liczba instytucji wspierających ekonomię społeczną, które otrzymały wsparcie w ramach Działania, funkcjonujących co najmniej 2 lata po zakończeniu udziału w projekcie** został osiągnięty na poziomie zerowym. Obecna wartość nie stanowi zagrożenia dla osiągnięcia wartości docelowej, wręcz przeciwnie - wystąpi nadwykonanie. Wskaźnik mierzy liczbę instytucji wspierających ekonomię społeczną, które realizowały projekty w ramach Poddziałania 7.2.2 oraz funkcjonują po upływie dwóch lat od daty zakończenia realizacji projektu. W chwili obecnej 9 Beneficjentów podpisało umowy na realizację projektów. W okresie

sprawozdawczym przeprowadzona została 1 wizyta monitorująca. Beneficjent realizuje jeszcze inne projekty, zatem, zgodnie z *Podręcznikiem wskaźników*: „W przypadku, gdy instytucja realizuje kolejny projekt ze środków PO KL mający na celu wsparcie danego OWES-u, moment pomiaru wskaźnika odnosi się do zakończenia okresu realizacji ostatniego projektu”. Dlatego też przedmiotowy wskaźnik nie został wykazany. IP2 szacuje, że osiągnięta wartość wskaźnika będzie wyniosła 4.

Wskaźnik **Liczba podmiotów ekonomii społecznej utworzonych dzięki wsparciu z EFS** został osiągnięty na poziomie, który w opinii IP2 nie stanowi zagrożenia dla osiągnięcia wartości docelowej. Oprócz 9 spółdzielni wykazanych już w ramach osiągniętego wskaźnika, w projektach przyjętych do realizacji planowane jest utworzenie minimum 17 spółdzielni. IP2 szacuje, iż łącznie zostanie utworzonych 26 nowych spółdzielni, co będzie stanowiło 118,18% wartości docelowej wskaźnika zaplanowanej do osiągnięcia do końca okresu programowania. Pomimo, iż poziom wartości docelowych pozostałych wskaźników nie został jeszcze osiągnięty na obecnym etapie wdrażania PO KL, IP2 nie widzi zagrożenia ich realizacji.

W Planie działania na rok 2013, podobnie jak w latach 2011-2012, została również wprowadzona konieczność monitorowania **efektu zatrudnieniowego** w ramach Działania 7.2 (Poddziałanie 7.2.1) oraz Działania 7.4, mającego przyczynić się do wzrostu poziomu zatrudnienia oraz zwiększenia efektywności realizowanych projektów. W bieżącym okresie sprawozdawczym w ramach Działania 7.2. udział w projektach zakończyło 625 osób (liczba ta mierzona jest od 2011 roku, kiedy to w Planach działania wprowadzono kryteria dot. pomiaru efektywności zatrudnieniowej) oraz 176 osób znalazło lub kontynuuje zatrudnienie. Osiągnięta wartość wskaźnika efektywności zatrudnieniowej w ramach Działania wynosi 28,16%, przy założonej 20% wartości docelowej. W ramach Działania 7.4 udział w projektach zakończyło 6 osób. Wszystkie znalazły zatrudnienie, zatem wartość wskaźnika efektywności zatrudnieniowej na koniec okresu sprawozdawczego została osiągnięta na poziomie 100%, przy założonej 20% wartości docelowej.

Analiza rezultatów osiągniętych w ramach PO KL pod kątem ich wpływu na zmniejszenie regionalnych problemów w obszarze rynku pracy, wykluczenia społecznego, edukacji lub wsparcia grup docelowych w szczególnie niekorzystnej sytuacji.

Mając na uwadze wskaźniki rezultatu PO KL dla celów szczegółowych Priorytetu VII tj.

1. wskaźnik efektywności zatrudnieniowej – odsetek beneficjentów, którzy podjęli pracę w okresie do 6 miesięcy po zakończeniu udziału w projekcie w łącznej liczbie osób, które wzięły udział w projektach;
2. udział przychodów własnych jednostek ekonomii społecznej, które otrzymały dofinansowanie projektu w ramach Priorytetu, w ogólnej wartości ich przychodów oraz
3. liczbę miejsc pracy utworzonych w sektorze ekonomii społecznej przy wsparciu EFS.

zgodnie z raportem końcowym z marca 2013 r. z badania ewaluacyjnego *„Analiza osiągniętych wartości wskaźników rezultatu oraz sytuacji uczestników projektów w sześć miesięcy po otrzymaniu wsparcia w ramach Priorytetów VI-VIII PO KL w województwie dolnośląskim”*, osiągnięte poziomy wymienionych wyżej wskaźników przyczyniają się do niwelowania problemów wykluczenia społecznego w województwie dolnośląskim. Co prawda tylko 11,7 % uczestników projektów realizowanych w ramach Priorytetu VII podjęło zatrudnienie w okresie do 6 miesięcy po zakończeniu udziału w projekcie (przy wartości docelowej 40%), jednak przy uwzględnieniu specyfiki grupy docelowej oraz realizacji działań nakierowanych także na aktywizację społeczną osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, a nie tylko zawodową, wynik ten można ocenić jako dobry.

Biorąc pod uwagę dane przedstawiane w badaniu na podstawie reprezentatywnej próby dla całego Priorytetu wskaźnik został osiągnięty na poziomie 11,7%, jednak należy zwrócić uwagę, iż w Poddziałaniu 7.2.1 wynosi on już 25,5%, co może być związane z faktem, iż w Poddziałaniu 7.2.1 jest wymagana efektywność zatrudnieniowa i główny nacisk kładziony jest na aktywizację zawodową z elementami wsparcia społecznego, natomiast w Działaniu 7.1 Beneficjenci korzystają z szerszego katalogu instrumentów, które pośrednio wpływają na możliwość zatrudnienia uczestników, np. instrumentów aktywizacji edukacyjnej lub zdrowotnej.

Ponadto wyniki badania wskazują, iż 72% uczestników, którzy podjęli zatrudnienie po zakończeniu udziału w projekcie, pracuje ponad 6 miesięcy, czyli wsparcie można uznać jako trwałe. Dla 52% spośród tych osób była to pierwsza praca, którą podjęli po udziale w projekcie.

Ponadto utworzonych zostało co najmniej 178 miejsc pracy w rozwijającym się sektorze ekonomii społecznej (wartość docelowa dla całego kraju wynosi 7000), głównie w stowarzyszeniach. Co ważniejsze podmiotom tym udaje się w 55% utrzymać te miejsca pracy po zakończeniu finansowania z EFS. Wskaźnik udziału przychodów własnych jednostek ekonomii społecznej, które otrzymały dofinansowanie projektu w ramach Priorytetu VII w ogólnej wartości ich przychodów wynosi 57%, co wobec 30% wartości docelowej stanowi o 27% wyższy udział od zakładanego.

Badania ewaluacyjne

W 2013 r., na zlecenie IW (IP2), zrealizowane zostało jedno **badania ewaluacyjne** dotyczące Priorytetu VII: „Badanie i ocena działań aktywizacyjnych, adresowanych do osób wykluczonych oraz zagrożonych wykluczeniem zawodowym i/lub społecznym w projektach realizowanych w ramach Priorytetu VI i VII PO KL w województwie dolnośląskim, w kontekście wpływu udzielonego wsparcia na funkcjonowanie uczestników projektów w życiu zawodowym”. Badanie miało na celu kompleksową analizę i ocenę działań aktywizacyjnych kierowanych do uczestników projektów (osób wykluczonych, zagrożonych wykluczeniem społecznym i/lub zawodowym oraz znajdujących się w trudnej sytuacji społeczno – zawodowej) z województwa dolnośląskiego, w kontekście wpływu udzielonego wsparcia na funkcjonowanie w życiu zawodowym. z perspektywy minimum 6 miesięcy od chwili jego otrzymania wsparcia.

Jak wykazały wyniki uzyskane w ramach wskazanego wyżej badania, istnieje znaczna różnica w potrzebach i oczekiwaniach osób wykluczonych społecznie oraz wykluczonych zawodowo. Sytuacja ta ma przełożenie na odmienność podejmowanych działań w celu aktywizacji ww. osób. Indywidualizacja oferowanego wsparcia pod kątem potrzeb i możliwości uczestników projektów, zawarta w kryterium dostępu w Planach działania oraz Dokumentacji konkursowej, stanowi duże wyzwanie dla instytucji. Zaobserwowane niepełne dostosowanie wsparcia do potrzeb uczestników projektów w praktyce wynika poniekąd z faktu, iż diagnoza i definiowanie potrzeb grupy docelowej odbywa się przed etapem rekrutacji do projektu. Badanie wykazało jednak, iż projekty systemowe realizowane przez OPS-y cechowała wysoka elastyczność, indywidualizacja i kompleksowość wsparcia, a także orientacja na rzeczywisty efekt. W związku z powyższym zaproponowano prowadzenie przez IP2 działań informacyjno-promocyjnych, zachęcających beneficjentów, by obok prowadzonej na etapie rekrutacji do projektu analizy predyspozycji i potrzeb uczestników, badali także ich poziom motywacji do podjęcia pracy i zmiany sytuacji społeczno-zawodowej. Rozwiązanie takie ma pozytywny wpływ na realizację wskaźników *Liczba klientów instytucji pomocy społecznej, którzy zakończyli udział w projektach dotyczących aktywnej integracji* oraz *Liczba osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, które zakończyły udział w Działaniu*.

W nowym okresie programowania 2014-2020 działania z zakresu aktywizacji społecznej powinny poprzedzać działania z zakresu aktywizacji zawodowej. Uczestnik projektu, po etapie aktywizacji społecznej, uczestniczyłby w szkoleniach, stażach i innych formach aktywizacji zawodowej. Zgodnie z wynikami badania, należy również dążyć do oddzielenia kompetencji Ośrodków Pomocy Społecznej oraz Powiatowych Urzędów Pracy przy jednoczesnym zachowaniu ścisłej współpracy w realizacji działań. Jasny podział kompetencji oraz bliska współpraca OPS-ów i PUP-ów oparta na oficjalnych standardach pozwoli na efektywne wydatkowanie funduszy unijnych oraz skuteczną aktywizację grup, do których kierowane jest wsparcie. Dzięki badaniu zidentyfikowano, z jakich przyczyn pracodawcy obawiają się zatrudniać osoby wykluczone/zagrożone wykluczeniem społecznym/i lub zawodowym. Przedsiębiorcy nadal traktują ww. grupy w sposób stereotypowy, mimo iż przykładowo, osoby w wieku 50+ oceniają jako doświadczone i zaangażowane w swoje obowiązki.

W związku z powyższym, poszczególne instytucje powinny podejmować takie działania, które będą promować korzyści wynikające z zatrudniania osób wykluczonych/zagrożonych wykluczeniem społecznym i/lub zawodowym, pozwolą na przełamanie negatywnych stereotypów, a także będą promować skuteczne narzędzia aktywizacji zawodowej takie, jak: staże (o możliwie jak najdłuższym okresie trwania pozwalającym na zdobycie doświadczenia) oraz elastyczne formy zatrudnienia.

Jak pokazują wyniki badania, pomimo stwierdzonego niekiedy niedopasowania działań do realiów rynku pracy oraz faktu, że co trzeci uczestnik projektu w chwili badania był bezrobotny, realizowane projekty uznano za bardzo użyteczne. Uczestnicy podjęli zatrudnienie, nastąpiła zmiana postaw, np.: wzrósł poziom motywacji do poszukiwania pracy, poziom zadowolenia z udziału w projektach, przełamanie własnych barier. Wszystkie te rezultaty mają pozytywny wpływ na wysokość *efektu zatrudnieniowego*.

PRIORYTET VIII

Analizując poziomy osiągniętych wartości wskaźników produktu i rezultatu (w większości są one wyższe od określonych wartości docelowych), które są zdezagregowane na poziom regionu i służą monitorowaniu udzielanego wsparcia w województwie, należy podkreślić, iż dzięki interwencji PO KL w zdiagnozowanych obszarach problematycznych w regionie, osiągnięto satysfakcjonujące wyniki, co jest dużym sukcesem instytucji wdrażających Program. Główne problemy województwa dolnośląskiego zdiagnozowane w obszarze adaptacyjności przed rozpoczęciem realizacji PO KL, dotyczyły przede wszystkim niewielkich możliwości finansowania szkoleń osób pracujących przez przedsiębiorstwa, niskiego udziału osób po 50. roku życia

w projektach szkoleniowych, braku wsparcia dla pracodawców i ich pracowników przechodzących procesy adaptacyjne i modernizacyjne, spadku liczby uczestników studiów doktoranckich.

Dzięki interwencji PO KL ułatwiono przeprowadzenie procesów restrukturyzacyjnych i adaptacyjnych, m.in. poprzez odpowiednie oddziaływanie na jakość kapitału ludzkiego. W ramach PO KL udzielane jest również wsparcie na rzecz budowania gospodarki opartej na wiedzy, natomiast inwestowanie w młode kadry naukowe, realizowane za pomocą naukowych stypendiów przyznawanych doktorantom kierunków kluczowych dla rozwoju gospodarki Dolnego Śląska, sprzyja poprawie innowacyjności i zwiększeniu konkurencyjności regionu.

Projekty w ramach **Priorytetu VIII** przyczyniają się do osiągnięcia następujących celów szczegółowych Priorytetu:

Cel szczegółowy 1: Rozwój wykwalifikowanej i zdolnej do adaptacji siły roboczej

Wskaźniki produktu (opisano wyłącznie wskaźniki, w przypadku których występuje nadwykonanie lub zbliżenie do pełnego stopnia wykonania):

Liczba przedsiębiorstw, które zostały objęte wsparciem w zakresie projektów szkoleniowych - do końca okresu sprawozdawczego objęto wsparciem 9 939 przedsiębiorstw, co stanowi 96,35% stopnia realizacji wskaźnika planowanego na cały okres programowania. W bieżącym okresie sprawozdawczym wsparciem objęto 4 218 przedsiębiorstw i jest to najlepszy wynik w rocznym przyroście wskaźnika w historii jego monitorowania. Należy również podkreślić, iż na tak dynamiczne tempo wzrostu wskaźnika wpłynęły celowe działania zaradcze podjęte odpowiednio wcześniej przez IP i IP2, które szczegółowo zostały opisane w sprawozdaniu rocznym za 2012 r. Dodatkowo w celu pełnego wykorzystania środków, a tym samym zwiększenia wartości wskaźnika, po analizie list rankingowych projektów rekomendowanych do dofinansowania w ramach zakończonych konkursów dla Priorytetu VIII, w dn. 21 listopada 2013 r. Zarząd Województwa Dolnośląskiego podjął decyzję kierunkową o wykorzystaniu wolnych środków w ramach Priorytetu VIII pozostających na Poddziałaniach: 8.1.2, 8.1.3, 8.1.4, 8.2.1 i 8.2.2 na dofinansowanie projektów z konkursu zamkniętego nr I/8.1.1/A/12, które zostały rekomendowane do dofinansowania, ale nie zostały przyjęte do realizacji z powodu braku środków. IP2 szacuje, iż możliwy poziom wykonania wskaźnika to ponad 126% wartości docelowej, tj. objęcie wsparciem prawie 13 tys. przedsiębiorstw.

Osiągnięty stopień realizacji wskaźnika (96,35%) jest niższy niż poziom wykorzystania alokacji na podstawie zakontraktowanych środków (104,51%). Powyższa rozbieżność wynika z faktu, iż poziom kontraktacji odnosi się do wszystkich projektów zarówno objętych, jak i nieobjętych pomocą publiczną, a wartość ww. wskaźnika monitorowana jest tylko w tej części projektów, które są objęte pomocą publiczną.

Liczba pracowników o niskich kwalifikacjach, którzy zakończyli udział w projektach (przekroczona wartość docelowa w okresie sprawozdawczym) – do końca okresu sprawozdawczego 18 304 osoby objęto wsparciem, co stanowi 128,62% stopnia realizacji wskaźnika na lata 2007-2013. Początkowe szacunki IP2 były ostrożne względem osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika. W celu zwiększenia uczestnictwa w projektach pracowników o niskich kwalifikacjach, w konkursach ogłoszonych w latach 2011 i 2012 promowano punktami strategicznymi osoby z wykształceniem maksymalnie średnim. Zgodnie z prognozą IP2 zawartą w sprawozdaniu rocznym za 2012 rok w bieżącym okresie sprawozdawczym przekroczono ustaloną dla wskaźnika wartość docelową.

Osiągnięty stopień realizacji wskaźnika (128,62%) jest wyższy od poziomu wykorzystania alokacji pod względem rozliczonych środków wynoszący 76,55%, zatem realizacja projektów jest efektywna kosztowo.

Liczba osób, które ukończyły udział w stażach lub szkoleniach praktycznych w podziale na:

- **pracowników przedsiębiorstw w jednostkach naukowych,**
- **pracowników naukowych w przedsiębiorstwach.**

Do końca okresu sprawozdawczego 264 osoby objęto wsparciem, w tym 48 pracowników przedsiębiorstw w jednostkach naukowych oraz 216 pracowników naukowych w przedsiębiorstwach, co stanowi odpowiednio 586,67%, 218,18%, 939,13% stopnia realizacji wskaźnika na lata 2007-2013.

Należy podkreślić, iż w bieżącym okresie sprawozdawczym osiągnięta wartość wskaźnika prawie 6-krotnie przewyższyła wartość docelową. Realne potrzeby w regionie i możliwości w zakresie zorganizowania tego wsparcia przy dostępnej alokacji są znacznie wyższe niż określone wartości docelowe wskaźników.

Liczba doktorantów, którzy otrzymali stypendia naukowe – do końca okresu sprawozdawczego wsparciem objęto 457 doktorantów, co stanowi 143,71% stopnia realizacji wskaźnika. W bieżącym okresie sprawozdawczym wypłacono stypendia 89 doktorantom, w ramach projektu systemowego *Grant Plus* (stypendia naukowe otrzyma docelowo 240 osób). Do dnia 31 grudnia 2013 r. stypendia w ramach ww. projektu otrzymało 168 doktorantów. Projekt ten w znacznym stopniu przyczyni się do wzrostu wskaźnika, a IP szacuje na koniec okresu programowania osiągnięcie 166,35% wartości docelowej wskaźnika, tj. objęcie wsparciem 529 doktorantów.

Osiągnięty poziom 97,47% zakontraktowanej adekwatnej części alokacji na lata 2007-2013 świadczy o tym, iż realizacja projektów jest efektywna kosztowo.

Wskaźnik rezultatu:

Odsetek przedsiębiorstw, których pracownicy zakończyli udział w szkoleniach w ramach Priorytetu - w ogólnej liczbie aktywnych przedsiębiorstw (projekty o charakterze regionalnym) – do końca okresu sprawozdawczego osiągnięto wartość wskaźnika na poziomie 4,44%. W 2013 r. odnotowano przyrost wskaźnika w odniesieniu do wartości osiągniętej w 2012 roku (2,98%), zatem sukcesywnie jego wartość wzrasta. Na jego przyrost ma wpływ wartość wskaźnika produktu *Liczba przedsiębiorstw, których pracownicy zakończyli udział w szkoleniach w ramach Priorytetu*, który jest mierzony „na wyjściu” i skorelowany jest ze wskaźnikiem produktu opisanym powyżej *Liczba przedsiębiorstw, które zostały objęte wsparciem w zakresie projektów szkoleniowych* (mierzony „na wejściu”) i którego sukcesywny wzrost przewiduje się w kolejnych okresach sprawozdawczych. W związku z powyższym IP nie widzi zagrożenia dla osiągnięcia wartości docelowej określonej dla wskaźnika rezultatu (6%).

Cel szczegółowy 2: Poprawa funkcjonowania systemu przewidywania i zarządzania zmianą gospodarczą

Wskaźniki produktu (opisano wyłącznie wskaźniki, w przypadku których występuje nadwykonanie):

Liczba pracowników zagrożonych negatywnymi skutkami procesów restrukturyzacji w przedsiębiorstwach, którzy zostali objęci działaniami szybkiego reagowania – do końca okresu sprawozdawczego objęto wsparciem 1 482 pracowników zagrożonych, co stanowi 222,67% wartości stopnia realizacji wskaźnika na lata 2007-2013. W samych tylko dwóch projektach systemowych „szybkiego reagowania” odnotowano udział 1 117 pracowników zagrożonych negatywnymi skutkami procesów restrukturyzacji w przedsiębiorstwach, co świadczy o celowości podejmowanych działań w trybie systemowym. W nowym projekcie systemowym pn. „Aktywizacja rynku pracy na Dolnym Śląsku”, którego realizację rozpoczęto 1 lipca 2013 r. założono, iż 485 pracowników zagrożonych negatywnymi skutkami procesów restrukturyzacji w przedsiębiorstwach zostanie objętych wsparciem, czyli wykonanie wskaźnika na koniec okresu programowania będzie możliwe nawet na poziomie 295% (zatem oszacowana przez IP2 wartość jest wyższa od określonej w sprawozdaniu okresowym za I półrocze 2013 r.).

Osiągnięty stopień realizacji wskaźnika jest wyższy od poziomu wykorzystania alokacji na podstawie rozliczonych środków (wynoszący 95,93%), co świadczy o efektywnym wykorzystaniu środków.

Liczba osób zwolnionych w przedsiębiorstwach dotkniętych procesami restrukturyzacyjnymi, którzy zostali objęci działaniami szybkiego reagowania (przekroczona wartość docelowa w okresie sprawozdawczym) – do końca okresu sprawozdawczego 1 089 osób objęto wsparciem, co stanowi 133,95% wartości stopnia realizacji wskaźnika na lata 2007-2013. Wskaźnik jest mierzony w projektach typu outplacement oraz był monitorowany w projekcie systemowym pn.: „Aktywizacja rynku pracy-wsparcie osób, które utraciły zatrudnienie z przyczyn dotyczących pracodawców”. Jednocześnie IP widząc ogromne potrzeby w zakresie „zwolnień monitorowanych” w regionie oraz biorąc pod uwagę zbliżające się spowolnienie gospodarki zdecydowała (za zgodą IZ) o kontynuacji wsparcia (od lipca 2013 roku) poprzez realizację kolejnego projektu systemowego pn.: „Aktywizacja rynku pracy na Dolnym Śląsku”, w którym założono objęcie wsparciem kolejnych 485 osób. Realizacja wskaźnika jest ściśle powiązana z sytuacją społeczno-gospodarczą w regionie i uzależniona od potrzeb zgłaszanych w projekcie „szybkiego reagowania”. Osiągnięty stopień realizacji wskaźnika jest wyższy od poziomu wykorzystania alokacji pod względem rozliczonych środków (95,93%).

Wskaźnik rezultatu:

Relacja liczby pracowników zagrożonych utratą pracy i osób zwolnionych w przedsiębiorstwach dotkniętych procesami restrukturyzacyjnymi objętych działaniami szybkiego reagowania w stosunku do liczby pracowników objętych zwolnieniami grupowymi, zgłaszanymi do urzędów pracy - do końca okresu sprawozdawczego osiągnięto wartość wskaźnika na poziomie 64,17% (wartość docelowa określona dla województwa dolnośląskiego to 10%). Działaniami „szybkiego reagowania” w 2013 roku objęto 899 osób, co stanowi ponad 63,87% osób objętych zwolnieniami grupowymi zgłaszanymi do urzędów pracy w województwie dolnośląskim w 2013 r. Powyższe wskazuje na celowość działań systemowych podjętych przez Samorząd Województwa w 2009 r. i kontynuowanych w regionie.

Ponadto należy podkreślić, iż w bieżącym okresie sprawozdawczym nastąpił wzrost poziomu poniższych wskaźników produktu: **Liczba osób, które otrzymały: c) środki na rozpoczęcie działalności gospodarczej** oraz **Liczba utworzonych miejsc pracy w ramach udzielonych z EFS środków na podjęcie działalności gospodarczej** (przekroczono wartości określone w Planie działania na 2013 rok (340) oraz osiągnięto wartości założone w Planie działania na lata 2014-2015). Powyższe wskaźniki są monitorowane w projektach outplacementowych.

Efektywność zatrudnieniowa:

Zgodnie z Planami działań z lat 2008-2010 dla Priorytetu VIII efektywność zatrudnieniowa nie była mierzona w projektach w ramach Działania 8.1, a jej monitorowanie nastąpiło dopiero w projekcie systemowym szybkiego reagowania pn.: „*Aktywizacja rynku pracy - wsparcie osób, które utraciły zatrudnienie z przyczyn dotyczących pracodawców*” w ramach Poddziałania 8.1.2, którego realizacja rozpoczęła się 1 października 2011 r. W projekcie założono, że wskaźnik efektywności zatrudnieniowej uczestników projektu (mierzony na zakończenie jego realizacji) wynosić będzie co najmniej 55% (uczestnicy, którzy podejmą pracę lub rozpoczną prowadzenie działalności gospodarczej). Na koniec okresu sprawozdawczego na 637 osób, które zakończyły udział w projekcie, 386 osób znalazło lub kontynuowało zatrudnienie, zatem wykonanie wskaźnika wyniosło ponad 60%, przekraczając tym samym zakładaną wartość. W przypadku nowego projektu systemowego pn.: „*Aktywizacja rynku pracy na Dolnym Śląsku*” w ramach Poddziałania 8.1.2, którego realizacja rozpoczęła się w lipcu 2013 r., wskaźnik efektywności zatrudnieniowej (określony na poziomie co najmniej 50%) na koniec grudnia 2013 r. wyniósł 100%. Jednocześnie warto wskazać, iż w zrealizowanym już projekcie szybkiego reagowania pn.: „*Wsparcie pracodawców przechodzących procesy adaptacyjne i ich pracowników szansą stabilizacji regionalnego rynku pracy*”, który nie był objęty kryterium efektywności zatrudnieniowej, w dniu 23.05.2012 r., Beneficjent dostarczył raport ewaluacyjny, w którym przedstawił dane dotyczące pomiaru efektu zatrudnieniowego w projekcie. Na podstawie analizy dokumentów potwierdzających podjęcie pracy przez uczestników projektu oraz wywiadów telefonicznych na zakończenie okresu realizacji projektu (październik 2011 r.) wynika, iż 259 osób znalazło alternatywne miejsce zatrudnienia, zatem efektywność zatrudnieniowa wyniosła ponad 53%.

Utrzymanie tempa rozliczania środków w Priorytecie VIII przekłada się na rosnące poziomy osiągniętych wskaźników. Po przeanalizowaniu stopnia realizacji wskaźników w Priorytecie VIII, IP stwierdza, iż w większości z nich występuje nadwykonanie wartości docelowej. Ponadto satysfakcjonującym dla IP i IP2 jest **przekroczenie wartości docelowych w bieżącym okresie sprawozdawczym dla kolejnych wskaźników produktu: Liczba pracowników o niskich kwalifikacjach, którzy zakończyli udział w projektach oraz Liczba osób zwolnionych w przedsiębiorstwach dotkniętych procesami restrukturyzacyjnymi, którzy zostali objęci działaniami szybkiego reagowania**, co oznacza, że zapotrzebowanie na udzielanie wsparcia EFS w tych obszarach jest znacznie większe niż przewidywano.

Badania ewaluacyjne:

W okresie sprawozdawczym zostały przyjęte wyniki badania ewaluacyjnego zrealizowanego na zlecenie IP w okresie: październik 2012 r. - marzec 2013 r. pn.: „Analiza osiągniętych wartości wskaźników rezultatu oraz sytuacji uczestników projektów w sześć miesięcy po otrzymaniu wsparcia w ramach Priorytetów VI-VIII w województwie dolnośląskim”. Wyniki badania wskazują, iż wśród odbiorców wsparcia w Priorytecie VIII dominowali ludzie młodzi – poniżej 30 r. ż. (łącznie 66,1%), większość uczestników posiadała wykształcenie wyższe i zamieszkiwała w miastach (81%). Udział w projektach spełnił oczekiwania uczestników. Ogólne zadowolenie wyrażali respondenci, których sytuacja na rynku pracy była ugruntowana, a uczestnictwo w projektach poszerzało lub pogłębiało ich kompetencje. W przypadku 14,4% osób pracujących, które uczestniczyły w projektach realizowanych w ramach Priorytetu VIII, odnotowano wzrost wynagrodzenia (przy 10% wartości docelowej). Warto podkreślić wysokie wykonanie (80%) drugiego wskaźnika: Odsetek osób, które w okresie do 6 miesięcy po zakończeniu udziału w projekcie znalazły pracę, rozpoczęły działalność gospodarczą lub kontynuowały zatrudnienie w dotychczasowym miejscu pracy w ogólnej liczbie osób, które zakończyły udział w projekcie (przy 30% wartości docelowej). Ponadto wysokie kwalifikacje pracowników przedsiębiorstw korzystających ze wsparcia, a co się z tym wiąże, wiedza merytoryczna, były drugim w kolejności czynnikiem, który umożliwił utrzymanie się firmy na rynku (20%).

W okresie sprawozdawczym przyjęto wnioski i rekomendacje z przeprowadzonego w 2012 r. na zlecenie IP2 badania ewaluacyjnego pt.: „Ocena trwałości wsparcia skierowanego na rozwój przedsiębiorczości udzielonego uczestnikom projektów, którzy rozpoczęli działalność gospodarczą w ramach Działania 6.2 oraz Poddziałania 8.1.2 PO KL”. Celem badania była analiza i ocena trwałości rezultatów wsparcia udzielonego uczestnikom projektów konkursowych Działania 6.2 i Poddziałania 8.1.2 oraz projektu systemowego pt.: „*Wsparcie pracodawców przechodzących procesy adaptacyjne i ich pracowników szansą stabilizacji regionalnego rynku pracy*” zrealizowanego w ramach Poddziałania 8.1.2, na rozwój przedsiębiorczości. Badanie trwało w okresie od 08.08.2012 r. do 28.11.2012 r.. Przeprowadzona analiza pozwoliła na wyciągnięcie wniosku, że przedsiębiorstwa, które są prowadzone w ramach branż określonych jako strategiczne i perspektywiczne dla Dolnego Śląska w SRWD, charakteryzują się stosunkową wyższą przeżywalnością, zatem rekomendowane jest podjęcie przez IP2 działań promujących wybór przez uczestników projektów przedsięwzięć do dofinansowania, które wpisują się w branże strategiczne / perspektywiczne dla regionu, określone w SRWD. Wspieranie powstawania przedsięwzięć

zakładanych w tych branżach znacząco wpłynie na trwałość oferowanego wsparcia. Z uwagi na kończący się okres programowania IP2 ma ograniczoną możliwość promowania wśród uczestników projektów tego rodzaju przedsięwzięć. Rekomendację przekazano realizatorowi nowego projektu systemowego realizowanego przez Wydział Gospodarki UMWD w ramach Poddziałania 8.1.2 w celu promowania wśród uczestników projektu, którzy starają się o dotacje na rozpoczęcie działalności gospodarczej, przedsięwzięć zakładanych w branżach strategicznych/perspektywicznych dla regionu.

PRIORYTET IX

Cel szczegółowy 1: Zmniejszenie nierówności w upowszechnieniu edukacji, szczególnie pomiędzy obszarami wiejskimi i miejskimi:

(opisano wyłącznie wskaźniki, w przypadku których występuje nadwykonanie lub nie została osiągnięta wartość docelowa)

Wskaźniki produktu:

Liczba ośrodków wychowania przedszkolnego, które uzyskały wsparcie w ramach Priorytetu: na koniec okresu sprawozdawczego odnotowano wykonanie wskaźnika na poziomie 217 ośrodków wychowania przedszkolnego, co stanowi 64,58% wartości docelowej. W bieżącym okresie sprawozdawczym wskaźnik przyrósł o 29 nowych podmiotów. W dalszym ciągu widoczna jest niska dynamika przyrostu wskaźnika w porównaniu do pierwszych lat wdrażania Poddziałania 9.1.1 na Dolnym Śląsku, a osiągniętą wartość wskaźnika należy uznać za niższą niż planowano na tym etapie wdrażania PO KL. W opinii IP sytuacja ta jest przede wszystkim skutkiem wprowadzonych w styczniu 2012 r. w SzOP zmian: obowiązku wnoszenia wkładów własnych przez Beneficjentów oraz ograniczenia realizacji projektu na terenie 30% gmin województwa o najniższym w skali regionu stopniu upowszechnienia edukacji przedszkolnej. Ponadto, w raporcie z badania ewaluacyjnego pn.: „Ocena działań PO KL w obszarze edukacji w województwie dolnośląskim” jako przyczynę spadku dynamiki przyrostu wskaźnika wskazano także brak możliwości zapewnienia trwałości projektu, co przekładało się na rezygnację z jego realizacji. Również podejście do edukacji przedszkolnej części rodziców dzieci w wieku przedszkolnym wpływa na przedstawioną sytuację. Zdarza się, iż bezrobotni rodzice dzieci (w szczególności na obszarach wiejskich) nie widzą oraz nie rozumieją potrzeby posyłania dzieci do przedszkoli, skoro zapewniona jest im opieka w domu.

W celu zminimalizowania zagrożenia nieosiągnięcia wartości docelowej wskaźnika, IP zdecydowała się na ogłoszenie w III kw. 2013 r. 2 konkursów ukierunkowanych na upowszechnienie edukacji przedszkolnej w województwie. Późne ogłoszenie tych konkursów podyktowane było zapowiadanyymi przez IZ zmianami w SzOP, które zniosły ograniczenie realizacji projektu na terenie 30% gmin województwa o najniższym w skali regionu stopniu upowszechnienia edukacji przedszkolnej. Zapis ten dyskwalifikował możliwość aplikowania gminom miejsko-wiejskim, na obszarach których część miejska charakteryzowała się bardzo wysokim wskaźnikiem upowszechnienia edukacji przedszkolnej, natomiast w ich części wiejskiej odsetek ten był bardzo niski. Dodatkowo, IP przeprowadziła analizę danych statystycznych, z której wynika, że wciąż pomiędzy obszarem wiejskim i miejskim istnieje wyraźna dysproporcja w dostępie do edukacji przedszkolnej. Z tego powodu, w celu objęcia wsparciem PO KL jak największej liczby przedszkolaków z terenów wiejskich, IP zdecydowała, że jeden z ogłaszanych w 2013 r. konkursów będzie dedykowany tylko dla placówek położonych na obszarach wiejskich. Ponadto w celu optymalizowania efektywności kosztowej przyjmowanych do realizacji projektów IP określiła limit możliwego dofinansowania przypadający na 1 placówkę na 300 000 PLN.

Szczegółowa prognoza poziomu wykonania wskaźnika będzie możliwa dopiero w momencie zakończenia procedury negocjacji z Projektodawcami, których wnioski zostały rekomendowane do dofinansowania w ramach ogłoszonych w 2013 r. konkursów oraz po zakończeniu oceny merytorycznej wniosków złożonych w ramach naboru do projektu systemowego *Modernizacja oddziałów przedszkolnych*. Jednakże już w chwili obecnej można stwierdzić, że biorąc pod uwagę dostępne dane (przewidywane 29 placówek w ramach projektów konkursowych oraz 58 placówek w ramach projektów systemowych), IP szacuje, że wartość docelowa (zwiększona w 2013 r. do 336 placówek) zostanie osiągnięta na poziomie zbliżonym do wartości docelowej. W celu zwiększenia wykonania wskaźnika, IP w Planie działania na lata 2014-2015, przewidziała możliwość ogłoszenia kolejnego naboru skierowanego na upowszechnianie edukacji przedszkolnej, a przeprowadzenie konkursu będzie uzależnione od ostatecznych wyników konkursów ogłoszonych w III kwartale 2013 r. Przy braku wystarczającego zainteresowania konkursami 2013 placówek nie wspartych dotychczas z PO KL, IP zdecydowała o dopuszczeniu do udziału w konkursie 2014 również tych placówek, które zostały już wsparte w ramach PO KL i są w stanie rozszerzyć ofertę o kolejne miejsca przedszkolne w regionie. Należy jednak podkreślić, iż pomimo (w ocenie IP) słuszności

takiego rozwiązania, nie szacuje się, aby ogłoszenie kolejnego konkursu znacząco mogło wpłynąć na podniesienie wartości wskaźnika, ponieważ w ramach wskaźnika dana placówka może zostać ujęta tylko jeden raz.

Wskaźnik rezultatu:

Odsetek dzieci w wieku 3 – 5 lat uczestniczących w różnych formach edukacji przedszkolnej w ramach Priorytetu na obszarach wiejskich w stosunku do ogólnej liczby dzieci w tej grupie: na koniec 2013 r. stopień realizacji wskaźnika ukształtował się na poziomie 18,16%, co biorąc pod uwagę realizację adekwatnych wskaźników produktu, można uznać za rezultat zadowalający. Niemniej jednak, z powodu sygnalizowanego zagrożenia osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika produktu dot. liczby wspartych ośrodków przedszkolnych, który wpływa również na wartość wskaźnika mierzącego liczbę przedszkolaków z obszarów wiejskich, IP szacuje, na podstawie dostępnych danych, że określony w SzOP odsetek dzieci w wieku 3-5 lat uczestniczących w różnych formach edukacji przedszkolnej na obszarach wiejskich może nie osiągnąć wartości docelowej 20%. IP przewiduje, że wskaźnik ten może jeszcze wzrosnąć o ok. 300 osób, w rezultacie czego ostateczna wartość omawianego wskaźnika rezultatu ukształtowałaby się na poziomie ok. 19%. Przyczyny takiej sytuacji zostały opisane w części, w której omówiono wskaźnik produktu mierzony w ramach Poddziałania 9.1.1

Liczba osób dorosłych w wieku 25-64 lata, które uczestniczyły w kształceniu ustawicznym w ramach Priorytetu: na koniec bieżącego okresu sprawozdawczego 1 117 osób zakończyło udział w projektach dotyczących kształcenia ustawicznego w ramach Priorytetu IX, a stopień realizacji wskaźnika wynosi 10,91% wartości zaplanowanej do osiągnięcia w okresie programowania 2007-2013.

W porównaniu z poprzednim okresem sprawozdawczym odnotowano wzrost wartości wskaźnika, jednak w dalszym ciągu jego stopień realizacji odbiega od zaplanowanego poziomu. Należy zaznaczyć, że wpływ na niski stopień realizacji wskaźnika ma faktem, iż przedmiotowy wskaźnik planowany jest do osiągnięcia w ramach Działania 9.6 (oprócz Działania 9.3), które jest stosunkowo nowym Działaniem, w związku z tym przyrost wskaźnika będzie widoczny w następnych okresach sprawozdawczych. Znaczenie ma również moment jego pomiaru: zgodnie z Podręcznikiem wskaźników, jest on liczony w momencie zakończenia udziału w projekcie przez uczestnika. Ponadto analiza projektów skierowanych na podnoszenie kompetencji osób dorosłych poprzez formy szkolne, wykazała, że w tego typu projektach większy niż w pozostałych Działaniach Priorytetu IX procent uczestników przerywa udział lub nie kończy go zgodnie z zaplanowaną ścieżką, co także wpływa na poziom wykonania wskaźnika.

Ze względu na zauważalną potrzebę kształcenia osób dorosłych w zakresie kompetencji kluczowych wskazanych przez KE oraz niski stopień wykonania wskaźnika, IP2 ogłosiła w I półroczu 2013 r. konkurs zamknięty ukierunkowany na podwyższanie kompetencji osób dorosłych w zakresie ICT i języków obcych, z wysoką alokacją 16,5 mln PLN, który cieszył się dużym zainteresowaniem Wnioskodawców. Po dokonaniu odpowiedniej analizy dofinansowanych projektów, IP2 szacuje, że wskaźnik może zostać zrealizowany na poziomie ok. 11 250 osób, natomiast w ramach przyjętych do realizacji projektów w Działaniu 9.3 przewiduje się, że jeszcze ok. 750 osób może zakończyć udział w kształceniu ustawicznym. Tym samym przy założeniu zrealizowania wszystkich zakładanych w projektach wartości wskaźnikowych, ostateczna jego wartość powinna ukształtować się na poziomie ok. 12 000 osób, co gwarantuje osiągnięcie wartości docelowej określonej w SzOP. Ponadto w celu zwiększenia osiągnięcia wartości wskaźnika, w 2013 r. IP dokonała realokacji niewykorzystanych środków w Działaniu 9.1, 9.3 i 9.4 oraz Poddziałaniu 9.6.1 i 9.6.3 w celu dofinansowanie rekomendowanych w ramach konkursu projektów w Poddziałaniu 9.6.2, które nie uzyskały dofinansowania z powodu wyczerpania przeznaczonych na konkurs alokacji.

Wskaźnik rezultatu:

Odsetek osób w wieku 25-64 lata, które uczestniczyły w kształceniu ustawicznym w stosunku do całkowitej liczby osób w tej grupie wiekowej:

w bieżącym okresie sprawozdawczym odnotowano nieznaczny wzrost jego wartości, która ukształtowała się na poziomie 0,06%. Obecny stopień realizacji należy uznać za niezadowalający, a przyczyny takiego stanu rzeczy zostały przytoczone przy opisywaniu wskaźnika produktu. Biorąc pod uwagę szacunki IP oraz IP2 dotyczące możliwości osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika produktu, należy zauważyć, że nawet jego 100% wykonanie nie gwarantuje osiągnięcia pełnej wartości wskaźnika rezultatu. Szacowana powyżej liczba ok. 12 000 osób, pozwala jedynie na osiągnięcie wskaźnika rezultatu na poziomie ok. 0,6%. W celu jak najwyższego wykonania rezultatu, IP w II połowie 2013 r. dokonała realokacji środków do Działania 9.6.2 (niewykorzystane środki z Działania 9.1, 9.3, 9.4 oraz z Poddziałania 9.6.1 i 9.6.3), w efekcie której IP2 planuje w 2014 r. podpisać kolejne umowy o dofinansowanie (ok. 43). Bardziej szczegółowa analiza osiągnięcia wartości omawianego wskaźnika będzie możliwa w kolejnym okresie sprawozdawczym.

Liczba osób dorosłych, które skorzystały z usług doradztwa edukacyjno-szkoleniowego:

niski stopień wykonania wskaźnika związany jest z tym, że w bieżącym okresie sprawozdawczym po raz pierwszy zostały podpisane 2 umowy o dofinansowanie projektów w Poddziałaniu 9.6.3., w ramach których realizowany jest wskaźnik. Realizacja pierwszego projektu rozpoczęła się w marcu 2013 r. a drugiego w lipcu 2013 r. Wartość docelowa tego wskaźnika nie została określona w SzOP PO KL, niemniej jednak w Planie Działania na rok 2012 określone zostało kryterium dostępu, w ramach którego wsparciem powinno zostać objętych co najmniej 500 osób. Na podstawie przyjętych do realizacji wniosków o dofinansowanie IP2 szacuje, że wskaźnik ten ostatecznie powinien zostać osiągnięty na poziomie ok. 660 osób.

Cel szczegółowy 2: Zmniejszenie nierówności w jakości usług edukacyjnych, szczególnie pomiędzy obszarami wiejskimi i miejskimi (w zakresie kształcenia ogólnego):

Wskaźniki produktu:

Liczba szkół (podstawowych, gimnazjów i ponadgimnazjalnych prowadzących kształcenie ogólne), które zrealizowały projekty rozwojowe w ramach Priorytetu, w podziale na obszary miejskie i wiejskie: do końca okresu sprawozdawczego 691 szkół wzięło udział w projektach, co stanowi 78,88% wartości docelowej określonej w SzOP dla województwa dolnośląskiego. Na wynik ten wpływa zarówno realizacja projektów wyłonionych w trybie konkursowym, jak i uczestnictwo szkół w ramach projektu systemowego pn.: „Dolnośląska szkoła liderem projakościowych zmian w polskim systemie edukacji”. W bieżącym okresie sprawozdawczym IP odnotowała przyrost wskaźnika o 59 placówek, z których 46 stanowiły szkoły położone na obszarach wiejskich. Do końca okresu objętego sprawozdaniem, wsparciem objęto 399 szkół z obszarów miejskich, co przekłada się na realizację wartości docelowej w 100% oraz 292 szkoły z obszarów wiejskich (60,71% wartości określonej w SzOP). Nadal więc wyraźna jest dysproporcja we wdrażaniu programów rozwojowych w placówkach położonych na obszarach miejskich i wiejskich, jednak w porównaniu z latami ubiegłymi ulega ona systematycznemu zmniejszeniu. Jest to efekt podejmowanych przez IP w ostatnich latach intensywnych działań informacyjno-promocyjnych oraz premiujących projekty obejmujące wsparciem szkoły z obszarów wiejskich. W 2013 r. po raz pierwszy odnotowano 100% wykonanie podwskaźnika dotyczącego szkół kształcenia ogólnego, zlokalizowanych na obszarach zurbanizowanych. Niestety, w dalszym ciągu zagrożone jest wykonanie wartości docelowej wskaźnika dotyczącego szkół położonych na obszarach wiejskich.

Dążąc do osiągnięcia jak najwyższego poziomu omawianego wskaźnika, IP przez ostatnie lata podejmowała szereg działań zaradczych. W 2013 r. ogłoszone zostały 2 konkursy zamknięte, skierowane tylko do placówek położonych na obszarach wiejskich. Ponadto, w celu zminimalizowania występowania zaobserwowanych w latach poprzednich problemów, IP zdecydowała się również, poza regularnie organizowanymi spotkaniami organizacyjnymi, na przygotowanie w ramach dokumentacji konkursowej rozdziału zawierającego wskazówki ułatwiające tworzenie projektu, aby spełniał on wymogi zarówno oceny formalnej, jak i merytorycznej. W celu zachęcenia nowych projektodawców, zdecydowano się również na zwiększenie średniej kwoty przypadającej na jedną placówkę do 140 000 PLN (w konkursach ogłoszonych w 2012 r. kwota ta wynosiła 90 000 PLN). Decyzja ta podyktowana była chęcią ułatwienia Beneficjentom zapewnienie kompleksowego wsparcia szkół w projektach i uzyskania optymalnej efektywności kosztowej przyjmowanych do realizacji projektów. Ponadto przed ogłoszeniem drugiego konkursu dotyczącego realizacji programów rozwojowych w szkołach kształcenia ogólnego, IP przeprowadziła szeroką akcję promocyjno – informacyjną. Poza standardowymi działaniami (spotkania informacyjne z potencjalnymi Beneficjentami), w proces ten intensywnie zaangażowane zostały ośrodki RO EFS, których zadaniem było skontaktowanie się ze szkołą (która dotychczas nie uzyskała wsparcia w ramach Poddziałania 9.1.2) oraz jej organem prowadzącym i udzielenie projektodawcom niezbędnej pomocy podczas tworzenia wniosku o dofinansowanie. Ponadto IP indywidualnie zwróciła się do szkół nieobjętych do tej pory wsparciem, z informacją o możliwości uzyskania dofinansowania na realizację programów rozwojowych.

Do końca 2013 r. nie zakończył się proces podpisywania umów z Projektodawcami, których projekty zostały wyłonione do dofinansowania w ramach pierwszego ogłoszonego konkursu (do podpisania pozostała 1 umowa), ponadto nie zakończyła się ocena merytoryczna wszystkich złożonych wniosków w drugim konkursie, dlatego nie jest możliwa całościowa ocena skuteczności podjętych działań. Analizując dostępne dane oraz przewidywane wskaźniki produktu projektów znajdujących się w trakcie oceny merytorycznej, IP szacuje (nawet przy założeniu, że wszystkie oceniane merytorycznie projekty uzyskają dofinansowanie), że ostatecznie ok. 418 szkół kształcenia ogólnego wdroży programy rozwojowe, co przełoży się na wykonanie wartości docelowej wskaźnika na poziomie 86,90%. W opinii IP, poza wskazanymi wyżej przyczynami, na niesatysfakcjonujący stopień wykonania wskaźnika

w odniesieniu do szkół z obszarów wiejskich duży wpływ ma również fakt, że szkoły i organy je prowadzące nie posiadają wystarczająco wykwalifikowanego personelu, który mógłby się zaangażować w napisanie wniosku i koordynację oraz rozliczenie projektu, lub personel ten z powodu dużej ilości obowiązków nie posiada czasu niezbędnego na zaangażowanie się w tworzenie i realizację projektu, w związku z czym wycofują się z aplikowania o środki.

W celu zwiększenia wykonania zagrożonego wskaźnika, IP w Planie działania na lata 2014-2015, przewidziała możliwość ogłoszenia kolejnego naboru na realizację programów rozwojowych, jednakże przeprowadzenie konkursu będzie uzależnione od ostatecznych wyników konkursu ogłoszonego w III kwartale 2013 r. Przy braku wystarczającego zainteresowania konkursami 2013 placówek nie wspartych dotychczas z PO KL, IP zdecydowała o dopuszczeniu do udziału w konkursie 2014 również tych placówek, które zostały już wsparte w ramach PO KL i są w stanie rozszerzyć ofertę o kolejne miejsca przedszkolne w regionie. Należy jednak podkreślić, iż pomimo (w ocenie IP) słuszności takiego rozwiązania, nie szacuje się, aby ogłoszenie kolejnego konkursu znacząco mogło wpłynąć na podniesienie wartości wskaźnika, ponieważ w ramach wskaźnika dana placówka może zostać ujęta tylko jeden raz.

Wskaźnik rezultatu:

Odsetek szkół (podstawowych, gimnazjów i ponadgimnazjalnych, prowadzących kształcenie ogólne), które zrealizowały projekty rozwojowe w ramach Priorytetu, w podziale na obszary miejskie i wiejskie: na koniec 2013 r. IP odnotowała wzrost poszczególnych wartości w stosunku do poprzedniego okresu sprawozdawczego. Zastosowane przez IP działania przyniosły efekt w postaci osiągnięcia nadwykonania wskaźnika odnoszącego się do szkół miejskich (44,04%). Niestety, w dalszym ciągu zagrożony jest wskaźnik dotyczący placówek z terenów wiejskich, co wiąże się również z nieosiągnięciem wskaźnika głównego. Na koniec 2013 roku wartość wskaźników wynoszą: 47,14%(wskaźnik główny) 52,14% (szkoły z obszarów wiejskich).Przyczyny i środki zaradcze zostały opisane podczas omawiania odpowiedniego wskaźnika produktu.

Liczba szkół podstawowych, które zrealizowały projekty dotyczące indywidualizacji nauczania: na koniec 2013 r. wskaźnik ukształtował się na poziomie 96,82% wartości docelowej, co oznacza, że w bieżącym okresie sprawozdawczym 528 nowych placówek zrealizowało wszystkie przewidziane w projekcie zadania. W bieżącym okresie sprawozdawczym zakończyła się realizacja prawie wszystkich trwających projektów dotyczących indywidualizacji nauczania (działania kontynuowane są jeszcze tylko w 6 szkołach podstawowych). Oznacza to, że wartość ostateczna wskaźnika nieznacznie wzrośnie w przyszłym okresie sprawozdawczym i ukształtuje się na poziomie 614 szkół (97,77%). Niemniej jednak, należy zaznaczyć, co potwierdziło również zrealizowane w 2012 r. badanie ewaluacyjne pn.: „Ocena działań PO KL w obszarze edukacji w województwie dolnośląskim”, że ostateczna wartość wskaźnika w dalszym ciągu może ulec zmianie ze względu na zmiany organizacyjne zachodzące w systemie oświaty – łączenie oraz likwidację placówek – które w głównej mierze dotyczą szkół podstawowych. W celu zminimalizowania ryzyka obniżenia wartości wskaźnika, IP na bieżąco monitoruje oraz weryfikuje sytuację poszczególnych Beneficjentów i ich projektów

Wskaźnik rezultatu:

Odsetek szkół podstawowych, które zrealizowały projekty dotyczące indywidualizacji nauczania: na koniec 2013 r. wskaźnik ukształtował się na poziomie 76,77%, co oznacza przekroczenie zakładanej wartości docelowej przewidzianej dla tego Działania, która wynosi 70%. Należy zaznaczyć, że ostateczna wartość wskaźnika może ulec zwiększeniu ze względu na wciąż trwające projekty w 6 placówkach szkolnych. IP szacuje, że ostateczna wartość wskaźnika może osiągnąć poziom ok. 77,5%.

Cel szczegółowy 3: Podniesienie atrakcyjności i jakości kształcenia zawodowego.

Wskaźniki produktu:

Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego, które wdrożyły programy rozwojowe oraz Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego, które współpracowały z przedsiębiorstwami w zakresie wdrażania programów rozwojowych: w bieżącym okresie sprawozdawczym nie odnotowano zmiany stopnia realizacji przedstawionych wskaźników. W dalszym ciągu widoczne jest duże nadwykonanie wskaźników, które osiągnęły poziom odpowiednio 122,87 % oraz 161,68%. Osiągnięcie tak wysokich efektów jest w głównej mierze skutkiem realizowania w ramach Działania 9.2 aż 2 projektów systemowych (*Modernizacja kształcenia zawodowego na Dolnym Śląsku I i II*). Szczegółowo sytuacja ta była opisana w poprzednich sprawozdaniach.

Wskaźnik rezultatu:

Odsetek szkół prowadzących kształcenie zawodowe, które wdrożyły programy rozwojowe w relacji do wszystkich szkół tego typu i Odsetek szkół prowadzących kształcenie zawodowe, które współpracowały z przedsiębiorstwami w zakresie wdrażania programów rozwojowych, w relacji do wszystkich szkół tego typu: na koniec bieżącego okresu sprawozdawczego wskaźniki ukształtowały się na poziomie odpowiednio: 96,14% i 94,74%. Przyczyny nadwykonania zostały opisane w części dotyczącej wskaźnika produktu.

Liczba uczniów w szkołach prowadzących kształcenie zawodowe, którzy zakończyli udział w stażach i praktykach w ramach Priorytetu: na koniec okresu sprawozdawczego wskaźnik osiągnął wartość 22 759 osób. Oznacza to, że w 2013 r. IP po raz pierwszy odnotowała nadwykonanie tego wskaźnika (wartość docelowa wynosi 16 496 osób). Bardzo dobry rezultat jest efektem realizowanego na Dolnym Śląsku projektu systemowego: Modernizacja kształcenia zawodowego I i II.

Cel szczegółowy 4: wzmocnienie rozwoju zawodowego i podnoszenia kwalifikacji nauczycieli, szczególnie na obszarach wiejskich.

Wskaźnik produktu:

Liczba nauczycieli, którzy uczestniczyli w doskonaleniu zawodowym w krótkich formach, z podziałem na nauczycieli na obszarach wiejskich i nauczycieli kształcenia zawodowego: od początku realizacji Działania 9.4 w woj. dolnośląskim 6 624 nauczycieli uczestniczyło w doskonaleniu zawodowym w krótkich formach. Stopień realizacji wskaźnika ukształtował się na poziomie 119,52%, co oznacza, że w 2013 r. odnotowano wykonanie, a nawet przekroczenie wartości docelowej wskaźnika głównego. Ponadto w bieżącym okresie sprawozdawczym zwiększył się poziom wykonania podwskaźnika dot. nauczycieli kształcenia zawodowego (220,94%), natomiast w dalszym ciągu na niesatysfakcjonującym poziomie kształtuje się podwskaźnik dotyczący nauczycieli z obszarów wiejskich (76,35% wartości docelowej). Duży wpływ na obecny poziom wykonania tego podwskaźnika ma fakt, że ośrodki kształcenia zlokalizowane są w miastach i konieczność dojazdów zniechęca potencjalnych odbiorców projektów do wzięcia udziału w tej formie wsparcia, co potwierdza przeprowadzone w II poł. 2012 r. badanie ewaluacyjne pn.: „Ocena działań PO KL w obszarze edukacji w województwie dolnośląskim”. Pozytywnie należy jednak ocenić działania podjęte w ostatnim roku przez IP, których celem było zwiększenie wartości zagrożonego podwskaźnika: ogłoszenie w 2012 r. konkursu dedykowanego nauczycielom z obszarów wiejskich, spotkania informacyjne z potencjalnymi Beneficjentami oraz rozpoczęcie realizacji projektu systemowego, którego celem jest objęcie wsparciem 1 012 nauczycieli z obszarów wiejskich.

W bieżącym okresie sprawozdawczym zakończyła się procedura podpisywania umów z projektodawcami, których inicjatywy zostały rekomendowane do dofinansowania w ramach konkursu ogłoszonego w 2012 r. W ramach przyjętych do realizacji umów oraz przy założeniu, że planowane w ramach projektów wskaźniki zostaną w pełni osiągnięte, a także mając na uwadze cele do zrealizowania w ramach projektu systemowego, IP szacuje, że wartość zagrożonego podwskaźnika powinna ostatecznie ukształtować się na poziomie ok. 4000 osób, co oznaczałoby osiągnięcie 100% jego wartości docelowej.

Wskaźnik rezultatu:

Odsetek nauczycieli, którzy podnieśli swoje kompetencje w wyniku doskonalenia zawodowego w krótkich formach w relacji do ogólnej liczby nauczycieli, z podziałem na nauczycieli na obszarach wiejskich i nauczycieli kształcenia zawodowego:

osiągnięte na koniec roku 2013 wartości kształtują się odpowiednio na poziomie 14,52%, 32,07% (obszary wiejskie), 36,03% (kształcenie zawodowe). Oznacza to, że zarówno wskaźnik główny, jak i wskaźnik dotyczący nauczycieli kształcenia zawodowego, został osiągnięty w ponad 100%. Wciąż niewykonany jest wskaźnik dotyczący nauczycieli z terenów wiejskich, jednak biorąc pod uwagę szacunek przedstawiony w części, w której omówiony został wskaźnik produktu, IP uważa, że istnieje realna szansa osiągnięcia wartości docelowej tego podwskaźnika.

W opinii IP, Priorytet IX stanowi odpowiedź na problem nierównego dostępu do edukacji osób, które napotykają na trudności w tym zakresie. Analizując realizację poszczególnych wskaźników oraz zestawiając rezultaty z założonymi do zrealizowania na Dolnym Śląsku celami oraz sytuacją społeczno gospodarczą regionu, można stwierdzić, że EFS ma wpływ na zmniejszanie zdiagnozowanych w województwie problemów. Wpływ na zmniejszenie zdiagnozowanych problemów w województwie potwierdza również badanie ewaluacyjne przeprowadzone w 2012 r. na zlecenie IP pn.: „Ocena działań PO KL w obszarze edukacji w województwie dolnośląskim”. Z przeprowadzonego badania wynika, że PO KL wpływa na rozszerzenie oferty edukacyjnej oraz podniesienie jakości kształcenia poprzez realizowane w szkołach ogólnych i zawodowych programy rozwojowe,

głównie dzięki zajęciom dodatkowym, które wpływają w szczególności na rozwój kompetencji w zakresie języków obcych, nauk ścisłych oraz informatyki. Na jakość kształcenia wpływa również poradnictwo psychologiczno-pedagogiczne oraz doradztwo zawodowe (zwłaszcza w przypadku szkół kształcenia zawodowego). Stosowane chętnie przez szkoły w ramach programów rozwojowych platformy e-learningowe oraz platformy internetowe czy tablice interaktywne, ułatwiają przyswajanie wiedzy osobom z problemami w nauce, co jest istotne w kontekście wyrównywania szans edukacyjnych. Na podniesienie jakości edukacji na Dolnym Śląsku oprócz programów rozwojowych realizowanych w szkołach wszystkich szczebli wpływają również działania podejmowane w ramach projektów systemowych indywidualizacji procesu nauczania. Jak pokazują wyniki badania, nie można jednoznacznie ocenić, czy realizacja indywidualizacji nauczania przyczynią się do wzmocnienia Standardu IV i V w szkołach, gdyż szkoły podstawowe i tak są zobligowane do wspierania uczniów w tym zakresie. Jednakże projekty te umożliwiły szkołom rozszerzenie zakresu wsparcia, co przyczyniło się do wzrostu znaczenia tych działań dla wyrównywania szans edukacyjnych uczniów.

Na wyrównywanie szans edukacyjnych wpływają także działania skierowane na upowszechnianie edukacji przedszkolnej na terenie Dolnego Śląska. Jednym z głównych celów działań podejmowanych w tym zakresie było zwiększenie dostępu do edukacji na obszarach wiejskich. Pomimo nieosiągnięcia wartości docelowej wskaźnika, ponad 80% wszystkich wspartych w ramach EFS placówek stanowią te położone na obszarach wiejskich.

Działania podejmowane w ramach Priorytetu IX wpływają również do podniesienia atrakcyjności oferty edukacyjnej poprzez dostarczenie na rynek pracy i edukacji kadry nauczycielskiej wyposażonej w kompetencje kluczowe, posiadającej umiejętności w zakresie indywidualnej pracy z uczniem. Projekty realizowane w ramach Działania 9.4 skupiają się bowiem głównie na kształceniu kompetencji kluczowych (doskonalenia umiejętności językowych oraz ICT, w tym wykorzystanie nowoczesnych technologii w procesie nauczania) oraz zindywidualizowanym podejściu do ucznia. Oferowane dolnośląskim nauczycielom formy wsparcia odpowiadają potrzebom związanym ze strategicznymi kierunkami rozwoju regionu i zapotrzebowaniem na nowe kwalifikacje poprzez doskonalenie umiejętności ICT oraz wykorzystanie technologii informatyczno-komunikacyjnych w procesie edukacji.

Warto ponadto podkreślić, że wyniki ww. badania wykazały również, iż realizacja programów rozwojowych w szkołach wpłynęła na zwiększenie zainteresowania młodzieży kształceniem zawodowym. Bezpośrednie oddziaływanie dodatkowych zajęć lekcyjnych oraz staży i praktyk zawodowych przejawiają się tym, że uczniowie szkół zawodowych chętniej uczą się zawodu. Równie istotną rolę w przygotowaniu do funkcjonowania na rynku pracy pełni doradztwo zawodowe. W stosunku do uczniów szkół zawodowych przybiera ono formę podnoszenia kompetencji związanych z poszukiwaniem pracy oraz dostosowywaniem posiadanych kwalifikacji zawodowych do pracodawców funkcjonujących na lokalnym i regionalnym rynku pracy.

2. Analiza stanu realizacji Priorytetu w okresie objętym sprawozdaniem

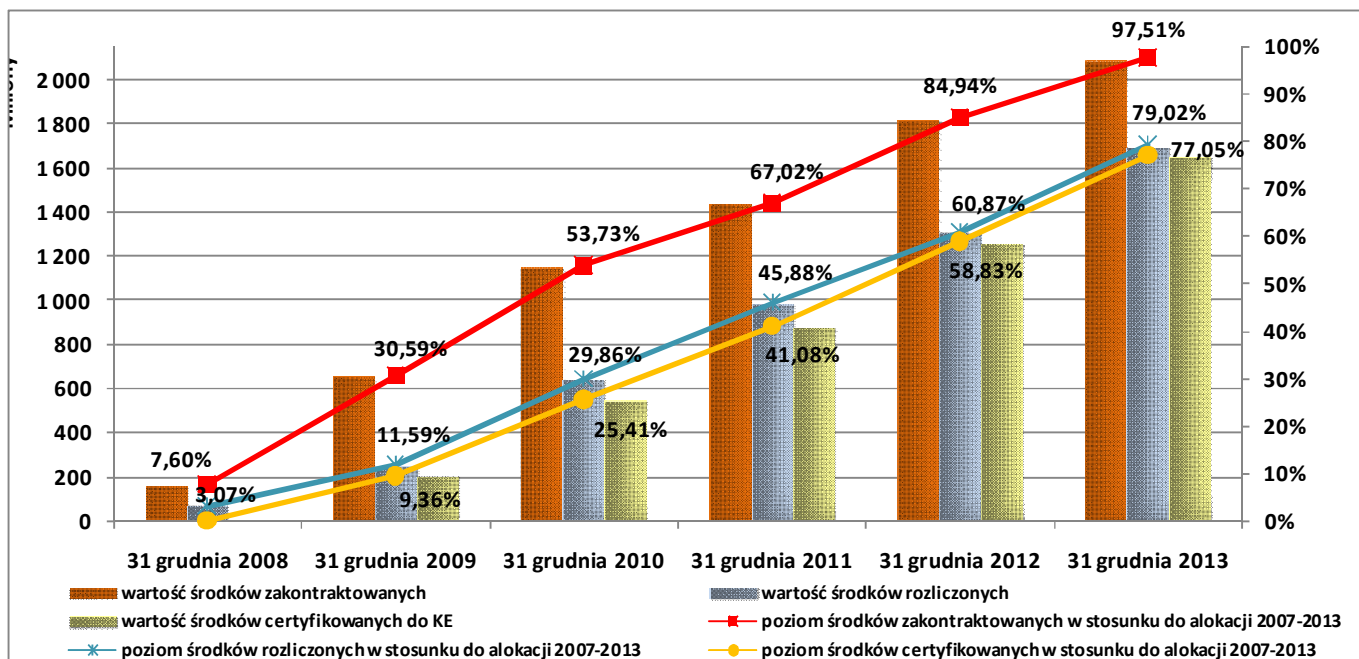
INFORMACJE OGÓLNE:

W ramach Priorytetów VI-IX od początku realizacji PO KL do 31.12.2013 roku w województwie dolnośląskim zawarto 2 371 umów, w tym 296 umów w ramach Priorytetu VI, 464 umowy w ramach Priorytetu VII, 474 umowy z Priorytetu VIII oraz 1 137 umów w ramach Priorytetu IX. Łączna wartość środków publicznych zakontraktowanych w ramach podpisanych umów wynosi około 2 083 mln PLN, co stanowi 97,51% alokacji przewidzianej na cały okres programowania (2007-2013).

Do końca okresu sprawozdawczego wartość wydatków poniesionych ze środków publicznych w ramach zatwierdzonych oraz wprowadzonych do KSI wniosków o płatność wynosi około 1 688 mln PLN, co stanowi 79,02% wartości alokacji zaplanowanej na cały okres programowania (2007-2013). Zgodnie z danymi na koniec roku 2013 do KE, certyfikowano 397,8 mln euro, co stanowi 119,01% (bez Poddziałania 6.1.3 – 109,40%) alokacji przewidzianej na komponent regionalny w województwie dolnośląskim na lata 2007-2011, czyli alokacji przewidzianej zgodnie z zasadą $n+3/n+2$ do wykorzystania do końca 2013 roku.

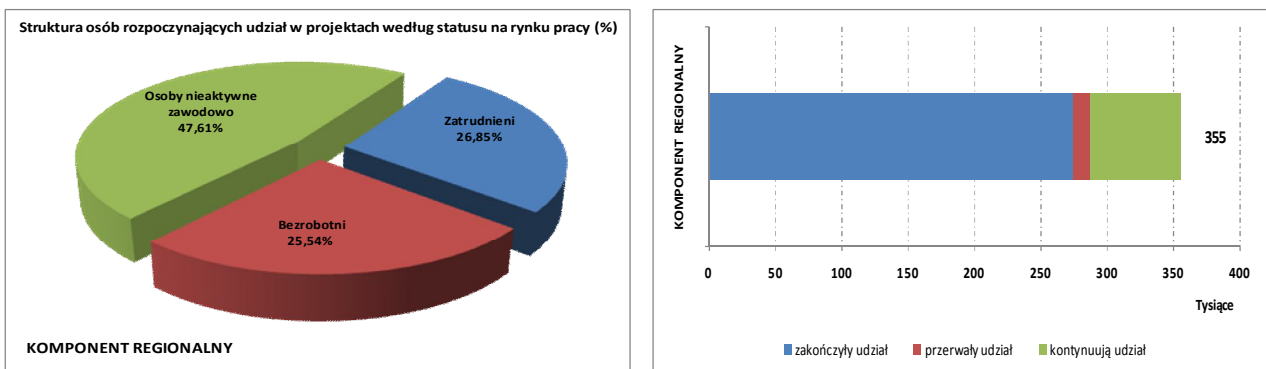
Do 31.12.2013 roku rozliczono 81,04% środków publicznych zakontraktowanych w ramach Priorytetów VI-IX.

Stopień zakontraktowania oraz rozliczania alokacji w kolejnych okresach przedstawiono na poniższym wykresie. Do przeliczenia alokacji przyjęto kurs Euro wg EBC z dnia 28.11.2013 r. wynoszący 4,1942 PLN.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań rocznych IP i IP2 (wg stanu na 31/12/2013)

Od początku realizacji PO KL w projektach wyłonionych do dofinansowania w ramach Priorytetów VI-IX rozpoczęły udział 355 024 osoby. Do końca okresu sprawozdawczego zakończyły udział 274 015 osób, 68 067 kontynuuje a 12 942 osoby przerwały udział w projekcie, co obrazuje poniższy wykres:

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań rocznych IP i IP2 (wg stanu na 31/12/2013)

PRIORYTET VI

• Postęp finansowy

W ramach Priorytetu VI od początku realizacji PO KL w województwie dolnośląskim zawarto 296 umów. Łączna wartość zakontraktowanych środków w Priorytecie VI wynosi około 712 mln PLN. Wartość środków publicznych zakontraktowanych w ramach podpisanych umów wynosi ponad 709 mln PLN, co stanowi 104,63% (ze względu na nadkontraktację PUP) wykorzystania alokacji przewidzianej dla Priorytetu VI na cały okres programowania 2007 - 2013. W okresie sprawozdawczym podpisano 8 umów na łączną wartość środków publicznych 8,2 mln PLN (w tym 2 umowy na projekty współpracy ponadnarodowej), aneksowano również 27 umów Powiatowych Urzędów Pracy. Wartość wydatków poniesionych ze środków publicznych, w ramach 2 872 zatwierdzonych oraz wprowadzonych do KSI SIMIK 07-13 wniosków o płatność, wynosi ponad 658 mln PLN, co stanowi 96,75% wykorzystania alokacji przeznaczonej na cały okres programowania. W bieżącym okresie sprawozdawczym - na podstawie 453 zatwierdzonych i wprowadzonych do KSI SIMIK 07-13 wniosków o płatność - wartość wydatków publicznych uznanych za kwalifikowalne wynosi około 135,21 mln PLN. Do końca okresu sprawozdawczego rozliczono 92,47% środków publicznych zakontraktowanych w ramach Priorytetu VI.

Tak więc przy utrzymaniu takiej tendencji, IP nie widzi zagrożenia dla realizacji Priorytetu VI. Na koniec okresu sprawozdawczego cel certyfikacji na 2013 rok, zgodnie z zasadą $n+3/n+2$, został zrealizowany na poziomie 146,64% (bez Poddziałania 6.1.3 – 129,12%).

Ocena IP:

W opinii Instytucji Pośredniczącej stan wdrażania Priorytetu VI jest prawidłowy. Biorąc pod uwagę poziom środków zakontraktowanych wyliczany zgodnie z metodologią przyjętą do algorytmu kontraktowania (dla projektów w trakcie realizacji wartość podpisanych umów, a dla zakończonych ostateczne rozliczenie – środki publiczne) wynoszący 103,41% (bez Poddziałania 6.1.3 - 97,79%) alokacji na lata 2007-2013, należy stwierdzić, że do wykorzystania pozostało już niewiele środków. W 2013 roku dostępne środki alokacji w ramach Priorytetu VI zostały przeznaczone na kontynuację projektu realizowanego w trybie systemowym w Poddziałaniu 6.1.2, na projekty systemowe Powiatowych Urzędów Pracy w ramach Poddziałania 6.1.3 oraz projekty z konkursów z 2012 r. Tempo kontraktacji i wydatkowania ma odzwierciedlenie w wartościach osiągniętych wskaźników i świadczy o przełożeniu wykorzystanych środków na liczbę podmiotów lub osób, którym udzielono wsparcia. Analizując osiągnięte wartości wskaźników, IP definiowała te, których realizacja była zagrożona, a które mają jednocześnie znaczenie dla wspierania grup najbardziej defaworyzowanych w regionie i odpowiednio kształtowała wymagania w *Planach działania*, jak również regularnie zalecała IP2, aby wyłaniała do realizacji wyłącznie takie projekty, które są racjonalne kosztowo i przyczyniają się do realizacji celów PO KL, efektywnie wykorzystując alokację. W bieżącym roku kryteria dostępu określone w PD wskazywały na objęcie wsparciem w ramach projektów PUP, osób w wieku 50-64 lata, osób niepełnosprawnych oraz osób młodych, tym samym znacznie wzrosły osiągnięte wartości wskaźników dla powyższych grup. Termin realizacji ostatnich 6 projektów w Priorytecie VI przewidziano na 2015 rok, z tego 1 zakończy się po 30.06.2015 r. Projekty te będą objęte szczególną uwagą ze strony IP i IP2 w zakresie terminowej realizacji i monitorowania pojawiających się w nich problemów.

Dokonując analizy poziomu realizacji celów, a także mając na uwadze wysokość dostępnych środków w Priorytecie VI (z wyłączeniem Poddziałania 6.1.3), Zarząd Województwa Dolnośląskiego 24.09.2013 r. podjął decyzję kierunkową o wydatkowaniu niewykorzystanych dotychczas środków (tj. wolnej alokacji oraz generujących się oszczędności), na dofinansowanie nowych projektów w ramach Poddziałania 6.1.1, wyłonionych w naborze w 2012 roku, ale niedofinansowanych z uwagi na wyczerpanie alokacji dostępnej w konkursie. Powyższe pozytywnie wpłynie na przyrost wskaźników produktu oraz rezultatu. W celu wykonania tej decyzji, 28.11.2013 roku dokonano realokacji środków pozostających na Poddziałaniu 6.1.2 oraz Działaniu 6.2 do Poddziałania 6.1.1, co znalazło odzwierciedlenie w tabeli finansowej będącej załącznikiem do SzOP z dnia 01.01.2014 r. i pozwoli na dofinansowanie kolejnego projektu z konkursu z 2012 r. skierowanego wyłącznie do osób niepełnosprawnych.

Poziom zarówno środków zakontraktowanych (105,61%), jak i rozliczonych (98,25%), w stosunku do alokacji 2007-2013 występujący w **Działaniu 6.1** jest zadowalający. W bieżącym roku, dzięki przesunięciu wolnych środków z Działania 6.3 oraz uwalniających się środków w trakcie realizacji projektów, zawarto 6 umów z Wnioskodawcami z dalszych miejsc list rankingowych konkursów ogłoszonych w 2012 roku (w tym 2 umowy na projekty ponadnarodowe). W Poddziałaniu 6.1.2 stopień kontraktacji na koniec 2013 r. kształtował się na poziomie 96,83%, w związku z tym nie przewiduje się dalszego kontraktowania, a pozostałe środki zostały przesunięte do Poddziałania 6.1.1, co zostało opisane powyżej. Projekty w ramach tego Poddziałania zakończyły się z końcem 2013 r., lecz ich ostateczne rozliczenie nastąpi w kolejnym okresie sprawozdawczym. W ramach projektów systemowych Poddziałania 6.1.3, mając na uwadze dotychczasową kontraktację oraz zaplanowane na 2014 rok środki w kwocie 165 mln PLN, IP oraz IP2 nie stwierdza zagrożenia dotyczącego zarówno wykorzystania dostępnych środków, jak i ich terminowego rozliczenia. Poziom rozliczenia dotychczas zakontraktowanych środków w Działaniu 6.1 wynosi 93,03%, natomiast poziom wykorzystania alokacji 2007-2013 na podstawie rozliczonych środków – 98,25% i jest stosunkowo najniższy (79,57%) w Poddziałaniu 6.1.1. W związku z powyższym IP2 będzie podejmowała kroki mające na celu przyspieszenie tempa rozliczania, głównie w projektach Poddziałania 6.1.1, natomiast nie widzi takiego zagrożenia w pozostałych Poddziałaniach.

W odniesieniu do **Działania 6.2** kontraktacja środków w ramach alokacji 2007-2013 dobiegła końca (osiągnięto poziom 100,16%). Łącznie zawarto 62 umowy o dofinansowanie o wartości ok. 119,8 mln PLN, z tego w bieżącym okresie sprawozdawczym - 2 umowy w ramach procedury odwoławczej dotyczącej konkursu z 2012 roku. Poziom rozliczenia środków wynosi 98,75% całkowitej alokacji. IP2 nie widzi zagrożenia sprawnego rozliczenia środków w odniesieniu do alokacji 2007-2013. Należy jednak zauważyć, że pomimo zadowalającego poziomu kontraktacji i rozliczenia alokacji, udział Działania 6.2 w osiąganiu wartości docelowej wskaźników określonej na poziomie Priorytetu jest niewielki. Pozostałe wolne środki przesunięto do Poddziałania 6.1.1 w celu dofinansowania kolejnych projektów z listy rankingowej konkursu z 2012 roku.

W ramach **Działania 6.3** od początku realizacji PO KL do końca okresu sprawozdawczego zawarto 61 umów. Poziom zakontraktowanych środków w Działaniu 6.3 w odniesieniu do alokacji 2007-2013 wynosi 100,29% a rozliczonych odpowiednio 97,18%. Realizacja projektów w tym Działaniu została zakończona i rozliczona w 2012 roku. W ramach działania przewidywano wartość docelową wskaźnika na poziomie 41 dla *projektów wspierających rozwój inicjatyw lokalnych*, a zrealizowano 61 takich projektów. W projektach prowadzono głównie działania szkoleniowe i doradcze, natomiast projekty ukierunkowane na rozwój dialogu, partnerstwa publiczno-społecznego i współpracy na rzecz rozwoju zasobów ludzkich na poziomie lokalnym nie cieszyły się zainteresowaniem.

- **Przebieg procesu wnioskowania**

W bieżącym okresie sprawozdawczym w ramach Priorytetu VI, zgodnie z *Planem działania na rok 2013*, nie ogłoszono konkursów, jak również nie planuje się ich ogłoszenia w kolejnym roku.

- **Realizacja projektów systemowych**

„Obserwatorium Dolnośląskiego Rynku Pracy i Edukacji” (projekt systemowy w ramach Poddziałania 6.1.2)

Okres realizacji projektu 01.10.2009 r. – 31.12.2013 r.; wartość projektu: 5 250 885,17 PLN. Projekt realizowany jest przez Centrum Monitoringu Społecznego i Kultury Obywatelskiej. Celem projektu jest dostarczanie rzetelnych informacji na temat rynku pracy i edukacji, które pomogą w lepszym prowadzeniu działań na rzecz zwiększania zatrudnienia oraz ograniczania i zapobiegania bezrobociu na Dolnym Śląsku ze szczególnym uwzględnieniem kobiet oraz wypracowanie rozwiązań umożliwiających wymianę informacji pomiędzy instytucjami działającymi na regionalnym rynku pracy.

W okresie sprawozdawczym rozliczono wydatki związane z:

1. KONFERENCJAMI:

- konferencją podsumowującą wyniki 2 badań: VII: „*Badanie zdolności osób z obszarów wiejskich oraz miejsko-wiejskich do podjęcia zatrudnienia*” oraz VIII: „*Ocena skuteczności działań w zakresie aktywizacji zawodowej osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym*” zorganizowaną 23.10.2012 r.
- konferencją podsumowującą wyniki 2 badań: XI: „*Elastyczne formy zatrudnienia-skutki społeczne i ekonomiczne*” oraz XIII: „*Mobilność przestrzenna młodych ludzi na dolnośląskim rynku pracy*” zorganizowaną 17.01.2013 r.
- konferencją podsumowującą wyniki badania V: „*Badanie sytuacji osób niepełnosprawnych na dolnośląskim rynku pracy i edukacji*” zorganizowaną 21.02.2013 r.
- konferencją podsumowującą wyniki 2 badań: I (powtórzonego): „*Sytuacja na dolnośląskim rynku pracy - badanie zapotrzebowania na zawody, kwalifikacje i umiejętności*” oraz XII: „*Analiza społeczno-ekonomiczna nowych miejsc pracy na terenie Wrocławia i Dolnego Śląska*”, zorganizowaną w dniu 23.05.2013 r.
- konferencją podsumowującą wyniki 2 badań: III (powtórzonego): „*Badanie rynku edukacji ponadgimnazjalnej na terenie Dolnego Śląska*” oraz IV (powtórzonego): „*Badanie rynku pracy edukacji wyższej i kształcenia ustawicznego na terenie Dolnego Śląska*”, zorganizowaną w dniu 20.06.2013 r.

2. PUBLIKACJAMI:

- publikacją i rozdystrybuowaniem Informatorów Dolnośląskiego Rynku Pracy i Edukacji (nr 10, 11, 12, 13, 14, 15 oraz 16).

3. SEMINARIAMI/SPOTKANIAMAMI:

- seminarium: „*Kobieta na dolnośląskim rynku pracy i edukacji*” przy udziale Stowarzyszenia Aktywność Kobiet na Dolnym Śląsku, w którym udział wzięli przedstawiciele instytucji samorządu terytorialnego, reprezentanci świata nauki oraz organizacji kobiecych, zorganizowane 14.12.2012 r.
- seminarium: „*Planowanie kariery zawodowej, promocja absolwentów i monitorowanie ich losów*” przy udziale Biura Karier Uniwersytetu Przyrodniczego, na które zaproszono przedstawicieli organizacji studenckich, samorządu, biura promocji UP oraz Akademickiego Inkubatora Przedsiębiorczości, które odbyło się 17.12.2012 r.
- seminarium zorganizowane wspólnie z Katedrą Studiów Europejskich UW r. w celu prezentacji działań obu instytucji oraz podjęcie współpracy między nimi w ramach projektu, zorganizowane 21.06.2013 r.

✓ Łącznie do końca okresu sprawozdawczego, w ramach 17 wniosków o płatność zostały zatwierdzone wydatki w wysokości 4 173 090,42 PLN, co stanowi ok. 79% wartości projektu. W okresie sprawozdawczym zostały zatwierdzone 3 wnioski o płatność na łączną kwotę 1 815 471,41 PLN.

- ✓ Znaczącą zmianą w realizacji projektu jest przejęcie realizacji projektu z dniem 01.01.2012 r. przez Centrum Monitoringu Społecznego i Kultury Obywatelskiej. W związku z powyższym między innymi została przeniesiona strona internetowa projektu na domenę Centrum i obecnie funkcjonuje pod adresem: www.obserwatorium.cmsiko.pl
- ✓ Kamienie milowe we wdrażaniu projektu to 18 raportów podsumowujących badania zrealizowane w ramach projektu, z czego 6 zostało wydanych w 2011 roku, 5 w 2012 r. oraz 7 w 2013 r.
- ✓ W okresie sprawozdawczym przygotowano i przeprowadzono 6 postępowań o udzielenie zamówienia publicznego na przeprowadzenie badań, analiz oraz opracowanie raportów dla 6 badań.
- ✓ Znaczące zmiany w projekcie: w 2013 r. Beneficjent dwukrotnie złożył zaktualizowany wniosek o dofinansowanie projektu, w którym w ramach powstałych oszczędności wprowadzono m.in. dodatkowe zadanie merytoryczne (badanie pt.: „*Obszary pogranicza Dolnego Śląska- aktywność ekonomiczna, współpraca międzynarodowa, mobilność na rynku pracy*”) oraz dokonał zmiany w budżecie, polegającej na zmniejszeniu wartości projektu. W wyniku zatwierdzenia powyższych zmian w projekcie, zostały podpisane 2 aneksy do umowy.

W dniu 15.11.2013 r. Beneficjent poinformował IP2, że w związku z prowadzonym postępowaniem, policja zabezpieczyła sprzęt i całość dokumentacji Centrum Monitoringu Społecznego i Kultury Obywatelskiej, w tym dokumenty ww. projektu. Może to spowodować problemy z terminowym rozliczeniem projektu. Beneficjent podjął starania w celu odzyskania dokumentacji, niemniej jednak Prokuratura Rejonowa nie zgodziła się na wydanie zabezpieczonej dokumentacji. Umożliwiła jednak sporządzenie kserokopii określonych dokumentów znajdujących się wśród ww. dokumentacji.

- **Analiza struktury uczestników**

Od początku realizacji PO KL w projektach wyłonionych do dofinansowania w ramach Priorytetu VI rozpoczęło udział 77 160 osób. Do końca okresu sprawozdawczego zakończyło udział 64 631 osób, 6 813 kontynuuje, a 5 716 osób przerwało udział w projektach.

Z analizy danych zawartych w załącznikach sprawozdawczych wynika, że w Priorytecie VI kobiety stanowią zdecydowaną większość uczestników projektów (64%). Jednocześnie status uczestnika na rynku pracy, który rozpoczyna udział w projekcie, to najczęściej osoba bezrobotna (84%), a wśród osób zatrudnionych przeważają osoby zatrudnione w administracji publicznej (54% ogółu zatrudnionych to głównie pracownicy PSZ biorący udział w projektach Poddziałania 6.1.2), ze zdecydowaną przewagą kobiet (90%). Najwięcej uczestników charakteryzuje się wykształceniem ponadgimnazjalnym (53%), około 21% uczestników posiada wykształcenie wyższe i są to głównie kobiety. Nieco mniejszą grupę stanowią osoby z wykształceniem podstawowym, gimnazjalnym i niższym (15%). Najmniejszą grupę stanowią uczestnicy z wykształceniem pomaturalnym (11%). Dużą część uczestników (34%) stanowiły osoby z terenów wiejskich. We wszystkich Działaniach/ Poddziałaniach Priorytetu VI PO KL występują nieliczne osoby należące do kategorii migranci (2 kobiety, 1 mężczyzna) lub mniejszości narodowych i etnicznych (2 kobiety).

Analizując strukturę uczestników projektów pod względem wieku, należy zauważyć, że osoby młode, w wieku 15-24 lata stanowiły 33% ogółu rozpoczynających udział w projektach, natomiast osoby w wieku starszym 55-64 lata – 8% (znacznym wzrostem w bieżącym okresie sprawozdawczym). Wśród grup osób o szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy, wsparcie kierowane jest do osób niepełnosprawnych, a ich udział w projektach wynosi 7%. W związku z celami określonymi na poziomie Priorytetu VI oraz osiągniętymi wskaźnikami, IP stwierdza, że wsparcie kierowane jest do właściwych grup docelowych. Projekty wyłonione do dofinansowania w latach 2011, 2012 oraz 2013, sukcesywnie zwiększają udział ww. grup wśród uczestników projektów i tym samym aktywizują większą liczbę osób młodych, niepełnosprawnych oraz w wieku 50-64 lata. Po dokonaniu analizy struktury uczestników projektów realizowanych w ramach Priorytetu VI na podstawie danych zawartych w załącznikach nr 2-6 nie zidentyfikowano szczególnego rodzaju grup, które są niedoreprezentowane lub nadreprezentowane w odniesieniu do grup docelowych wskazanych w SzOP.

PRIORYTET VII

- **Postęp finansowy:**

W ramach Priorytetu VII od początku realizacji PO KL do końca 2013 roku w województwie dolnośląskim zawarto 464 umowy o dofinansowanie projektów, w tym 182 umowy w ramach Działania 7.1, 98 umów w ramach Działania 7.2, 173 umowy w ramach Działania 7.3 oraz 11 umów w Działaniu 7.4. Łączna wartość zakontraktowanych środków w Priorytecie VII oraz jednocześnie wartość środków publicznych zakontraktowanych w ramach podpisanych umów wynosi blisko 414 mln PLN, co stanowi 92,98 % alokacji przewidzianej dla Priorytetu VII na cały okres programowania (2007-2013).

W okresie sprawozdawczym podpisano 21 umów na łączną wartość środków publicznych ponad 19,5 mln PLN oraz aneksowano umowy ramowe w ramach Działania 7.1.

Wartość wydatków poniesionych ze środków publicznych, w ramach 3 282 zatwierdzonych oraz wprowadzonych do KSI SIMIK 07-13 wniosków o płatność, wynosi ponad 311 mln PLN, co stanowi 70% wykorzystania alokacji 2007-2013. W bieżącym okresie sprawozdawczym – na podstawie 680 zatwierdzonych i wprowadzonych do KSI SIMIK 07-13 wniosków o płatność – wartość rozliczonych wydatków publicznych wynosi ponad 73 mln PLN. Do końca okresu sprawozdawczego rozliczono 75,28% środków publicznych zakontraktowanych w ramach Priorytetu VII.

Dane finansowe w ramach Priorytetu VII uwzględniają 7 rozwiązanych umów ramowych w Poddziałaniu 7.1.1, w przypadku których rozwiązanie umowy jest traktowane jako zakończenie realizacji projektu.

Zatem przy utrzymaniu takiej tendencji IP nie widzi zagrożenia dla realizacji Priorytetu VII oraz niezrealizowania zasady n+2/n+3 (wykonanej do końca okresu sprawozdawczego na poziomie 104,20% dla celu na 2013 r.) dla Priorytetu VII w ramach PO KL.

Działanie 7.1

W ramach Działania 7.1 od początku realizacji Działania podpisano 182 umowy na łączną kwotę (uwzględniając również kwoty z podpisanych aneksów) 252 mln PLN, w których zakontraktowana wartość środków publicznych stanowi 96,37% alokacji zaplanowanej dla Działania 7.1 na lata 2007-2013. Dane dotyczące zakontraktowania środków, są wykazane zgodnie z danymi wygenerowanymi z KSI SIMIK i uwzględniają również, dokonane w 2012 r. pomniejszenia wartości umów projektów, będące wynikiem zatwierdzenia Bilansu realizacji projektów systemowych na rok 2011. Do końca okresu sprawozdawczego wydatki uznane za kwalifikowalne w 2 230 wnioskach o płatność zatwierdzonych od początku realizacji Działania 7.1 wyniosły ponad 211,5 mln PLN.

Wydatkowanie środków publicznych od początku realizacji Działania w ramach zatwierdzonych wniosków o płatność kształtuje się na poziomie 80,92% w stosunku do alokacji przewidzianej dla Działania na lata 2007-2013.

Stopień rozliczenia zakontraktowanych środków (stosunek wartości środków rozliczonych do zakontraktowanych) w ramach Działania 7.1 wynosi 83,97%.

Działanie 7.2

W ramach Działania 7.2 od początku realizacji Działania podpisano 98 umów o dofinansowanie projektów na łączną kwotę 129 mln PLN, w których zakontraktowana wartość środków publicznych stanowi 86,10% wartości alokacji przewidzianej dla Działania na lata 2007-2013.

Do końca okresu sprawozdawczego wydatki uznane za kwalifikowalne w 616 wnioskach o płatność zatwierdzonych od początku realizacji Działania 7.2 wyniosły 83,4 mln PLN.

Wydatkowanie środków publicznych określone od początku realizacji Działania na podstawie zatwierdzonych wniosków o płatność kształtuje się na poziomie 55,67% w stosunku do alokacji przewidzianej dla Działania na lata 2007-2013. Stopień rozliczenia zakontraktowanych środków (stosunek wartości środków rozliczonych do zakontraktowanych) w ramach Działania 7.2 wynosi 64,66 %.

Działanie 7.3

W ramach Działania 7.3 od początku jego realizacji podpisano 173 umowy o dofinansowanie projektów na łączną kwotę 17 mln PLN (w tym 6 projektów innowacyjnych o wartości prawie 9,3 mln PLN), w których zakontraktowana wartość środków publicznych stanowi 99,09% wartości alokacji przewidzianej dla Działania na lata 2007-2013.

Do końca okresu sprawozdawczego wydatki uznane za kwalifikowalne w 394 wnioskach o płatność zatwierdzonych od początku realizacji Działania 7.3 wyniosły 12,4 mln PLN.

Wydatkowanie środków publicznych, określone od początku realizacji Działania 7.3, na podstawie zatwierdzonych wniosków o płatność kształtuje się na poziomie 72,17% w stosunku do alokacji przewidzianej dla Działania na lata 2007-2013. Stopień rozliczenia zakontraktowanych środków (stosunek wartości środków rozliczonych do zakontraktowanych) w ramach Działania 7.3 wynosi 72,84%.

Działanie 7.4

W ramach Działania 7.4 od początku jego realizacji podpisano 11 umów o dofinansowanie projektów na łączną kwotę blisko 15,8 mln PLN (w tym 1 uchwała na realizację projektu systemowego o wartości 2,6 mln PLN), w których zakontraktowana wartość środków publicznych stanowi 95,28% wartości alokacji przewidzianej dla Działania na lata 2007-2013.

Do końca okresu sprawozdawczego wydatki uznane za kwalifikowalne w 42 wnioskach o płatność zatwierdzonych od początku realizacji Działania 7.4 wyniosły 4,1 mln PLN.

Wydatkowanie środków publicznych, określone od początku realizacji Działania 7.4, na podstawie zatwierdzonych wniosków o płatność, kształtuje się na poziomie 24,83% w stosunku do alokacji przewidzianej dla Działania na lata

2007-2013. Stopień rozliczenia zakontraktowanych środków (stosunek wartości środków rozliczonych do zakontraktowanych) w ramach Działania 7.4 wynosi 26,06%.

Pomimo osiągnięcia niższego niż zakładano poziomu wskaźników, postęp finansowy w zakresie realizacji projektów systemowych w ramach **Działania 7.1** należy ocenić jako zadowalający. Poziom wykorzystania alokacji dla Działania 7.1 na podstawie zakontraktowanych środków wynosi 96,37% (97,06% dla Poddziałania 7.1.1, 95,49% dla Poddziałania 7.1.2 oraz 96,12% dla Poddziałania 7.1.3). Jak już wspomniano, mimo stale podejmowanych działań zachęcających OPS-y do realizacji projektów systemowych, nadal nie wszystkie ośrodki zaaplikowały o dostępne środki. W ramach Poddziałania 7.1.1 na lata 2013-2014 na 165 OPS-ów uprawnionych do złożenia wniosku o dofinansowanie 131 zadeklarowało udział w realizacji projektu systemowego, w rzeczywistości zaaplikowało 126 OPS-ów (w tym jeden projekt ma charakter partnerski), co stanowi 76% wszystkich uprawnionych, z czego 1 zrezygnował z powodu braku możliwości wniesienia wymaganego wkładu własnego. Natomiast należy podkreślić, iż w ramach Poddziałania 7.1.2 zaaplikowało 25 PCPR-ów oraz 4 OPS-y, co stanowi 97% wszystkich uprawnionych. IP2 podjęła działania, które przekładają się na terminową weryfikację i zatwierdzanie wniosków o płatność – prowadzi konsultacje z Beneficjentami przed złożeniem wniosku o dofinansowanie/o płatność oraz z osobami zaangażowanymi w rozliczanie WNP.

Ponadto, w wyniku przeprowadzonej realokacji z Poddziałaniu 7.2.1 w Poddziałaniu 7.1.2 zwiększyła się pula środków możliwa do kontraktacji, która zostanie w pełni wykorzystana na realizację projektów PCPR w latach 2014-2015. Należy podkreślić, że w ramach Poddziałania 7.2.1 nie są planowane już żadne nabory.

Postęp finansowy w ramach **Działania 7.2**, rozumiany jako osiągnięty poziom zakontraktowanych środków, jest oceniany jako zadowalający. Na osiągnięty poziom kontraktacji w okresie sprawozdawczym miało wpływ podpisanie 12 umów o dofinansowanie projektów o wartości 10,5 mln PLN oraz przesunięcie niewykorzystanych dotąd środków na realizację projektów systemowych. Ponadto, IP2 umożliwiła realizację komponentu ponadnarodowego, zgłaszanego jako zmiana do projektów będących w trakcie realizacji.

W celu zwiększenia tempa rozliczania zakontraktowanych środków IP2 nadal kontynuuje praktykę przeprowadzania licznych indywidualnych konsultacji w siedzibie DWUP z beneficjentami, co wpływa pozytywnie na jakość składanych wniosków o płatność oraz zwiększa wiedzę i doświadczenie beneficjentów w zakresie rozliczania się z otrzymanych transz dofinansowania. IP2 organizuje również spotkania informacyjno-szkoleniowe w zakresie prawidłowego przygotowania wniosku o dofinansowanie oraz późniejszego rozliczania projektów z potencjalnymi beneficjentami, wykazującymi chęć realizacji projektów w ramach procedury konkursowej.

Powyższe działania, o ile nadal będzie istniała taka potrzeba, będą kontynuowane w kolejnych okresach sprawozdawczych. IP2 nie widzi zagrożenia stopnia rozliczenia alokacji dla Działania 7.2. Wszystkie dofinansowane projekty posiadają co najmniej dwuletni okres realizacji, przewidziany termin zakończenia większości z nich to II-III kwartał 2015 r. w związku z tym rozliczenie alokacji powinno nastąpić do końca 2015 roku.

Podobne kroki, jak w przypadku Działania 7.2, mające zwiększyć tempo rozliczania środków, zostały podjęte w ramach **Działania 7.3**. Niewykorzystana alokacja, zaplanowana na wspieranie inicjatyw lokalnych w ramach Działania 7.3, została przeznaczona na dofinansowanie projektów innowacyjnych. IP2 umożliwiła również realizację komponentu ponadnarodowego, zgłaszanego jako zmiana do realizowanych już projektów innowacyjnych. Dodatkowo, IP dokonała realokacji w ramach Priorytetu VII – niewykorzystane środki z Działania 7.3 zostały przesunięte w ramach limitu 2% dla Priorytetu na dofinansowanie projektów wyłonionych w ramach konkursu nr I/7.4/A/13.

Jako zadowalający oceniany jest także poziom kontraktacji w ramach **Działania 7.4**. W okresie sprawozdawczym podpisano 5 umów o dofinansowanie projektów na kwotę 6,6 mln PLN, w tym 2 umowy na realizację projektów ponadnarodowych na kwotę 2,5 mln PLN. Alokacja na konkurs nr I/7.4/A/13 wynosiła 3 mln PLN, jednak zgodnie z algorytmem obowiązującym w listopadzie 2013 r. wynosiła nieco ponad 758 tys. PLN. W związku z tym IP dokonała realokacji środków pomiędzy Działaniami w celu uzupełnienia łącznej wartości 3 mln PLN (w ramach dopuszczalnego limitu do 2% alokacji środków danego Priorytetu). Środki realokowane do Działania 7.4 pochodziły z Działania 7.3 oraz z Poddziałania 7.2.2. W 2014 roku IP2 planuje podpisanie dwóch umów o dofinansowanie. Dodatkowo, w celu zakontraktowania całej alokacji dostępnej w ramach konkursu planuje podjąć negocjacje z kolejnymi wnioskodawcami, których projekty znajdują się na liście rankingowej.

Mając na uwadze fakt, iż Beneficjenci dopiero zaczynają się rozliczać z przekazanych środków we wnioskach o płatność, IP2 nie widzi zagrożenia stopnia rozliczenia alokacji dla Działania 7.4. Wnioski o płatność są weryfikowane i rozliczane terminowo. Ze względu na planowany termin zakończenia projektów, przypadający na II-III kwartał 2015 roku, rozliczenie alokacji powinno nastąpić do końca 2015 roku. Dodatkowo, IP2 umożliwiła realizację komponentu ponadnarodowego, zgłaszanego jako zmiana do już realizowanych projektów.

- **Przebieg procesu wnioskowania**

Dane dotyczące procesu wnioskowania pochodzą ze sprawozdania rocznego IP2, która jest odpowiedzialna za wdrażanie Priorytetu VII.

W ramach Priorytetu VII w roku 2013 ogłoszono 1 konkurs w Działaniu 7.4.

Działanie 7.4.

W okresie sprawozdawczym w ramach konkursu zamkniętego nr I/7.4/A/12 podpisane zostały 3 umowy na kwotę 4,1 mln PLN (w tym 1 umowa z procedury odwoławczej na kwotę 0,9 mln PLN).

W ramach konkursu zamkniętego nr II/7.4/PN/12 na projekty z komponentem ponadnarodowym podpisane zostały 2 umowy na kwotę 2,5 mln PLN.

W dniu 28.06.2013 r. ogłoszono konkurs zamknięty nr I/7.4/A/13. Przyjmowanie wniosków zaplanowano na okres od 12.07.2013 r. do 09.08.2013 r. Alokacja przewidziana na przedmiotowy konkurs na rok 2013 r. wynosiła 3 mln PLN. Do dofinansowania rekomendowanych zostało 16 wniosków. W 2014 r. zostaną podpisane 2 umowy na realizację projektów. IP2 planuje podjąć negocjacje z kolejnymi projektami na liście rankingowej w celu zakontraktowania całej alokacji dostępnej w konkursie I/7.4/A/13.

W ramach Działania 7.4, na podstawie złożonych wniosków o dofinansowanie, najczęściej realizowanym typem operacji są programy aktywizacji społeczno-zawodowej osób niepełnosprawnych, w ramach których dla każdego z uczestników przygotowywane i realizowane są indywidualne plany działania, obejmujące co najmniej trzy formy wsparcia, opracowane w oparciu o analizę predyspozycji zawodowych danej osoby niepełnosprawnej. Najczęściej występującymi typami wsparcia są szkolenia, staże, poradnictwo zawodowe i pośrednictwo pracy, co jest spowodowane, m.in. kryteriami dostępu, nakazującymi powiązanie uczestnika z rynkiem pracy. Należy podkreślić również zainteresowanie usługami społecznymi w postaci zatrudniania asystenta osób niepełnosprawnych.

Mechanizmy służące zapewnieniu trwałości instytucji wspierających ekonomię społeczną.

W Planie działania na 2012 rok wprowadzone zostały kryteria dostępu mające na celu zapewnienie trwałości instytucji wspierających ekonomię społeczną.

W konkursie nr I/7.2.2/A/12 pierwsze spośród kryteriów dostępu zapewniających trwałość OWES brzmiało: „Projektodawca zobowiąże się we wniosku o dofinansowanie projektu, że przez okres dwóch lat od zakończenia realizacji projektu będzie funkcjonował jako instytucja otoczenia sektora ekonomii społecznej, zapewniając podmiotom ekonomii społecznej taki sam zakres form wsparcia, jaki świadczył w sposób komplementarny i łączny w ramach projektu.” Kryterium to miało na celu zbudowanie trwałej infrastruktury wsparcia ekonomii społecznej. Drugie spośród ww. kryteriów brzmiało: „Typ operacji: działania prowadzące do poszukiwania i testowania długookresowych źródeł finansowania instytucji wspierających ekonomię społeczną oraz spółdzielni socjalnych (3) jest możliwy do realizacji wyłącznie wraz z typem operacji: wsparcie dla utworzenia i/lub funkcjonowania (w tym wzmocnienia potencjału) instytucji wspierających ekonomię społeczną, zapewniających w ramach projektu w sposób komplementarny i łączny (1): (...) i dotyczy wyłącznie działań prowadzących do poszukiwania i testowania długookresowych źródeł finansowania instytucji wspierających ekonomię społeczną (tj. z wyłączeniem spółdzielni socjalnych).” Powiązanie dwóch form wsparcia miało na celu wypracowanie niezbędnych mechanizmów pozwalających kontynuować działalność instytucji otoczenia sektora ekonomii społecznej po zakończeniu realizacji projektu. Poszukiwanie i testowanie długookresowych źródeł finansowania powinien dokonywać podmiot bezpośrednio zaangażowany w działalność OWES.

W konkursie nr II/7.2.2/C/12, w zależności od typu wsparcia, obowiązywały dwa kryteria dostępu. Kryterium dla 1 typu operacji brzmiało: „Typ operacji 1 może być realizowany wyłącznie w połączeniu z typem 2”. Kryterium dostępu dla 2 typu operacji brzmiało: „Typ operacji: - działania prowadzące do poszukiwania i testowania długookresowych źródeł finansowania instytucji wspierających ekonomię społeczną oraz spółdzielni socjalnych (3) może być realizowany wyłącznie w połączeniu z typem operacji 1 oraz może dotyczyć wyłącznie działań prowadzących do poszukiwania i testowania długookresowych źródeł finansowania spółdzielni socjalnych (tj. z wyłączeniem instytucji wspierających ekonomię społeczną).”

Oba ww. kryteria nakładały na wnioskodawcę obowiązek, by obok działań dot. wsparcia spółdzielni socjalnej, podjęte zostały działania prowadzące do poszukiwania i testowania źródeł finansowania po zakończeniu realizacji projektu. Oba kryteria służyły zachowaniu trwałości podmiotów tworzonych ze środków EFS.

- **Realizacja projektów systemowych IP2**

W ramach sprawozdania rocznego za rok 2013 IP2 przedstawiła informacje odnośnie projektu systemowego pt. „**Sprawni w pracy**” realizowanego w ramach Działania 7.4 przez Beneficjenta - Wydział ds. Osób Niepełnosprawnych Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego (na podstawie Uchwały nr

2813/IV/12 z dnia 30 sierpnia 2012 r.).Nr umowy/decyzji: POKL.07.04.00-02-032/12-00. Okres realizacji: 01.08.2012 r.-31.12.2014 r. Wartość projektu: 2,6 mln PLN.

1. Osiągnięte rezultaty projektu na podstawie aktualnego na koniec okresu sprawozdawczego postępu rzeczowego

W okresie sprawozdawczym kontynuowano zatrudnienie kadry, w tym 4 specjalistów ds. rekrutacji i wdrażania, zrekrutowano pełną grupę docelową: 56 osób niepełnosprawnych (ON), 22 członków ich rodzin, przeprowadzono zajęcia edukacyjno-integracyjne w 4 subregionach, w których uczestniczyło 50 ON oraz 37 członków ich rodzin, zrekrutowano 31 Asystentów Osobistych Osób Niepełnosprawnych (AOON) oraz przeprowadzono łącznie 132 godziny szkoleniowe dla dwóch grup, opracowano Indywidualne Plany Działania dla uczestników projektu, udzielono im wsparcia doradcy zawodowego i psychologa, rozpoczęto proces zatrudniania i przydzielania AOON poszczególnym uczestnikom projektu oraz realizację staży dla ON, zapewniono 4 szkolenia podnoszące kwalifikacje 4 ON.

2. Stopień wydatkowania / postęp finansowy (na podstawie zatwierdzonych wniosków o płatność)

Łącznie do końca okresu sprawozdawczego, w ramach 5 wniosków o płatność zostały zatwierdzone wydatki w wysokości 886 112,79 PLN, co stanowi ok. 34% wartości projektu. W okresie sprawozdawczym zostały zatwierdzone 4 wnioski o płatność na łączną kwotę 794 734,21 PLN.

3. Ewentualne opóźnienia i problemy w realizacji projektu oraz ich przyczyny

Udział w projekcie przerwało 5 jego uczestników, w związku z tym przeprowadzono rekrutację uzupełniającą. Spotkania z pracodawcami zostały przesunięte na rok 2014 – do tego czasu zostaną zebrane pierwsze doświadczenia i rezultaty, które pozwolą pokazać korzyści płynące z zatrudnienia osób niepełnosprawnych, również posiadających AOON.

4. Harmonogram realizacji projektu uwzględniający kamienie milowe w jego wdrażaniu

Termin rozpoczęcia pracy Grupy Roboczej został przesunięty na III kwartał 2013 r. Wydłużono termin rekrutacji AOON do końca lipca 2013r. oraz termin wdrażania AOON do końca projektu. Termin realizacji szkoleń dla AOON został skrócony o 1 miesiąc. Przedłużono terminy przygotowania wstępnego uczestników projektu i opracowania IPD do końca okresu realizacji projektu, co wynika z rotacji uczestników oraz konieczności prowadzenia rekrutacji uzupełniającej. O 1 miesiąc przyspieszono realizację zadania nr 5 – działań aktywizacyjnych na rzecz uczestników projektu.

5. Znaczące zmiany w projekcie

W okresie sprawozdawczym nie wprowadzono znaczących zmian w projekcie.

6. Kluczowe przetargi, które mają przełożenie na rezultaty projektu

W 2013 r. zrealizowano postępowanie o udzielenie zamówienia publicznego na zakup komputera przenośnego oraz przeprowadzenie badań i opracowanie materiałów do publikacji o projekcie z wyłączeniem ustawy PZP zgodnie z art.4 pkt.8 w związku z art.6a.

• **Analiza struktury uczestników**

W ujęciu narastającym według stanu na 31 grudnia 2013 roku, analizując liczbę osób, która rozpoczęła udział w projektach, kobiety stanowią 67% uczestników. Przewaga udziału kobiet wśród uczestników rozpoczynających udział w projektach w ramach Priorytetu VII jest widoczna również w poszczególnych kategoriach (w podziale ze względu na status na rynku pracy, wykształcenie, zamieszkanie – miasto/wieś itd.).

Wśród osób, które rozpoczęły udział w projektach w ramach Priorytetu VII najliczniejszą grupę stanowią **osoby bezrobotne oraz nieaktywne zawodowo**, które łącznie stanowią 78,5% wszystkich osób rozpoczynających udział w projekcie. Biorąc pod uwagę główne grupy docelowe, do których kierowane jest wsparcie w ramach Priorytetu VII, tendencja ta jest jak najbardziej prawidłowa. Pozostałe 21,5% to osoby zatrudnione, które w większości są uczestnikami projektów w w Poddziałaniu 7.1.3. Należy zauważyć, iż prawie połowa bezrobotnych uczestników projektów posiada status **osoby długotrwale bezrobotnej**.

Co trzeci uczestnik rozpoczynający udział w projekcie w ramach Priorytetu VII to **mieszkaniec terenów wiejskich**. Natomiast według danych na koniec 2013 roku - **osoby niepełnosprawne** stanowią prawie 20% wszystkich rozpoczynających udział w projektach uczestników. Jest to wynik zdecydowanie najlepszy wśród wszystkich czterech regionalnych Priorytetów PO KL (IV-IX), co jest odzwierciedleniem celów określonych dla poszczególnych obszarów wsparcia PO KL – wsparcie w ramach Priorytetu VII zostało ukierunkowane właśnie głównie na wsparcie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym osób niepełnosprawnych. Udział osób niepełnosprawnych w Priorytecie VII zwiększył się w stosunku do poprzedniego okresu sprawozdawczego ze względu na realizację projektów w ramach Działania 7.4 – skierowanego do osób niepełnosprawnych. W województwie dolnośląskim w 2011 r. osoby niepełnosprawne stanowiły 13,2% ogółu ludności (383 tys.),

natomiast w kraju – 12,2%. W ogóle zarejestrowanych w PUP na Dolnym Śląsku udział niepełnosprawnych w grudniu 2013 r. wyniósł 7,3%, przystając w stosunku do grudnia 2012 r. o 0,3%.

Udział migrantów i osób pochodzących z mniejszości narodowych jest najwyższy spośród wszystkich Priorytetów (VI-IX) (w ramach Priorytetu VII zostało objętych wsparciem 4 migrantów oraz 129 osób pochodzących z mniejszości narodowych i etnicznych).

Osoby młode w wieku 15-24 lata, które zostały zidentyfikowane jako jedna z grup docelowych znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy, stanowią obecnie 25% ogółu uczestników, którzy rozpoczęli udział w projekcie w ramach Priorytetu. Natomiast osoby z grupy wiekowej 55-64 lata, która również jest szczególnie wspierana w ramach PO KL, stanowią około 12% wszystkich rozpoczynających udział w projekcie.

Biorąc pod uwagę wykształcenie uczestników projektów, najwięcej uczestników projektów to osoby z wykształceniem ponadgimnazjalnym (prawie 39,5%) oraz podstawowym, gimnazjalnym i niższym (33,5%). Ponadto prawie 15% uczestników w Priorytecie legitymuje się wyższym wykształceniem. Należy zaznaczyć, iż są to głównie pracownicy socjalni, biorący udział w projekcie systemowym w ramach Poddziałania 7.1.3 oraz uczestnicy projektów w Poddziałaniu 7.2.2.

Po dokonaniu analizy struktury uczestników projektów realizowanych w ramach Priorytetu VII na podstawie danych zawartych w załącznikach nr 2-6 nie zidentyfikowano szczególnego rodzaju grup, które są niedoreprezentowane lub nadreprezentowane w odniesieniu do grup docelowych wskazanych w SzOP.

Przedstawienie działań podejmowanych w celu zwiększenia uczestnictwa w projektach osób niepełnosprawnych oraz pracowników o niskich kwalifikacjach:

W przypadku Poddziałania 7.1.1 wprowadzono od 2011 roku jedno z kryterium dostępu o treści: „Co najmniej 10% uczestników projektu, tj. osób rozpoczynających udział w projekcie oraz osób powracających do projektu w 2011 roku, będą stanowiły osoby niepełnosprawne (definiowane, jako osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełnianie ról społecznych, a w szczególności zdolności do wykonywania pracy zawodowej) oraz wsparcie w ramach projektu zostało dostosowane do specyficznych potrzeb tej grupy docelowej”. Tym samym, oprócz orzeczenia o stopniu niepełnosprawności, dopuszczono udział osób również na podstawie oświadczenia uczestnika.

Natomiast w przypadku Poddziałania 7.1.2 wprowadzono od 2011 roku jedno z kryteriów dostępu o treści: „Projekt skierowany jest do osób niepełnosprawnych (definiowanych, jako osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełnianie ról społecznych, a w szczególności zdolności do wykonywania pracy zawodowej) w proporcji, co najmniej takiej samej jak proporcja osób niepełnosprawnych będących klientami danego PCPR w stosunku do ogólnej liczby wszystkich klientów danego PCPR (wg stanu na dzień złożenia wniosku o dofinansowanie) oraz wsparcie w ramach projektu zostało dostosowane do specyficznych potrzeb tej grupy docelowej”.

W ramach Działania 7.4 ogłoszone zostały konkursy skierowane bezpośrednio do osób niepełnosprawnych (lub ich otoczenia).

W Działaniu 7.2 wprowadzono szczegółowe **kryteria strategiczne** określające grupę docelową osób niepełnosprawnych w projekcie (oraz otoczenia osób niepełnosprawnych) wraz z dostosowaniem rodzaju oferowanego wsparcia do potrzeb ww. grup docelowych oraz **kryteria dostępu** zapewniające konieczność przeprowadzenia analizy predyspozycji zawodowych potencjalnych uczestników projektów, w celu dostosowania do nich tematyki szkoleń, umożliwiających zatrudnienie na rynku pracy (również z uwzględnieniem obszarów deficytowych).

Zaprezentowanie efektywności wsparcia w ramach kontraktu socjalnego oraz sposobów upowszechnienia dobrych praktyk w tym zakresie:

Prawidłowo opracowany kontrakt socjalny wskazuje osobie lub rodzinie kierunki działań umożliwiających wyjście z trudnej sytuacji, mobilizuje do własnej aktywności, wzmacnia wiarę we własne siły, zapewnia możliwość korzystania z potrzebnego doradztwa lub szkoleń oraz pomocy finansowej, jak również określa sposób wsparcia działań. Realizując kontrakty socjalne niektóre ośrodki stały się dobrym przykładem w regionie, promowały wprowadzone przez siebie rozwiązania aktywizujące, np. MOPS Głogów, MOPS Wrocław. Upowszechnianie dobrych praktyk przez te ośrodki miało miejsce na organizowanych targach projektów oraz licznych forach i debatach organizowanych przez IP2 w każdym subregionie województwa dolnośląskiego.

Mając na uwadze informacje o wynikach kontroli „*Realizacja kontraktów socjalnych przez miejskie i gminne ośrodki pomocy społecznej*” NIK z listopada 2013 r., w ramach której badano również dolnośląskie Ośrodki Pomocy Społecznej (GOPS Środa Śląska, OPS Bystrzyca Kłodzka, MOPS Jelenia Góra), w ocenie NIK kontrakt socjalny jest przydatnym instrumentem w pracy socjalnej, a jego znaczenie wzrasta w warunkach aktywnej polityki społecznej. Aby narzędzie to mogło faktycznie wspierać aktywizację życiową beneficjentów pomocy społecznej,

konieczne jest jednak zwiększenie jego skuteczności w doprowadzaniu do ich usamodzielnienia się, tj. uniezależnienia od systemów pomocy społecznej oraz systemów wsparcia dla osób bezrobotnych. Badano także przeprowadzanie przez ośrodki pomocy społecznej ewaluacji efektów, działalność w zakresie kierowania na szkolenia w aspekcie potrzeb lokalnego rynku pracy, z uwzględnieniem zawodów nadwyżkowych lub nieprzydatnych, a także stopień zainteresowania losami beneficjentów (utrzymywanie z nimi kontaktu) po zamknięciu realizacji kontraktu oraz osiąganie zaplanowanych wartości wskaźników dla programów realizowanych w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. NIK zwraca uwagę, że szczegółowe wytyczne dla realizacji kontraktów obowiązywały wyłącznie w odniesieniu do tej ich części, która była współfinansowana ze środków europejskich.

W ocenie NIK dla pełnej oceny skuteczności stosowania tej formy pracy socjalnej konieczne jest monitorowanie przez ośrodek pomocy społecznej losów osoby po zakończeniu realizacji kontraktu. W aktualnym stanie prawnym obowiązek taki nie został wprost zdefiniowany, ale, zdaniem NIK, wymóg monitorowania jest logiczną konsekwencją potrzeby dokonywania oceny postępu działań zmierzających do życiowego usamodzielniania się osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem, wynikającej z ustawy o pomocy społecznej. Zdaniem NIK podniesieniu skuteczności kontraktów socjalnych służyłoby podjęcie przez Ministra Pracy i Polityki Społecznej działań na rzecz:

- zwiększenia roli kontraktu socjalnego, m.in. przez położenie większego nacisku na prowadzenie przez pracowników socjalnych pracy socjalnej i przekazanie zadań o charakterze administracyjnym innym pracownikom;
- wypracowania rozwiązań w zakresie kompleksowego współdziałania służb pomocy społecznej oraz służb zatrudnienia na rzecz aktywizacji zawodowej bezrobotnych beneficjentów kontraktów socjalnych, zarówno podczas, jak i po zakończeniu ich realizacji;
- wprowadzenia dla beneficjentów kontraktów finansowanych ze środków krajowych, ułatwień wspomagających właściwą ich realizację, np. w zakresie dostępu do żłobków i przedszkoli lub finansowania kosztów dojazdu na zajęcia (podobnie jak dla projektów finansowanych ze środków unijnych);
- opracowania narzędzi składających się na system monitorowania skuteczności kontraktów oraz umożliwiających prowadzenie analiz w tym zakresie, w celu stworzenia warunków do stałego doskonalenia sposobu wykorzystania kontraktu w pracy socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem elementu oceny trwałości efektów w dłuższym okresie czasu.

PRIORYTET VIII

• Postęp finansowy

W ramach Priorytetu VIII od początku realizacji PO KL w województwie dolnośląskim zawarto 474 umowy, w tym 433 umowy dla Działania 8.1 i 41 umów/decyzji dla Działania 8.2. Łączna wartość zakontraktowanych środków w Priorytecie VIII wynosi ponad 478 mln PLN. Wartość środków publicznych zakontraktowanych w ramach podpisanych umów wynosi prawie 465 mln PLN, co stanowi 102,07% wykorzystania alokacji przewidzianej dla Priorytetu VIII na cały okres programowania 2007 - 2013. Wynik jest wyższy niż poziom wykorzystania alokacji 2007-2013 pod względem zakontraktowanych środków dla całego komponentu regionalnego woj. dolnośląskiego (97,51%).

W odniesieniu do projektów systemowych realizowanych w ramach Poddziałania 8.1.2, 8.1.4, 8.2.1 i 8.2.2 podpisano 19 umów (i/lub decyzji) na łączną kwotę ponad 80 mln PLN. W okresie sprawozdawczym podpisano 43 umowy na łączną wartość środków publicznych ponad 38 mln PLN, w tym podjęto jedną uchwałę dla projektu systemowego „szybkiego reagowania” realizowanego w ramach Poddziałania 8.1.2 o wartości prawie 8 mln PLN. Ponadto w okresie sprawozdawczym podpisano trzy umowy o dofinansowanie na realizację projektów współpracy ponadnarodowej na łączną wartość ponad 3 mln PLN.

Wartość wydatków poniesionych ze środków publicznych w ramach 2 732 zatwierdzonych oraz wprowadzonych do KSI SIMIK 07-13 wniosków o płatność, wynosi ponad 340 mln PLN, co stanowi 74,76% wykorzystania alokacji przeznaczonej dla Priorytetu VIII na cały okres programowania 2007-2013. W bieżącym okresie sprawozdawczym – na podstawie 698 zatwierdzonych i wprowadzonych do KSI SIMIK 07-13 wniosków o płatność – wartość wydatków publicznych wzrosła o prawie 89 mln PLN.

Do końca okresu sprawozdawczego rozliczono 73,24% środków publicznych zakontraktowanych w ramach Priorytetu VIII. Poziom rozliczenia nie jest proporcjonalny do poziomowi kontraktacji, jednak IP nie widzi zagrożenia dotyczącego poziomu rozliczania środków w Priorytecie VIII.

Wyższy poziom środków zakontraktowanych (104,56%), w stosunku do alokacji 2007-2013 występuje w **Działaniu 8.1** (natomiast wartość faktycznie osiągnięta, tj. po uwzględnieniu wartości projektów rozliczonych wynosi 98,67%) . W opinii IP2 i IP kontraktacja środków (na projekty konkursowe oraz systemowe) w Działaniu 8.1 w stosunku do

alokacji lat 2007-2013 jest dużym sukcesem. Osiągnięty poziom wykorzystania alokacji 2007-2013 na podstawie zakontraktowanych środków, który wynosi 92,41% dla całego **Działania 8.2**, na obecnym etapie wdrażania Programu nieznacznie odbiega od średniej dla Priorytetu VIII (97,51%), jednak po dokonaniu realokacji środków w II półroczu 2013 r. do Działania 8.1 (w którym stwierdzono potrzeby realizacji działań szkoleniowych), poziom wykorzystania alokacji na podstawie zakontraktowanych środków jest identyczny dla obydwu Działań oraz Priorytetu (98,7%). Ponadto na wzrost kontraktacji w Działaniu 8.2 może wpłynąć planowane poszerzenie jednego z projektów o komponent ponadnarodowy. Celowe działania IP dążą do pełnego wykorzystania środków na formy wsparcia określone dla Priorytetu VIII, które są istotne dla regionu.

Terminowa weryfikacja i zatwierdzanie wniosków o płatność przekłada się na zadowalający poziom wydatkowanych środków (77%) w stosunku do alokacji 2007-2013 w **Działaniu 8.1**. W Poddziałaniu 8.1.4 zakończono wydatkowanie środków, w pełni rozliczając projekty systemowe. Stopień rozliczenia środków w Działaniu 8.1 podnosi średnią dla całego Priorytetu VIII (74,76%).

Tempo wydatkowania środków przyspieszyło w **Działaniu 8.2** (66,06%), co jest odzwierciedleniem rozliczenia projektu systemowego *Grant Plus* (wypłata kolejnych stypendiów) oraz projektów stażowych, które angażowały środki w późniejszym okresie realizacji, kiedy uruchamiano staże. Podobne zaangażowanie dotyczy trzech projektów współpracy ponadnarodowej, które są w początkowej fazie realizacji i dopiero w późniejszym okresie wraz z uruchomieniem poszczególnych elementów wsparcia, rozliczenie środków wzrasta. Ponadto przeprowadzona w II półroczu 2013 r. realokacja prawie 2 mln EUR z Działania 8.2 do Działania 8.1 wpłynie na wzrost poziomu wykorzystania alokacji także pod względem rozliczonych środków w każdym z Działań oraz Priorytetu (obecnie na poziomie 74,76%). Tak więc przy utrzymaniu takiej tendencji, IP nie widzi zagrożenia niezrealizowania zasady n+2/n+3 (wykonanej do końca okresu sprawozdawczego na poziomie 112,19% dla celu na 2013 r.) dla Priorytetu VIII w ramach PO KL.

- **Przebieg procesu wnioskowania**

W 2013 r. nie ogłaszano konkursów w ramach Priorytetu VIII. Jednak ze względu na powstałe oszczędności w trakcie realizacji projektów oraz pozostającą alokację do zakontraktowania, wszczęto negocjacje z wnioskodawcami, których projekty znalazły się na dalszych miejscach na liście rankingowej dla konkursu nr I/8.1.1/A/12 w ramach procedury podstawowej i odwoławczej. Przed podjęciem negocjacji dokonano weryfikacji projektów pod kątem ich aktualności i wykonalności w odniesieniu do bieżącej (w momencie weryfikacji) sytuacji społeczno-gospodarczej w regionie. W bieżącym okresie sprawozdawczym podpisano 39 umów. W przypadku pojawienia się wolnych środków w ramach Poddziałania 8.1.1 istnieje możliwość podpisania jeszcze umów o dofinansowanie na kwotę ok. 2,5 mln PLN. Jest to na tyle istotne, iż wpłynie to na wzrost wskaźnika monitorującego m. in. typ 1 z SzOP, czyli szkolenia ogólne i specjalistyczne oraz doradztwo związane ze szkoleniami dla kadry zarządzającej i pracowników przedsiębiorstw. W 2013 r. powoływano Komisje Oceny Projektów w ramach procedury odwoławczej od oceny merytorycznej w odniesieniu do konkursu nr I/8.1.1/A/12. W wyniku zakończonych posiedzeń KOP, wyłoniono do dofinansowania jeden projekt. Dofinansowano również 3 projekty znajdujące się na dalszych miejscach list rankingowych po procedurze odwoławczej, dla których pierwotnie zabrakło środków umożliwiających podpisanie umowy o dofinansowanie. Ponadto w I połowie 2013 r. (8 - 14 lutego 2013 r.) odbyło się posiedzenie Komisji Oceny Projektów dla konkursu współpracy ponadnarodowej nr III/8.2.1/PN/12, w ramach którego ocenie merytorycznej podlegało 6 z 8 złożonych wniosków o dofinansowanie. Łączna kwota ocenianych projektów przekroczyła 7,3 mln PLN. W wyniku pozytywnej oceny merytorycznej 2 wnioski uzyskały dofinansowanie na łączną kwotę ponad 2 mln PLN. Obydwie umowy podpisano w III kwartale 2013 r.

- **Realizacja projektów systemowych IP2 i IP**

W 2013 r. w Działaniu 8.1 w ramach Poddziałania 8.1.2 realizowane były 2 projekty w trybie systemowym. Zakończono realizację projektu systemowego: **„Aktywizacja rynku pracy-wsparcie osób, które utraciły zatrudnienie z przyczyn dotyczących pracodawców”**.

✓ **Okres realizacji projektu:** 01.10.2011 r. - 31.08.2013 r. **Wartość projektu:** 9 986 837,27 PLN. **Beneficjent:** Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego, Wydział Gospodarki.

✓ **Cel projektu:** ograniczenie napływu 626 bezrobotnych zwolnionych z przyczyn dotyczących pracodawców i utrzymanie 314 osób na rynku pracy w okresie realizacji projektu.

✓ **Osiągnięte rezultaty projektu:** od początku realizacji projektu, przystąpiło do niego 640 osób, w tym 561 bezrobotnych i 79 osób zatrudnionych w dużych przedsiębiorstwach i administracji publicznej. 637 osób zakończyło udział w projekcie, w tym 120 osób otrzymało środki na rozpoczęcie działalności gospodarczej. 386

osób podjęło zatrudnienie w efekcie udziału w projekcie (120 osób w wyniku założenia działalności gospodarczej). Osiągnięta wartość wskaźnika efektywności zatrudnieniowej w ramach projektu wyniosła 60,6% - w Planie działania założono 55%. Wyżej wykazane rezultaty projektu osiągnięto na wyższym niż zakładano poziomie, tj. pierwotne założenia projektu to 570 osób objętych wsparciem i 314 osób, które podjęły zatrudnienie w wyniku udziału w projekcie. Wyższe wartości wskaźników zdołano osiągnąć dzięki oszczędnościom, które wystąpiły w ramach projektu. Dzięki interwencji EFS większa liczba osób, które znalazły się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy mogła zostać objęta wsparciem, co świadczy o dużym zapotrzebowaniu lokalnego rynku pracy na realizację projektów skierowanych do osób, które straciły zatrudnienie lub są przewidziane do zwolnienia lub są zagrożone zwolnieniem z przyczyn pracodawcy.

✓ **Stopień wydatkowania/postęp finansowy:** Beneficjent otrzymał w ramach dofinansowania 9 804 823,62 PLN (przekazane pierwotnie dofinansowanie 9 986 173,57 PLN pomniejszone o zwroty: zwrot środków niewykorzystanych na koniec realizacji projektu w kwocie 170 075,73 PLN oraz zwrot kwoty 11 274,22 PLN uznanej za niekwalifikowalną na etapie końcowego wniosku o płatność w związku z przekroczeniem limitu kosztów zarządzania). W ramach projektu złożono 22 wnioski o płatność, w okresie sprawozdawczym złożono 8 wniosków o płatność. Kwota zatwierdzonych wydatków kumulatywnie wyniosła 9 804 823,62 PLN, co stanowiło **100%** z otrzymanych środków (po uwzględnieniu zwrotów). Wnioski o płatność składane były co miesiąc zgodnie z harmonogramem płatności.

✓ **Opóźnienia i problemy w realizacji projektu oraz ich przyczyny:**

W okresie sprawozdawczym:

- w dniu 02.07.2013 r. Zarząd Województwa Dolnośląskiego podjął Uchwałę nr 4366/IV/13 pomniejszającą kwotę przyznanego dofinansowania, natomiast w wyniku kolejnych oszczędności powstałych na zakończenie realizacji projektu limit kosztów zarządzania w stosunku do rozliczonych środków został przekroczony, więc uznano część wydatków za niekwalifikowalne,

- w wyniku zakończonych czynności kontrolnych IP2 odstąpiła od nałożenia 5% korekty finansowej za naruszenie zasady uczciwej konkurencji w przypadku zamówienia na szkolenia zawodowe przeprowadzonego przez Partnera projektu.

✓ **Harmonogram realizacji projektu uwzględniający kamienie milowe w jego wdrażaniu:** zrealizowane zostały wszystkie przewidziane w ramach projektu formy wsparcia. Projekt realizowany był zgodnie z harmonogramem realizacji projektu.

✓ **Znaczące zmiany w projekcie:**

- zmiana terminu rozpoczęcia projektu z lipca na październik 2011 r.

- wydłużenie okresu realizacji projektu o 2 miesiące, tj. do 31.08.2013 r.

✓ **Kluczowe przetargi, które mają przełożenie na rezultaty projektu:** nie dotyczy okresu sprawozdawczego.

Rozpoczęto realizację projektu systemowego: **„Aktywizacja rynku pracy na Dolnym Śląsku”**.

✓ **Okres realizacji projektu:** 01.07.2013 r. - 30.04.2015 r. **Wartość projektu:** 7 988 624,00 PLN. **Beneficjent:** Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego, Wydział Gospodarki.

✓ **Cel główny projektu:** Ograniczenie napływu bezrobotnych wśród 485 osób zwalnianych z przyczyn zakładu pracy do 30.IV.2015 r.

✓ **Osiągnięte rezultaty projektu:** od początku realizacji projektu (stan na dzień 31.12.2013 r. - wg zatwierdzonych w okresie sprawozdawczym wniosków o płatność) udział rozpoczęło 90 osób, w tym 84 bezrobotne i 6 osób zatrudnionych w mikro, małych i średnich przedsiębiorstwach. 2 osoby zakończyły udział w projekcie po poradnictwie zawodowym: 1 osoba założyła działalność gospodarczą, druga otrzymała dodatek relokacyjny. W konsekwencji 2 osoby podjęły zatrudnienie w efekcie udziału w projekcie. Osiągnięta wartość wskaźnika efektywności zatrudnieniowej w ramach projektu w ramach projektu na dzień 31.12.2013 r. wyniosła 100 % - w Planie działania założono 50%.

✓ **Stopień wydatkowania/postęp finansowy:** Beneficjent w ramach dofinansowania otrzymał **I transzę** w wysokości 2 043 646,00 PLN. W okresie sprawozdawczym złożono 3 wnioski o płatność, z tego 2 wnioski zatwierdzono na łączną kwotę 287 114,06 PLN, co stanowi 14,05 % z otrzymanych środków. Wnioski o płatność składane są co miesiąc zgodnie z harmonogramem płatności.

✓ **Opóźnienia i problemy w realizacji projektu oraz ich przyczyny:** Beneficjent nie zgłaszał problemów oraz zmian do projektu w okresie sprawozdawczym.

✓ **Harmonogram realizacji projektu uwzględniający kamienie milowe w jego wdrażaniu:** od początku realizacji projektu do dnia 31.12.2013 r. zrealizowano następujące formy wsparcia: poradnictwo psychologiczne (25 osób), doradztwo zawodowe (90 osób), szkolenia z zakresu zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej (42 osoby),

doradztwo indywidualne związane z zakładaniem działalności gospodarczej (10 osób). Projekt realizowany jest zgodnie z harmonogramem realizacji projektu. Dotychczas nie przeprowadzono kontroli w projekcie.

✓ **Znaczące zmiany w projekcie:** dotychczas nie dokonano znaczących zmian w projekcie.

✓ **Kluczowe przetargi, które mają przełożenie na rezultaty projektu:** przeprowadzenie procedury wyboru wykonawców dot. usług psychologicznych, doradztwa w zakresie rozpoczynania działalności gospodarczej i efektywnego wykorzystania dotacji zgodnie z zasadą efektywności w ramach POKL, przeprowadzenie procedury wyboru wykonawców dot. wyboru ekspertów zewnętrznych oceniających wnioski o dotację oraz podstawowe wsparcie pomostowe w ramach KOW – zgodnie z zasadą efektywności w ramach POKL.

W 2013 r. w Działaniu 8.2 w ramach Poddziałania 8.2.1 kontynuowano realizację 2 projektów w trybie systemowym:

"Dolnośląska Sieć Wzornictwa Przemysłowego"

✓ **Okres realizacji projektu:** 01.04.2012 r. - 31.12.2014 r. **Wartość projektu:** 2 807 530,00 PLN. Projekt jest realizowany przez Samorząd Województwa Dolnośląskiego (Wydział Gospodarki) w partnerstwie z Gminą Wrocław i Akademią Sztuk Pięknych.

✓ **Cel projektu:** stworzenie modelu wsparcia innowacyjności i wzmocnienie powiązań sfery nauki i biznesu w zakresie stosowania wzornictwa przemysłowego na Dolnym Śląsku do końca 2014 r. poprzez umożliwienie współpracy 20 przedstawicielom nauki i 100 dolnośląskim przedsiębiorcom.

✓ **Osiągnięte rezultaty projektu:** zorganizowano konferencję otwierającą projekt oraz konferencję dot. sieci współpracy, 8 audycji TV, zorganizowano 4 seminaria dotyczące wzornictwa przemysłowego, zamieszczano w prasie informacje o projekcie oraz zrealizowanych i planowanych działaniach projektowych. Z planowanych 24 warsztatów zrealizowano 12, w tym warsztaty dla przedsiębiorców, warsztaty dla pracowników naukowych projektantów oraz warsztaty sieciujące przedsiębiorców i naukowców. Zrealizowano 3 wizyty studyjne do centrum designu. Przeprowadzono audyt wstępny w 57 przedsiębiorstwach i audyt pogłębiony w 5. Nadzór nad przygotowaniem, sporządzenie uwag i odbiór opracowania pn. Badanie z zakresu wykorzystania wzornictwa przemysłowego przez dolnośląskich przedsiębiorców. Zorganizowano jedną z dwóch wystaw.

✓ **Stopień wydatkowania/postęp finansowy:** do dnia 31.12.2013 r. zatwierdzono 8 wniosków o płatność na łączną kwotę 1 012 940,64 PLN, co stanowiło 61,38% przekazanych środków.

✓ **Opóźnienia i problemy w realizacji projektu oraz ich przyczyny:** wniosek o dofinansowanie projektu, pomimo realizacji od 1 kwietnia 2012 r., został przedłożony do oceny formalnej w dniu 10 kwietnia 2012 r. Ze względu na stwierdzone uchybienia, zatwierdzona została dopiero trzecia wersja wniosku. Pomimo znacznego skrócenia terminów weryfikacji II i III wersji wniosku, Uchwała dla projektu została podjęta przez Zarząd Województwa Dolnośląskiego w dniu 20 sierpnia 2012 r. Do momentu podjęcia ww. uchwały beneficjent przygotował dokumentację związaną z realizacją zadań merytorycznych, natomiast nie przeprowadził postępowań wyłaniających wykonawców usług/dostaw. Z opóźnieniem rozpoczęto realizację etapów dot. organizacji konferencji otwierającej, uruchomienia platformy internetowej, utworzenia Centrum Informacji i Designu przy ASP, audycji telewizyjnych. W początkowej fazie realizacji projektu głównym problemem było późne podpisanie umowy partnerskiej (co z kolei wynikało z późniejszego niż pierwotnie planowano, zatwierdzenia wniosku o dofinansowanie projektu). Opóźnienia w realizacji dotyczą także realizacji wdrożeń w przedsiębiorstwach, które wynikają ze zmiany metodologii wyboru przedsiębiorstw do wdrożeń. Wdrożenia miały rozpocząć się jeszcze w roku 2012, jednak zostały przesunięte na rok 2013 (wraz ze środkami na nie przewidzianymi), co wynika ze zmiany metodologii wyboru przedsiębiorstw do wdrożeń zaproponowanej w drodze rozmów z wykonawcą usługi (obecna metodologia ma zapewnić wybór przedsiębiorstw o największym potencjale wzorniczym, poprzednia pozwalała jedynie na wybór przedsiębiorstw o potencjale wzorniczym w ogóle). Pojawiły się także problemy z uruchomieniem portalu internetowego, które było planowane na koniec 2012 r., gdyż w trakcie realizacji projektu okazało się, że działania te wiążą się z koniecznością przebudowy instalacji elektryczno-informatycznej u partnera (ASP), zatem rozpoczęcie pomiaru wskaźników dot. wymienionych działań zostało opóźnione.

✓ **Harmonogram realizacji projektu uwzględniający kamienie milowe w jego wdrażaniu:** zorganizowanie konferencji otwierającej projekt oraz konferencji dot. sieci współpracy, warsztatów i seminariów, rozpoczęcie wstępnego audytu służącego określeniu zapotrzebowania na stosowanie wzornictwa przemysłowego w przedsiębiorstwach oraz audytu pogłębionego.

✓ **Znaczące zmiany w projekcie:** brak

✓ **Kluczowe przetargi, które mają przełożenie na rezultaty projektu:** beneficjent przeprowadził postępowania i wyłonił wykonawców następujących usług/dostaw: konferencji otwierającej, opracowania graficznego i wydruku materiałów informacyjno-promocyjnych, stworzenia i rozwoju platformy internetowej i narzędzi informatycznych, utworzenia Centrum Informacji i Designu przy ASP, audycji telewizyjnych, kuratora wystaw, organizacji wystaw,

studium wykonalności CI&D przy ASP, strategii rozwoju i strategii komunikacji CI&D przy ASP, realizatora warsztatów i szkoleń dla przedsiębiorców i projektantów, badania z zakresu wykorzystania wzornictwa przez przedsiębiorców, metodologii wyboru przedsiębiorstw, w których zostaną zastosowane wdrożenia wzornicze oraz przeprowadzenia 10 wdrożeń, przeprowadzenia audytu pogłębionego.

„Dolnośląski Bon na Innowacje”

✓ **Okres realizacji projektu:** 01.05.2012 r. -31.12.2014 r. **Wartość projektu:** 6 900 091,69 PLN. Projekt jest realizowany przez Samorząd Województwa Dolnośląskiego (Wydział Gospodarki) w partnerstwie z Politechniką Wrocławską - Wrocławskie Centrum Transferu Technologii.

✓ **Cel projektu:** głównym zamysłem działań podejmowanych w ramach projektu jest zainicjowanie transferu wiedzy między publicznymi jednostkami naukowymi, a MŚP z terenu Dolnego Śląska poprzez wsparcie projektów celowych dotyczących wdrożenia lub rozwoju produktu/technologii do 2014 roku. Do projektu będą mogły przystąpić jedynie przedsiębiorstwa, które spełniają definicję kategorii mikro, małych i średnich przedsiębiorstw oraz posiadają siedzibę na Dolnym Śląsku. W wyniku realizacji projektu zostanie zrealizowanych 300 projektów celowych na rzecz przedsiębiorstw przez jednostki naukowe, zakłada się, że 20% stworzonych powiązań przekształci się w stałą współpracę. Podjęte działania w projekcie mają nie tylko zachęcić przedsiębiorstwa do współpracy z sektorem nauki, ale przede wszystkim stworzyć im realną szansę na rozpoczęcie takiej współpracy wraz z zachętą w postaci bonu na sfinansowanie pierwszego, często krytycznego dla dalszych działań, kontaktu.

✓ **Osiągnięte rezultaty projektu:** realizację projektów celowych rozpoczęto od października 2013 r. i ma ona trwać do końca realizacji projektu tj. do 31 grudnia 2014 r. Wartość docelowa wskaźnika „Liczba złożonych aplikacji do konkursu Dolnośląski Bon na Innowacje” wynosi 380. Od momentu rozpoczęcia realizacji projektu wpłynęło 270 wniosków o ubieganie się o dofinansowanie wsparcia (przyznanie Bonu). Oceniono 268 wniosków: 157 wnioski oceniono pozytywnie, 111 negatywnie, co w konsekwencji przyczyniło się do zrealizowania wskaźnika „Liczba zrealizowanych usług wdrożenia lub rozwoju produktu/technologii w przedsiębiorstwach” na poziomie 37,33%. Z 300 zaplanowanych do realizacji usług zrealizowano dotychczas 112, zatem stopień realizacji wskaźnika wynosi 37,33%. Dodatkową formą wsparcia w projekcie jest „Usługa audytu technologicznego dla przedsiębiorstw”, która jest realizowana w projekcie w okresie od października 2013 r. do 31 grudnia 2014 r. W ramach projektu założono, iż liczba wykonanych audytów technologicznych w przedsiębiorstwach wyniesie 50. Od momentu rozpoczęcia realizacji projektu wpłynęło 35 wniosków o przeprowadzenie audytu, z których 23 zostały pozytywnie ocenione i zgłoszone do realizacji, natomiast 12 odrzuconych. Na obecnym etapie realizacji projektu stopień realizacji wskaźnika „Liczba wykonanych audytów technologicznych w przedsiębiorstwach dotyczących identyfikacji potrzeb/problemów technologicznych problemów” wynosi 40% (ogółem dotychczas wykonano 20 audytów). Efektem powyższego wsparcia ma być podpisanie 60 umów o stałej współpracy, między publicznymi jednostkami naukowymi, a przedsiębiorcami działającymi na terenie Dolnego Śląska. Na obecnym etapie realizacji projektu podpisano aż 107 umów, a stopień realizacji wskaźnika wynosi 178,33%. Ponadto w trakcie realizacji projektu odbyły się spotkania informacyjne wspierające nabór przedsiębiorstw do projektu. W ramach projektu założono, iż „Liczba osób biorących udział w spotkaniach informacyjnych w projekcie” wyniesie 270, natomiast na obecnym etapie realizacji projektu w spotkaniach informacyjnych udział wzięło 198 osób.

✓ **Stopień wydatkowania/postęp finansowy:** do dnia 31.12.2013 r. rozliczono wydatki na kwotę 2 595 049,99 PLN, co stanowiło 75,31% z przekazanych środków.

✓ **Harmonogram realizacji projektu uwzględniający kamienie milowe w jego wdrażaniu:** wsparcie merytoryczne na obecnym etapie jest zgodne z harmonogramem realizacji projektu.

✓ **Kluczowe przetargi, które mają przełożenie na rezultaty projektu:** w ramach projektu nie przewidziano przetargów, które miałyby kluczowe znaczenie dla osiągnięcia rezultatów projektu.

• Analiza struktury uczestników

Od początku realizacji PO KL w projektach wyłonionych do dofinansowania w ramach Priorytetu VIII rozpoczęło udział 64 520 osób. Do końca okresu sprawozdawczego 58 531 osób zakończyło udział w projektach, a 3 993 kontynuuje. Zgodnie z charakterystyką wsparcia, zdecydowaną większość uczestników projektów realizowanych w Priorytecie VIII stanowiły osoby pracujące – 96,32%, z utrzymującą się niewielką przewagą kobiet - 54,01%. Taka proporcja wskazuje, że to kobiety nadal chętniej zdobywają wiedzę, rozwijają swoje umiejętności i podnoszą kwalifikacje. W odniesieniu do 2012 roku, w bieżącym okresie sprawozdawczym zauważono niewielki spadek przewagi kobiet w stosunku do ogółu uczestników oraz liczby osób nieaktywnych zawodowo. Najwięcej osób objętych wsparciem było zatrudnionych w przedsiębiorstwach, najmniej w organizacjach pozarządowych. Tereny

wiejskie zamieszkiwało 21,12% ogółu osób korzystających ze wsparcia. Wzrosła liczba uczestników posiadających orzeczenie o niepełnosprawności (247), bowiem IP dostrzegając potrzebę wsparcia tej grupy uczestników, wprowadziła w Planie działania na 2012 r. kryterium dostępu dot. pierwszeństwa podczas procesu rekrutacji do projektu osób niepełnosprawnych. W raporcie podsumowującym badania realizowane w ramach projektu systemowego pn.: „Obserwatorium Dolnośląskiego Rynku Pracy i Edukacji” (Wrocław 2013 r.) pt.: „Badanie sytuacji osób niepełnosprawnych na dolnośląskim rynku pracy i edukacji”, przedstawiono sytuację osób niepełnosprawnych w województwie dolnośląskim: cyt.: „Wśród populacji osób niepełnosprawnych wykluczeni pracujący stanowią 10%. Osoby niepełnosprawne w województwie dolnośląskim są w przeważającej części biernie zawodowo, w dodatku częściej niż w skali kraju. Trudności w aktywizacji zawodowej tych osób leżą w dużej mierze po stronie pracodawców. Ponad połowa osób niepełnosprawnych nie ma żadnych życiowych doświadczeń związanych z pracą zawodową (57%). Zatrudnianie osób niepełnosprawnych jest rzadko spotykaną praktyką w województwie dolnośląskim. Wśród całej populacji, nieco ponad co dziesiąta firma zatrudniająca pracowników (11%) deklaruje, iż pracują w niej osoby niepełnosprawne, kolejne zaś 3% miało takie doświadczenia w przeszłości. Dominująca większość (86%) pracodawców nigdy nie zatrudniała osób niepełnosprawnych. Jedynie co dziesiąty pracodawca z terenu Dolnego Śląska zatrudnia 6% i więcej niepełnosprawnych pracowników. W przypadku firm niezobligowanych do zatrudnienia niepełnosprawnych (tworzących do 25 miejsc pracy) przewidziany ustawowo próg przekracza 9% pracodawców, zaś w przypadku firm, które w intencji ustawodawcy powinny zatrudniać osoby niepełnosprawne, ustawowy próg zatrudnienia wypełnia jedynie 41% pracodawców.”

Pod względem wieku najwięcej jest osób młodych do 24 roku życia - 10,64% ogółu uczestników, a 6,48% to osoby, które ukończyły 55 rok życia. Biorąc pod uwagę wykształcenie, najwięcej szkolonych osób posiadało wykształcenie wyższe - ponad 50% (w tym ponad 32% stanowią kobiety), najmniej osób miało wykształcenie podstawowe, gimnazjalne i niższe – tylko 2,43%. W Prioryecie VIII występuje tylko 5 osób o statusie migranta oraz 9 osób przynależących do mniejszości narodowych i etnicznych.

Dotychczas do udziału w projektach przystąpiły 10 784 przedsiębiorstwa. Wśród firm objętych wsparciem zaobserwowano największy udział mikroprzedsiębiorstw (narastająco 68,51%, natomiast prawie 77% w okresie sprawozdawczym).

PRIORYTET IX:

• Postęp finansowy:

W województwie dolnośląskim w ramach Priorytetu IX od początku realizacji Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, zawarto 1 137 umów o dofinansowanie, z których 440 podpisano w ramach Działania 9.1, 29 w ramach Działania 9.2, 19 w Działaniu 9.3, 55 w ramach Działania 9.4, 539 w Działaniu 9.5 oraz 55 w ramach Działania 9.6. Wartość środków publicznych zakontraktowanych w ramach podpisanych umów wynosi ponad 492 mln PLN, co stanowi 88,68% alokacji przewidzianej dla Priorytetu IX na cały okres programowania (2007-2013). W okresie objętym sprawozdaniem zawarto 146 umów na łączną wartość środków publicznych ponad 42,3 mln PLN.

Wartość wydatków poniesionych ze środków publicznych, w ramach 5 145 zatwierdzonych oraz wprowadzonych do KSI SIMIK 07-13 wniosków o płatność, wynosi ponad 377,4 mln PLN, co stanowi 68,02% wykorzystania alokacji przeznaczonej na cały okres programowania. W bieżącym okresie sprawozdawczym – na podstawie 1 378 zatwierdzonych i wprowadzonych do KSI SIMIK 07-13 wniosków o płatność - wartość rozliczonych środków publicznych wynosi prawie 89,9 mln PLN. Ponadto do końca okresu sprawozdawczego rozliczono 76,70% środków publicznych zakontraktowanych w ramach Priorytetu IX.

W porównaniu z poprzednimi latami, wzrost poziomu zarówno stopnia kontraktacji, jak i stopnia wydatkowania środków jest znaczny i świadczy o poprawnym wdrażaniu działań w ramach Priorytetu IX w województwie dolnośląskim. Biorąc pod uwagę liczbę umów o dofinansowanie, jaka została zawarta, wyższą niż w pozostałych pPrioryetach, należy stwierdzić, że osiągnięcie takiego tempa w wykorzystaniu alokacji jest w ogromnej mierze zasługą nieustającego zaangażowania pracowników IP oraz IP2 we wdrażanie Priorytetu IX, zarówno poprzez realizację spotkań z Beneficjentami, jak również indywidualne konsultacje opiekunów projektów z Beneficjentami. Tak więc przy utrzymaniu takiej tendencji, IP nie widzi zagrożenia dla realizacji Priorytetu IX. Na koniec okresu sprawozdawczego cel certyfikacji na 2013 rok, zgodnie z zasadą $n+3/n+2$, został zrealizowany na poziomie 102,64%.

W Działaniu 9.1 do 31 grudnia 2013 r. rozliczono 2 996 wniosków o płatność na kwotę ponad 194,2 mln PLN, z tego tylko w 2013 r. w 780 wnioskach o płatność rozliczono ponad 30,7 mln PLN. Stopień kontraktacji ukształtował się na poziomie 77,46%, wykorzystania alokacji na podstawie rozliczonych środków wynosi 68,79%, natomiast poziom rozliczenia zakontraktowanych środków wyniósł na koniec 2013 roku – 88,81%. W porównaniu do poprzednich lat, pozytywnie należy ocenić poziom rozliczenia zakontraktowanych środków, który jest najwyższy

spośród wszystkich wdrażanych Działań w ramach Priorytetu IX. Niemniej jednak poziom wykorzystania alokacji na podstawie zakontraktowanych środków oraz poziom wykorzystania alokacji na podstawie rozliczonych środków (nie uwzględniając realizowanego od 2012 r. Działania 9.6) jest najniższy w całym Priorytecie. Niekorzystną sytuację należy powiązać z faktem, iż w ubiegłych latach m.in. z uwagi na wymagania określone w SzOP PO KL, konkursy organizowane przez IP nie cieszyły się tak dużym zainteresowaniem, jak w pierwszych latach wdrażania PO KL na Dolnym Śląsku, w związku z tym IP miała problemy z zakontraktowaniem całości przeznaczanej na konkursy alokacji. W związku z małym zainteresowaniem 4 konkursami ogłoszonymi w ramach Podziałania 9.1.1 i 9.1.2 w 2013 r. oraz niebezpieczeństwem niewykorzystania alokacji dla tych Poddziałania, IP zdecydowała (przy zabezpieczeniu środków na nie do końca rozstrzygnięte jeszcze konkursy 2013 w ramach 9.1.1 i 9.1.2) o przesunięciu niewykorzystanej w ramach Działania 9.1 alokacji do Działania 9.6 w celu dofinansowania wniosków, które otrzymały pozytywny wynik oceny merytorycznej, lecz nie zostały przyjęte do dofinansowania z powodu braku środków przeznaczonych na konkurs przeprowadzony w 2013 r. w ramach 9.6.2. Decyzja ta znajduje odzwierciedlenie w tabeli finansowej będącej załącznikiem do SzOP z dnia 01.01.2014 r. Po uwzględnieniu dokonanej realokacji, poziom wykorzystania alokacji na podstawie zakontraktowanych środków kształtuje się na wysokości 88,30 %, natomiast wykorzystanie alokacji na podstawie rozliczonych środków – 78,43%

W Działaniu 9.2 w dalszym ciągu utrzymuje się bardzo wysoki poziom kontraktacji: 104,64% (co przekłada się również na bardzo wysokie wykonanie odpowiedniego wskaźnika produktu w Priorytecie) w porównaniu do poziomu środków rozliczonych, co związane jest z kontynuacją realizacji projektu systemowego *Modernizacja kształcenia zawodowego na Dolnym Śląsku II* (POKL.09.02.00-02-001/10). Do końca 2013 r. rozliczono prawie 113,5 mln PLN (75,90%). Stanowi to znaczny postęp w stosunku do poprzedniego okresu. Należy ponadto zaznaczyć, że podane wyżej wartości ulegną zmianie ze względu na dokonanie w II połowie roku realokacji środków (oszczędności projektowe oraz niewykorzystane środki przeznaczone na realizację projektu systemowego Indywidualizacja procesu nauczania) na Działanie 9.2 w celu zwiększenia wartości projektu systemowego. Biorąc pod uwagę dokonaną realokację stopień kontraktacji ukształtował się ostatecznie na poziomie 101,29% natomiast stopień wykorzystania alokacji na podstawie rozliczonych środków: 75,90%.

Również stopień kontraktacji w Działaniu 9.3 należy uznać za zadowalający, gdyż na koniec 2013 r. ukształtował się na poziomie 96,52%. Prawie 100% poziom kontraktacji jest efektem wygaszenia działania oraz przeprowadzonej w 2012 r. realokacji niewykorzystanych środków do Działania 9.6. W stosunku do ubiegłego roku nastąpił duży postęp w procesie rozliczania zakontraktowanych środków i na dzień 31.12.2013 r. ukształtował się na poziomie 70,54%. W porównaniu z pozostałymi Działaniami realizowanymi w Priorytecie IX, w Działaniu 9.3, pomimo zadowalającego stopnia realizacji wykorzystania alokacji na podstawie rozliczonych środków, zaobserwować można największe problemy związane z realizacją i rozliczaniem projektów (zwłaszcza z osiągnięciem poziomu zaplanowanego wskaźnika). W celu wyeliminowania ryzyka rozwiązania części umów, IP opracowała wspólnie z Beneficjentami, w przypadku których wystąpiły znaczące problemy w realizacji projektów, programy naprawcze mające przyczynić się do osiągnięcia zakładanego w projektach poziomu wskaźników (głównie poprzez dodatkowe rekrutacje uczestników). Ze względu na to, że w ramach Działania 9.3, w związku ze zmianami w SzOP nie realizuje się już nowych przedsięwzięć oraz w celu jak najefektywniejszego wykorzystania alokacji, IP zdecydowała w 2013 r. dokonać (podobnie jak w przypadku poprzednio opisanych Działań) realokacji niewykorzystanych środków (pochodzących głównie z oszczędności projektowych) i przeznaczenie ich na dofinansowanie wniosków, które otrzymały pozytywny wynik oceny merytorycznej, lecz nie zostały przyjęte do dofinansowania z powodu braku środków przeznaczonych na konkurs przeprowadzony w 2013 r. w ramach 9.6.2. Decyzja ta znajduje odzwierciedlenie w tabeli finansowej będącej załącznikiem do SzOP z dnia 01.01.2014 r. Biorąc pod uwagę dokonaną realokację, stopień kontraktacji ukształtował się na poziomie 101,70%, natomiast stopień wydatkowania na poziomie 74,33%.

Korzystnie wygląda również sytuacja w Działaniu 9.4, zarówno w przypadku kontraktacji, jak i wydatkowania środków. Poziom wykorzystania alokacji na podstawie zakontraktowanych środków ukształtował się na poziomie 95,99%, a jej poziom na podstawie środków wydatkowanych wzrósł do 72,77%, co w porównaniu do poziomu wykazanego na koniec 2012 r. oznacza znaczący wzrost we wdrażaniu Działania. Zarówno poziom wykorzystania alokacji na podstawie zakontraktowanych środków, jak również stopień rozliczenia zakontraktowanych środków należy uznać za zadowalający – według wstępnych szacunków IP, gwarantuje to osiągnięcie wszystkich wartości docelowych wskaźników odpowiednich dla tego Działania. Podobnie jak w przypadku Działania 9.3, również odnośnie Działania 9.4 IP zdecydowała się na realokację niewykorzystanych środków, pochodzących głównie z oszczędności projektowych (ostatni konkurs w ramach Działania 9.4 został ogłoszony w 2012 r., natomiast ostatnie umowy zostały podpisane w I poł. 2013 r.) na dofinansowanie wniosków, które otrzymały pozytywny wynik oceny merytorycznej, lecz nie zostały przyjęte do dofinansowania z powodu braku środków przeznaczonych na konkurs

przeprowadzony w 2013 r. ramach 9.6.2. Decyzja ta znajdzie odzwierciedlenie w tabeli finansowej będącej załącznikiem do SzOP z dnia 01.01.2014 r. Uwzględniając realokację, stopień kontraktacji osiągnął poziom 103,33%, stopień wydatkowania – 78,34%.

Niezmiennie pozytywny trend utrzymuje się również w Działaniu 9.5. Stopień zakontraktowanych środków na koniec 2013 r. kształtuje się na dość wysokim – ponad 87% poziomie. IP przewiduje, że stopień kontraktacji w ramach tego działania ulegnie znaczącemu zwiększeniu w następnym okresie sprawozdawczym, ze względu na zakończenie w I połowie 2014 r. procesu podpisywania umów z projektodawcami, których projekty zostaną wybrane do dofinansowania w ramach ogłoszonego w bieżącym okresie sprawozdawczym konkursu. Wprawdzie w Działaniu 9.5 zaobserwować można jeden z najniższych w Priorytecie IX poziomów wykorzystania alokacji na podstawie rozliczonych środków, jednakże ze względu na specyfikę tego Działania (realizacja projektów o wartości do 50 000 PLN, trwających 6-12 miesięcy), IP nie widzi zagrożenia w prawidłowym wdrażaniu i rozliczaniu środków w ramach Działania.

W porównaniu do stanu na koniec 2012 r. sytuacja w Działaniu 9.6 wygląda bardzo korzystnie. W efekcie podpisania umów w ramach konkursów ogłoszonych w 2012 oraz 2013 r. stopień kontraktacji ukształtował się na poziomie 101,10%, co stanowi ogromny postęp w stosunku do poziomu odnotowanego na koniec grudnia 2012 r. (około 32%). Pozytywnie należy również ocenić poziom rozliczonych środków, który na koniec 2013 r. ukształtował się na poziomie 15,74%. Niski poziom wykorzystania alokacji na podstawie rozliczonych środków jest efektem tego, że Działanie 9.6 jest wdrażane dopiero od 2012 r., pierwszy konkurs w ramach Działania został ogłoszony w ubiegłym roku, a pierwsze wnioski o płatność zostały podpisane i rozliczone dopiero w I połowie 2013 r. Na uwagę zasługuje natomiast fakt, że w porównaniu z poprzednim okresem sprawozdawczym w Działaniu 9.6 nastąpił najwyższy wzrost stopnia wykorzystania alokacji na podstawie zakontraktowanych środków: z 32,1% na koniec 2012 r. do 101,1% na koniec 2013 r.).

Ze względu na ogromne zainteresowanie projektodawców realizacją projektów w ramach Poddziałania 9.6.2 oraz w celu osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika dotyczącego kształcenia ustawicznego osób dorosłych, IP zdecydowała się w II połowie 2013 r. na dokonanie realokacji niewykorzystanych środków w ramach Działania 9.1, 9.3 i 9.4 oraz Poddziałania 9.6.1 i 9.6.3 w celu dofinansowania wniosków, które otrzymały pozytywny wynik oceny merytorycznej, lecz nie zostały przyjęte do dofinansowania z powodu braku środków przeznaczonych na konkurs przeprowadzony w 2013 r. ramach 9.6.2. Decyzja ta znajdzie odzwierciedlenie w tabeli finansowej będącej załącznikiem do SzOP z dnia 01.01.2014 r. Na skutek realokacji stopień jej wykorzystania na podstawie zakontraktowanych środków ukształtował się na poziomie 54,22%, natomiast stopień wykorzystania alokacji na podstawie rozliczonych środków – 8,44%.

Zdaniem IP2, która wdraża Działanie 9.6 w województwie dolnośląskim, niski stopień rozliczenia środków spowodowany jest faktem, że realizacja większości projektów wyłonionych do dofinansowania rozpoczęła się dopiero w 2013 r., a projektów dofinansowanych w ramach konkursu ogłoszonego w 2013 r. rozpoczęła się dopiero w II połowie 2013 r. Oznacza to, że duża część projektów w dalszym ciągu jest na początkowym etapie realizacji, który nie generuje znaczących kosztów. Ponadto, IP2 zaznacza, że na niski stopień rozliczenia środków dodatkowo ma wpływ charakter działań realizowanych w ramach Działania 9.6: rozliczanie projektów wg stawek jednostkowych, co następuje dopiero w momencie ukończenia szkolenia, czyli w końcowym etapie projektów. Niemniej jednak, zgodnie z zapewnieniami IP2, nie ma zagrożenia prawidłowej realizacji i rozliczenia Działania 9.6. Wnioski o płatność są sprawnie i terminowo rozliczane. W związku ze zbliżającym się zakończeniem realizacji obecnej perspektywy finansowej, a zatem koniecznością terminowej realizacji projektów, IP2 zapewnia, że na bieżąco monitoruje projekty, sprawdza czy nie ma problemów w rekrutacji uczestników, a tym samym bada postęp rzeczowy, celem szybkiego reagowania na pojawiające się problemy, mogące zakłócić sprawny proces wdrażania Działania. Do końca 2013 r. Beneficjenci nie sygnalizowali IP2 o istotnych problemach z realizacją poszczególnych projektów. Pomimo, że realizacja Działania 9.6 rozpoczęła się i działania są najbardziej zintensyfikowane pod koniec realizacji obecnej perspektywy, IP2 nie widzi zagrożenia dla prawidłowej jego realizacji i rozliczenia. Projekty realizowane są zgodnie z przyjętymi harmonogramami, które zakładały optymalny sposób wykorzystania środków przy zachowaniu cykliczności ich rozliczenia. Zgodnie z zapisami dokumentacji konkursowych oraz Planów działania na rok 2012 i 2013, w ramach wszystkich przyjętych do realizacji inicjatyw, termin zakończenia realizacji nie przekracza 30.06.2015 r.

Dodatkowo należy zaznaczyć, że ze względu na znaczne zaawansowanie realizowania Priorytetu IX na Dolnym Śląsku, we wszystkich wdrażanych Działaniach, w celu zmniejszenia lub wyeliminowania ryzyka opóźnień w rozliczaniu środków, IP dużą wagę przywiązuje do bieżącego i szczegółowego monitorowania przebiegu realizacji poszczególnych projektów oraz do sprawnego rozliczania złożonych wniosków o płatność. W celu najbardziej

efektywniejszego wykorzystania alokacji oraz realizacji celów PO KL na Dolnym Śląsku, IP dokonała realokacji między poszczególnymi Działaniami Priorytetu IX.

- **Przebieg procesu wnioskowania:**

W 2013 r. w ramach Priorytetu IX IP ogłosiła 5 konkursów (4 w trybie zamkniętym oraz 1 w trybie otwartym), a IP2 (która wdraża Działanie 9.6 na Dolnym Śląsku) ogłosiła 1 konkurs zamknięty. Ogłoszone zostały wszystkie zaplanowane w tym okresie konkursy.

W bieżącym okresie sprawozdawczym IP ogłosiła 2 konkursy zamknięte (w ramach Poddziałania 9.1.1) skierowane na upowszechnianie edukacji przedszkolnej, z łączną alokacją 25 mln PLN. W celu zwiększenia zainteresowania ogłoszonymi konkursami, IP podjęła szereg działań: zwiększyła kwotę maksymalnego dofinansowania na jedno przedszkole do 300 000 PLN, zamieściła w Dokumentacji konkursowej rozdział, który służyć miał Projektodawcom w poprawnym przygotowaniu wniosków o dofinansowanie planowanych do realizacji w ramach Poddziałania 9.1.1 wraz z informacjami szczegółowo wskazującymi, jakie informacje są wymagane w celu spełnienia kryteriów ocenianych w poszczególnych etapach oceny. Ponadto w 2013 r., w porównaniu z poprzednimi latami, znacząco zwiększyła działania informacyjno-promocyjne dot. konkursów: w ramach szerokiej akcji promocyjnej zostały zorganizowane spotkania informacyjne dla potencjalnych wnioskodawców oraz wysłano pisma i e-maile do instytucji odpowiedzialnych za organizację edukacji przedszkolnej na terenie poszczególnych gmin, o najniższym stopniu upowszechnienia edukacji przedszkolnej. Ponadto, w akcję promocyjno-informacyjną zostały zaangażowane RO EFS-y, które otrzymały listę gmin, w celu bezpośredniego kontaktu z potencjalnymi Projektodawcami i indywidualnej pomocy w przygotowaniu wniosków o dofinansowanie projektów. Niestety podjęte działania, a także zniesienie ograniczających zapisów SzOP dot. możliwości ubiegania się o dofinansowanie jedynie placówkom 30% gmin województwa o najniższym stopniu upowszechnienia edukacji przedszkolnej, nie przyniosły oczekiwanych rezultatów. W odpowiedzi na konkursy wpłynęło 31 wniosków, których łączna wartość nie przekroczyła dostępnej alokacji. W opinii IP niesatysfakcjonujące zainteresowanie w dalszym ciągu jest efektem następujących czynników: obowiązek wniesienia wkładu własnego w wysokości 15% wartości projektu oraz konieczność zapewnienia trwałości funkcjonowania placówek po zakończeniu realizacji projektu, przez okres równy co najmniej okresowi trwania projektu.

Niemniej jednak należy pozytywnie ocenić poprawę jakości przygotowywanych wniosków, na co mogło mieć wpływ zarówno zwiększenie zaangażowania RO EFS-ów, umieszczenie dodatkowego rozdziału w Dokumentacji konkursowej, który miał na celu ułatwienie przygotowania poprawnego wniosku o dofinansowanie. O poprawie jakości może świadczyć fakt, że udział projektów ocenionych pozytywnie na etapie oceny merytorycznej, w stosunku do wszystkich ocenianych, wzrósł do 95%.

W bieżącym okresie sprawozdawczym zostały także ogłoszone 2 konkursy na wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów z grup o utrudnionym dostępie do edukacji oraz zmniejszanie różnic w jakości usług edukacyjnych w ramach Poddziałania 9.1.2. Konkursy dedykowane były placówkom zlokalizowanym na obszarach wiejskich i cieszyły się zainteresowaniem wśród projektodawców. W odpowiedzi na konkursy wpłynęły 152 wnioski, jednakże ich łączna wartość nie przekroczyła kwoty alokacji przeznaczonej na te konkursy. W poprzednich latach IP zauważyła, że duży problem stanowiła niska jakość składanych wniosków, co skutkowało negatywną oceną części złożonych wniosków już na etapie oceny formalnej. W celu minimalizacji tego problemu, podczas ogłaszania konkursów w 2013 r. IP, poza regularnie organizowanymi spotkaniami informacyjnymi, zdecydowała się przygotować w ramach *Dokumentacji konkursowej* rozdział zawierający wskazówki ułatwiające tworzenie projektu, aby spełniał on wymogi zarówno oceny formalnej, jak i merytorycznej. Ponadto w celu zachęcenia nowych projektodawców zdecydowano również o zwiększeniu kwoty przypadającej na jedną placówkę do 140 000 PLN. IP ma nadzieję, że decyzja ta rozwiąże zaobserwowane w 2012 r. trudności z zapewnieniem kompleksowego wsparcia szkół przy przewidywanej kwocie na jedną placówkę: 90 000 PLN. Do końca roku 2013 r. nie zakończyła się ocena merytoryczna wniosków złożonych w konkursie ogłoszonym w III kwartale 2013 r., dlatego nie jest możliwa ostateczna ocena skuteczności podjętych działań. Niemniej jednak, podobnie jak w przypadku naborów realizowanych w ramach Poddziałania 9.1.1, pozytywnie należy ocenić wzmoczone działania podjęte w ramach akcji promocyjno – informacyjnej, prowadzone przed ogłoszeniem naboru wniosków. Poza standardowymi działaniami (spotkania informacyjne z potencjalnymi Beneficjentami), w proces ten intensywnie zaangażowane zostały RO EFS-y, których zadaniem było skontaktowanie się ze szkołą (która dotychczas nie uzyskała wsparcia w ramach Poddziałania 9.1.2) oraz jej organem prowadzącym i udzielenie projektodawcom niezbędnej pomocy podczas tworzenia wniosku o dofinansowanie. Ponadto IP indywidualnie zwróciła się do szkół, nieobjętych do tej pory wsparciem, z informacją o możliwości uzyskania dofinansowania na realizację programów rozwojowych. W efekcie podjętych działań wzrosła jakość przygotowywanych wniosków o dofinansowanie. Świadczyć o tym może

fakt, że udział projektów ocenionych pozytywnie na etapie oceny merytorycznej w stosunku do ocenianych ogółem wzrósł do 95 %.

Podobnie jak w latach ubiegłych, dużym zainteresowaniem wśród potencjalnych Beneficjentów cieszył się ogłoszony w ramach Działania 9.5 konkurs na realizację tzw. małych grantów. W ramach ogłoszonego w 2013 r. konkursu wpłynęło 370 wniosków, których łączna wartość ponad dwukrotnie przekroczyła dostępną w konkursie alokację. W bieżącym roku po raz pierwszy możliwe było realizowanie w ramach oddolnych inicjatyw społecznych na terenach wiejskich nowych typów operacji wprowadzonych ostatnią nowelizacją SzOP. Zmiany wprowadzone w 2012 r. w SzOP skutkowały tym, że dużo projektów odpadło z powodu niezgodności z SzOP (ponad 60% wniosków, które zostały negatywnie ocenione). Ponadto IP zaobserwowała, że Projektodawcy mieli problem z określeniem grupy docelowej, w tym m.in. połączeniem wymogów dotyczących grupy docelowej wynikającej z poszczególnych Poddziałania i Działania i koniecznością objęcia wsparciem mieszkańców terenów wiejskich.

Również konkursy ukierunkowane na podniesienie kompetencji z zakresu ICT i języków obcych (Działanie 9.6) w dalszym ciągu cieszą się bardzo dużym zainteresowaniem ze strony projektodawców. W 2012 roku w odpowiedzi na konkurs ogłoszony w ramach Poddziałania 9.6.2 złożono 260 wniosków, natomiast w bieżącym okresie sprawozdawczym aż 315, przy kryterium dostępu umożliwiającym projektodawcy złożenie nie więcej niż dwóch wniosków (w 2012 r. możliwe było złożenie dowolnej ilości wniosków). O dużym zainteresowaniu Wnioskodawców może świadczyć fakt, że łączna wartość złożonych wniosków ponad 11-krotnie przewyższała dostępną w konkursie alokację. Niemniej jednak, w ramach konkursu ogłoszonego w 2013 r. wzrosła liczba wniosków ocenionych negatywnie (w 2012 r. stanowiły one ok. 15% wszystkich wniosków, natomiast w 2013 r. aż ok. 22%). Zdaniem IP2, na zaistniałą sytuację mogło mieć wpływ kryterium dostępu wprowadzone w 2013 r., które nakładało na Beneficjentów obowiązek skierowania wsparcia do osób, które nie były, nie są i nie będą objęte wsparciem w ramach projektów realizowanych w Poddziałaniu 9.6.1 i/lub 9.6.2 i/lub Działania 9.3. Kryterium to było najczęstszą przyczyną odrzucania wniosków na etapie oceny formalnej (ponad 80% negatywnie ocenionych wniosków nie spełniało tego kryterium).

- **Realizacja projektów systemowych:**

- **„Modernizacja kształcenia zawodowego na Dolnym Śląsku II”**

- **Beneficjent:** Wydział Edukacji i Nauki Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego
- **Działanie, w którym jest realizowany:** Działanie 9.2
- **Termin realizacji:** 03.01.2011 r. – 30.06.2015 r.
- **Wartość projektu:** 114 406 155,42 PLN, z tego wkład własny Beneficjenta wynosi 16 173 164,84 PLN (29 października nastąpiło zwiększenie wartości projektu z kwoty 107 821 098,95 PLN, czego efektem jest również wydłużenie okresu realizacji projektu do 30.06.2015 r.)
- **Stopień wydatkowania na podstawie zatwierdzonych wniosków o płatność:** do dnia 31.12.2013 r. zostało rozliczonych 27 wniosków o płatność o łącznej wartości 79 709 097,34 PLN, w tym w 2013 r. rozliczono 12 wniosków o płatność o łącznej wartości 36 520 334,82 PLN.
- **Opóźnienia w realizacji projektu:** zgodnie z informacjami uzyskanymi od Beneficjenta, w okresie, jaki obejmowały wnioski o płatność, nie wystąpiły problemy z realizacją projektu. Natomiast pojawił się problem z wprowadzaniem danych do formularza PEFS, polegający na braku możliwości wprowadzenia nowych uczestników do formularza PEFS. W celu sprawnego przebiegu procesów monitoringowych, IP po konsultacji z IZ, wyraziła zgodę na rozwiązanie zaproponowane przez Beneficjenta: dostarczanie wraz z wnioskiem o płatność czterech formularzy PEFS, każdy z jednego subregionu.
- **Postęp rzeczowy:** do końca okresu sprawozdawczego 54 118 uczniów uczestniczyło w zajęciach w ramach projektu, w tym z terenów wiejskich 22 566 osób. Żaden uczestnik nie przerwał udziału w projekcie. Wskaźniki „Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego, które wdrożyły programy rozwojowe” i „Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego, które współpracowały z przedsiębiorstwami w zakresie wdrażania programów rozwojowych” zostały osiągnięte na poziomie 99,20%, co przekłada się na wsparcie 248 szkół, przy zakładanej wartości docelowej 250 placówek.
- **Kluczowe przetargi:** w ramach projektu Beneficjent nie przeprowadził żadnych postępowań w ramach PZP, natomiast Dolnośląskie Centrum Informacji Zawodowej i Doskonalenia Nauczycieli (DCIZiDN) w Wałbrzychu, które jest realizatorem w projekcie, przeprowadziło 149 postępowań, w tym:
 - ✓ wszczęte zostały 74 postępowania w trybie przetargu nieograniczonego (15 postępowań unieważniono/anulowano);
 - ✓ wszczętych zostało 75 postępowań z wolnej ręki (w tym 4 postępowania anulowano).

Postępowania dotyczyły m.in. usług realizacji szkolnych programów rozwojowych, usług lidera szkolnych programów rozwojowych, usług organizacji kursów kwalifikacyjnych, usług organizacji wycieczek zawodoznawczych, usług organizacji wyjazdów na zagraniczne targi branżowe.

„Podniesienie kompetencji nauczycieli z obszarów wiejskich Dolnego Śląska w zakresie innowacyjnych metod nauczania w obszarach ICT i nauk matematyczno - przyrodniczych”

- **Beneficjent:** Wydział Edukacji i Nauki Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego
- **Działanie, w którym jest realizowany:** Działanie 9.4
- **Termin realizacji:** 01.09.2012 r. – 31.08.2014 r.
- **Wartość projektu:** 1 625 200,00 PLN;
- **Stopień wydatkowania na podstawie zatwierdzonych wniosków o płatność:** do końca 2013 r. zostało rozliczonych 6 wniosków o płatność na kwotę 1 029 040,82 PLN, w tym w 2013 r. zatwierdzono 5 wniosków o płatność na kwotę 816 958,17 PLN.
- **Opóźnienia w realizacji projektu:** W okresie sprawozdawczym Beneficjent informował o problemach dotyczących rekrutacji uczestników projektu. Nie wszyscy nauczyciele, którzy początkowo deklarowali chęć udziału w projekcie rozpoczęli udział w projekcie. Ponadto, część nauczycieli, których początkowo Beneficjent zamierzał objąć wsparciem, uczestniczy lub uczestniczyła już w projektach realizowanych w ramach Działania 9.4, co wykluczyło możliwość ich udziału w projekcie. Nieprzystąpienie części nauczycieli wiązało się z ich zwolnieniami lekarskimi, nieodpowiadającymi terminami szkoleń oraz innymi zobowiązaniami. W celu realizacji wskaźnika Beneficjent przeprowadził rekrutację uzupełniającą w formie telefonicznej oraz mailingu do szkół. Ponadto zostało przewidziane utworzenie dodatkowych grup szkoleniowych. Ponieważ zastosowane działania nie przyniosły oczekiwanych rezultatów, Beneficjent zaproponował wyjazdy kadry zarządzającej do miejsc, z których dotychczas nie uzyskano żadnego zgłoszenia od nauczycieli oraz zawnioskowano w maju 2013 r. o umożliwienie uczestnictwa w projekcie nauczycielom geografii ze szkół gimnazjalnych, którzy wyrażali taką chęć oraz którzy jednocześnie w trakcie swojej codziennej pracy będą wykorzystywali zasoby pracowni przyrodniczej.
- **Postęp rzeczowy:** W bieżącym okresie sprawozdawczym do projektu przystąpiło 777 nauczycieli, a 609 zakończyło udział w projekcie zgodnie z zaplanowaną ścieżką rozwoju. Założona w projekcie wartość wskaźnika „Liczba nauczycieli, którzy uczestniczyli w doskonaleniu zawodowym w krótkich formach, w tym nauczyciele na obszarach wiejskich” na koniec okresu sprawozdawczego została osiągnięta na poziomie 60,18%. Wartość docelowa zgodnie z wnioskiem o dofinansowanie projektu: 1 012, natomiast osiągnięta wartość wynosi: 609 nauczycieli.
- **Kluczowe przetargi:**

W ramach projektu w pierwszej połowie 2013 r. Beneficjent – nie przeprowadził żadnych postępowań w ramach PZP, natomiast Dolnośląski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli (DODN) we Wrocławiu, który jest realizatorem projektu, w ramach 9 przetargów nieograniczonych (z czego 3 nieważniono) przeprowadził postępowania dotyczące m.n: dostawy pomocy dydaktycznych do zestawów edukacyjnych dla nauczycieli, dostosowania pomieszczeń w obiekcie przy ul. Komuny Paryskiej dla wymagań pracowni przyrodniczej na potrzeby DODN we Wrocławiu.

• Analiza struktury uczestników

Priorytet IX w swojej idei skupiony jest na upowszechnieniu edukacji na każdym etapie życia człowieka. Już z założenia zatem uczestnikami projektów w tym obszarze mogą być osoby z różnych przedziałów wiekowych, z różnorodnym wykształceniem, zarówno bezrobotne jak i zatrudnione, zamieszkujące w miastach oraz na obszarach wiejskich.

Od początku realizacji PO KL na Dolnym Śląsku w projektach realizowanych w ramach Priorytetu IX rozpoczęło udział 165 999 osób. Do końca okresu sprawozdawczego 114 785 osób zakończyło swój udział w projektach, a 48 320 osoby kontynuują udział. Należy zaznaczyć, że w ramach systemu sprawozdawczości PO KL, nie jest przewidziane obowiązkowe monitorowanie dzieci poniżej 12 roku życia (z wyjątkiem wskaźnika dotyczącego przedszkolaków w wieku 3-5 lat z terenów wiejskich), w związku z tym przedstawiona analiza uczestników projektów nie będzie obejmowała tej grupy wiekowej.

Największą grupę osób, która otrzymała wsparcie, stanowią osoby nieaktywne zawodowo, w szczególności osoby uczące się i kształcące, czyli głównie uczniowie szkół kształcenia zawodowego oraz ogólnego. Uczniowie ci stanowią ponad 80% wszystkich uczestników Priorytetu IX. Udział kobiet i mężczyzn w projektach rozkłada się w

miarę proporcjonalnie, jedynie w Działaniu 9.4 widoczna jest znaczna dysproporcja (ponad 85% uczestników to kobiety). Jest to związane z tym, że są to inicjatywy skierowane do nauczycieli, którymi w przeważającej większości są kobiety.

Biorąc pod uwagę jeden z głównych celów PO KL, czyli wyrównywanie szans edukacyjnych osób zamieszkujących tereny wiejskie i miejskie, warto zaznaczyć, że ponad 42% wszystkich uczestników projektów stanowią osoby zamieszkujące obszary nieurbanizowane.

Ponad 69% wszystkich uczestników stanowią osoby młode (w wieku 15-24 lata), co odpowiada proponowanym w Priorytecie IX formom wsparcia (dla uczniów kształcenia zawodowego oraz ogólnego). Ponieważ największą grupą odbiorców wsparcia w ramach tego Priorytetu są uczniowie, aż prawie 83% wszystkich uczestników deklaruje posiadanie jedynie wykształcenia na poziomie podstawowym, gimnazjalnym lub niższym. Niemniej jednak wśród osób z wykształceniem wyższym wyraźna jest duża dysproporcja: ponad 82% uczestników deklarujących posiadanie wyższego wykształcenia to kobiety. Związane jest to z faktem, że osobami posiadającymi to wykształcenie są w większości nauczycielki korzystające ze wsparcia Działania 9.4.

KOMPLEMENTARNOŚĆ:

Problemy w zapewnieniu komplementarności oraz sposobów ich przewyżnienia. Zasada zapewnienia komplementarności PO KL z innymi programami UE (w z tym z RPO) zyskała na znaczeniu dopiero podczas realizacji PO KL. Analiza możliwych działań komplementarnych w ramach programów UE oraz promowanie i monitorowanie projektów zapewniających komplementarność i efekt synergii rozpoczęła się dopiero w trakcie wdrażania obecnej perspektywy. Problemy z zapewnieniem komplementarności oraz trudności z monitorowaniem takich działań wynikają z niezaplanowania szczegółowo na etapie programowania obecnej perspektywy obszarów/elementów programów, które powinny być ze sobą komplementarne. Zbyt ogólne podejście do tematu, przełożyło się na ogólne kryteria wyboru projektów promujące komplementarność i w efekcie na ogół pozorne zapewnianie realizacji zasady komplementarności. Rzetelne zidentyfikowanie i zaplanowanie wszystkich obszarów programu w przyszłej perspektywie w których będzie pożądana i powinna zostać osiągnięta komplementarność - zarówno wewnątrzprogramowa (w ramach RPO 2014-2020 pomiędzy EFRR i EFS), jak i międzyprogramowa pomiędzy RPO a innymi Programami realizowanymi na terenie regionu, pozwoli na rzeczywiste zapewnienie komplementarności oraz osiągnięcie efektów synergii oraz poprawne monitorowanie tych aspektów w Programie.

W celu określenia poziomu realizacji zasady komplementarności w województwie dolnośląskim w ramach PO KL oraz identyfikowania obszarów komplementarnych z innymi Programami, IP w okresie grudzień 2010 – marzec 2011 r. przeprowadziła badanie ewaluacyjne „Komplementarność wsparcia z PO KL z innymi programami UE - aktualna ocena realizacji zasady komplementarności oraz propozycja rozwiązań w celu zwiększenia efektów realizacji tej zasady”. Główne wnioski z badania wskazywały, iż w województwie dolnośląskim komplementarność jest zapewniana głównie poprzez zastosowanie kryteriów strategicznych w ramach ogłaszanych konkursów. Dodatkowo jest również zapewniana poprzez projekty systemowe realizowane w ramach Priorytetu IX. Wyniki badania wskazały, że projekty systemowe stanowią dużą szansę dla rzeczywistego stosowania zasady komplementarności, ze względu na możliwość zaplanowania działań wpisujących się w tę zasadę, poprzez odpowiednie kryteria dostępu. W badaniu ponadto wskazano na występujące braki informacyjne w zakresie pojęcia komplementarności, jak również stosowania tej zasady na wszystkich etapach tworzenia projektów komplementarnych.

Po przyjęciu wyników z niniejszego badania, IP PO KL rozpoczęła wdrażanie i monitorowanie rekomendacji z niego płynących. Najważniejsze rekomendacje wskazywały na konieczność promowania dobrych praktyk w zakresie wdrażania zasady komplementarności i wskazywanie pożądanego kierunku tego typu działań; sporządzenia analiz, diagnoz w zakresie możliwości i potrzeb w podejmowaniu działań komplementarnych w regionie oraz szczegółowego formułowania kryteriów wyboru dot. komplementarności oraz określania w których punktach wniosków powinna znaleźć się ta informacja. Ponadto rekomendowano również stworzenie systemu monitoringu działań na poziomie IP/ IP2 PO KL, poprzez utworzenie pełnej bazy projektów stosujących zasadę komplementarności w ramach komponentu regionalnego PO KL.

W związku z tym, IP podjęła następujące działania zmierzające do wdrożenia niniejszych *rekomendacji*:

promowanie dobrych praktyk odbywało się m. in. podczas spotkań informacyjnych, poprzez zamieszczanie artykułów w Biuletynie EFS wydawanym przez IP, a także na stronach IP i IP2 oraz propagowane było poprzez imprezy zewnętrzne o charakterze targowym, jak również wydawanie publikacji z opisem dobrych praktyk. W ramach aktualizacji Strategii Województwa Dolnośląskiego oraz tworzenia RPO na lata 2014-2020 zostały przygotowane raporty i analizy dotyczące diagnozy stanu społeczno-gospodarczego Dolnego Śląska ze

wskazaniem obszarów potrzebujących wsparcia i określeniem rodzaju tego wsparcia. Ponadto doszczegółowiono zapisy dokumentacji konkursowych dotyczących zasady komplementarności, wskazując w szczególności miejsca we wniosku, w którym należy umieszczać zapisy dotyczące spełnienia zasady komplementarności oraz informacje, które powinny być podane w celu oceny komplementarności. IP dodatkowo utworzyła bazę dla projektów komplementarnych przyjmowanych do realizacji w ramach całego komponentu regionalnego od 2011 roku.

Ponadto w UMWD powołano Grupę do Spraw Koordynacji i Komplementarności Interwencji Współfinansowanych w latach 2007-2013, której zadaniem było określenie wspólnych działań (podejmowanych w ramach PO KL, RPO i innych programów realizowanych przez UMWD), mających na celu realizację zasady komplementarności w najlepszym możliwym do zrealizowania zakresie. W wyniku prac Grupy rozpoczęto między programowe monitorowanie projektów, które spełniają tę zasadę w ramach wspólnej bazy projektów (wynik wdrożenia rekomendacji z badania IP PO KL). Ostatecznie, z uwagi na zaawansowany stan wdrożenia programów (głównie PO KL i RPO) nie udało się wypracować rozwiązań zapewniających wystarczającą spójność programową w zakresie komplementarności, wyniki prac Grupy przyczynią się jednak do wypracowania wniosków na przyszły okres programowania.

Mając na uwadze istniejący problem w zakresie współpracy pomiędzy OPS i PUP, w ramach Priorytetu VII (Poddziałanie 7.1.1 oraz 7.1.2) wprowadzone zostały kryteria dostępu, które nakładają obowiązek wzajemnej informacji w przypadku obejmowania wsparciem osób zarejestrowanych jako bezrobotne w PUP. W Planie działania dla Priorytetu VII występuje zatem komplementarność wewnątrzprogramowa. Polega ona na obowiązku nawiązywaniu współpracy instytucji rynku pracy i pomocy społecznej celem skutecznego rozwiązywania problemów uczestników projektów realizowanych w ramach Poddziałania 6.1.3 PO KL oraz Poddziałania 7.1.1 PO KL. Powyższy wymóg jest realizowany przez beneficjentów, nie prowadzi on jednak do nawiązywania partnerstw projektowych. W ramach nowej perspektywy finansowej, pożądanym byłoby preferowanie projektów realizowanych w partnerstwie instytucji rynku pracy oraz podmiotów integracji i pomocy społecznej

W ramach Priorytetu VIII zauważono słabe zainteresowanie realizacją projektów komplementarnych, natomiast z dotychczasowego doświadczenia wynika, iż komplementarność może zostać zapewniona przy realizacji projektów, które polegają m.in. na udzieleniu wsparcia szkoleniowego przedsiębiorcy, który poniósł wydatki inwestycyjne na rozwój przedsiębiorstwa ze środków EFRR (a więc przedsiębiorca był już zaznajomiony z funduszami unijnymi). Tak rozumiana komplementarność sprawdza się w projektach zamkniętych, które zostały napisane na potrzeby konkretnego przedsiębiorstwa, co może być wskazówką, w jaki sposób można dążyć do zapewnienia komplementarności w przyszłym okresie programowania. Istotną rolę może odegrać promocja EFS wśród przedsiębiorców, którzy otrzymali środki z EFRR.

PRIORYTET VI

W projektach przyjętych do realizacji w okresie sprawozdawczym nie wykazano działań komplementarnych, natomiast komplementarność występuje w zakończonym w roku 2013 projekcie Beneficjenta Gmina Wrocław Centrum Integracji Społecznej pt. „Praca bez barier” realizowanym w Poddziałaniu 6.1.1. Wartość projektu wynosiła ok. 2 mln PLN, a termin realizacji to okres od 01.09.2011 r. do 31.07.2013 r. Głównym celem projektu było zwiększenie szans wejścia na rynek pracy 120 pozostających bez zatrudnienia niepełnosprawnych mieszkańców Wrocławia, poprzez aktywizację zawodową i społeczną, w tym organizację staży i praktyk zawodowych. Grupę docelową stanowiły osoby niepełnosprawne. Co najmniej 60% uczestników to osoby, które zakończyły udział w projektach realizowanych w ramach Priorytetu VII PO KL. W wyniku udziału w projekcie, z grupy 112 osób, które zakończyły udział w projekcie, 36 osób podjęło zatrudnienie na minimum 6 miesięcy na podstawie umowy o pracę w wymiarze co najmniej ½ etatu. Powyższy projekt wpisuje się w **komplementarność wewnątrzprogramową**. Objęcie wsparciem osób, które były uprzednio aktywizowane w ramach form wsparcia Priorytetu VII PO KL *Promocja integracji społecznej* wraz z kontynuacją i rozszerzeniem wsparcia o formy dostępne w Priorytecie VI PO KL *Rynek pracy otwarty dla wszystkich* zapewnia komplementarność pomiędzy działaniami aktywizacji zawodowej w ramach PO KL.

PRIORYTET VII

Projekt: *Integracja potrzebą na dziś i jutro*, realizowany przez Forum Aktywności Lokalnej w okresie od 01.03.2013 do 30.09.2015 roku.

Projekt skierowany jest do 25 osób (14K, 11M) niepełnosprawnych, niezatrudnionych, w wieku 15-64 lata. Są to mieszkańcy powiatu wałbrzyskiego, posiadający orzeczenie o niepełnosprawności, o stanie zdrowia, który kwalifikuje do uczestnictwa w zaplanowanych działaniach w projekcie. Celem głównym projektu jest zmniejszenie objawów wykluczenia społecznego i zawodowego uczestników projektu w okresie od marca 2013 r. do września 2015 r.

W ramach projektu przewidziano szkolenia komputerowe oraz z zakresu technik biurowych, wykorzystujące rezultat PIW EQUAL: Wzrost Aktywności Zawodowej Osób Niepełnosprawnych w zakresie metodyki szkoleń IT. Ponadto przewidziano wykorzystanie zestawu narzędzi diagnostycznych umożliwiających pełne rozpoznanie kondycji psychoruchowej osób niepełnosprawnych oraz doradztwo planowania kariery.

Projekt: Droga do zatrudnienia osób niepełnosprawnych, realizowany przez Stowarzyszenie CERTUS w partnerstwie z INDUSTRY PERSONNEL SERVICES Sp. z o.o. okresie od 01.03.2013 – 30.09.2015 roku.

Grupę docelową projektu stanowi 90 osób z różnym rodzajem i stopniem niepełnosprawności (45K, 45M), niezatrudnionych, w wieku 15-64 lata, zamieszkałych lub uczących się na terenie województwa dolnośląskiego. Osoby te nie mogą mieć przeciwwskazań do podjęcia zatrudnienia w wymiarze 1/2 etatu. Celem głównym projektu jest zwiększenie poziomu aktywności społeczno-zawodowej 90 osób niepełnosprawnych oraz podjęcie zatrudnienia przez min. 20% uczestników projektu z woj. dolnośląskiego poprzez objęcie wsparciem projektowym w okresie od marca 2013 r. do września 2015 r. Wnioskodawca w odpowiedzi na zdiagnozowane problemy proponuje wielopłaszczyznowe wsparcie wszystkich uczestników na etapie wejścia na rynek pracy oraz podjęcia zatrudnienia. W ramach projektu zaplanowano poradnictwo psychologiczne, prowadzące do integracji społecznej i zawodowej oraz poradnictwo zawodowe wraz z Indywidualnym Planem Działania. Odbędą się również szkolenia umożliwiające nabycie/podniesienie/zmianę kwalifikacji i kompetencji zawodowych oraz rozwijanie umiejętności i kompetencji społecznych, niezbędnych na rynku pracy. Ostatnim etapem będą staże zawodowe/praktyki/zajęcia reintegracji zawodowej, pozwalające m.in. na zetknięcie się z rynkiem pracy i pracodawcami.

W ramach realizacji projektu wykorzystuje się sprawdzone rezultaty PIW EQUAL: Wzrost Aktywności Zawodowej Osób Niepełnosprawnych. Wybrane elementy rezultatu będą wykorzystywane adekwatnie do potrzeb uczestników, np.: zestaw narzędzi diagnostycznych oraz pogłębiony wywiad socjologiczny, test samooceny, charakterystyki aktualnego stanu psychicznego. W ramach projektu nastąpi rozpoznanie indywidualnej kondycji psychofizycznej uczestnika, która będzie stanowiła podstawę do terapii indywidualnej. Ponadto przeprowadzone zostaną Warsztaty Umiejętności Zawodowych oraz Warsztaty Rozwoju Umiejętności Życiowych.

PRIORYTET VIII

W dniu 15.12.2011 r. w ramach Poddziałania 8.1.1 przyjęto do realizacji projekt pt.: „**Nowoczesność i doświadczenie. Akademia rozwoju kompetencji pracowników HS Wrocław Sp. z o. o.**”, którego beneficjentem jest przedsiębiorstwo: Dobre Kadry. Centrum badawczo-szkoleniowe Sp. z o.o. Wartość projektu wynosi: 2 151 725,06 PLN - w tym dofinansowanie 1 467 203,10 PLN i wkład własny 684 521,96 PLN. Termin realizacji: od 01.12.2011 r. do 30.09.2013 r. Do końca okresu sprawozdawczego projekt nie został jeszcze rozliczony. Grupą docelową projektu była firma HS Wrocław (która była jednocześnie partnerem projektu) oraz jej pracownicy. HS Wrocław specjalizuje się w sferze badawczo-rozwojowej, dotyczącej branży lotniczej. Działania w projekcie były komplementarne z inwestycjami finansowanymi z EFRR w ramach działań 1.4-4.1 PO Innowacyjna Gospodarka („Badania i rozwój w zakresie zaworów mechanicznych i elektromechanicznych” nr POIG.01.04.00-02-003/10; okres realizacji 07.2011-12.2015). W ramach EFS finansowane były szkolenia pracowników dotyczące obsługi sprzętu finansowanego z EFRR. Efekt synergii jest widoczny po zakończeniu realizacji projektu w wynikach ankiet odzwierciedlających poziom przydatności szkoleń w pracy na danym stanowisku. Szkolenia inżyniersko-informatyczne na skali 7-stopniowej zostały ostatecznie ocenione pod względem przydatności na poziomie 5,7 pkt. W ramach Działania 8.2 w bieżącym okresie sprawozdawczym zawarto jedną umowę na realizację projektu komplementarnego pt.: „**Innowacyjny przedsiębiorca - od nauki do biznesu**”, którego beneficjentem jest Agencja Rozwoju Innowacji S.A. Umowa opiewająca na kwotę ponad 1,6 mln PLN została podpisana w lipcu 2013 r. Realizacja ww. projektu rozpoczęła się 01.05.2013 r. i zakończy się 31.05.2015 r. Projekt jest komplementarny z Działaniem 3.1 POIG. Projekt zakłada inicjowanie działalności innowacyjnej. Innowacyjny model współpracy N+B w branży IT będzie instrumentem do nawiązania kontaktu osób chcących otworzyć firmę spin off/out m.in. z beneficjentami POIG Działanie 3.1. Ponadto zostanie opracowany i rekomendowany model współpracy dla branży IT zainteresowanych otwarciem firmy spin off/on z m.in. z beneficjentami 3.1 POIG. Dotychczas w projekcie skupiono się na rekrutacji uczestników, stąd nie widać jeszcze efektów podejmowanych działań.

PRIORYTET IX

Przedstawienie informacji nt. wykorzystania na poziomie regionalnym (Priorytet IX) rozwiązań systemowych wypracowanych w Priorytecie III.

Informacje zostały przedstawione w oparciu o opinię IP PO KL oraz wnioski z badania ewaluacyjnego „Komplementarność działań realizowanych w obszarze oświaty w ramach europejskiego funduszu społecznego”, zrealizowanego przez InfoAudit Sp. z o.o. na zlecenie Ministerstwa Edukacji Narodowej. Pomimo zidentyfikowania teoretycznej możliwości zaistnienia komplementarności między projektami realizowanymi w ramach Priorytetu III i IX, należy stwierdzić, iż komplementarność ta nie jest w ramach PO KL wykorzystywana w zadawalającym stopniu. Jest to w dużej mierze spowodowane faktem, iż efekty projektów realizowanych w ramach Priorytetu III nie są jeszcze w pełni wypracowane i trudno w sposób bezpośredni do nich odnosić założenia projektów zrealizowanych w regionach w ramach Priorytetu IX. W obecnym systemie wdrażania PO KL, Priorytet III i IX nie ma wskaźników umożliwiających ocenę komplementarności projektów realizowanych w obu wymienionych Priorytetach. Należy jednak zauważyć, iż zgodnie z obowiązującym prawem projekty wdrażane regionalnie muszą być zgodne ze zmienionymi podstawami programowymi w zakresie kształcenia ogólnego i zawodowego, czyli uwzględniać wyniki prac prowadzonych w tym zakresie, w ramach Priorytetu III. Plany Działań dla Priorytetu IX są konsultowane na forum Komitetów Monitorujących, w których uczestniczą m.in. przedstawiciel MEN oraz przedstawiciele kuratoriów. Ich udział i włączenie w proces zatwierdzania i opracowania Planów Działań jest obecnie najbardziej skutecznym mechanizmem gwarantującym uwzględnianie założeń aktualnej polityki oświatowej.

Wprowadzenie do Planów Działań mechanizmu kryteriów stosowanych do zapewnienia komplementarności z Priorytetem III nie zostało zastosowane na poziomie regionalnym, ze względu na brak rezultatów projektów ogólnopolskich. Ocenia się, iż rezultaty projektów realizowanych w ramach Priorytetu III będą mogły zostać wykorzystane na większą skalę w ramach przyszłego okresu programowania w latach 2014-2020.

W ramach Priorytetu IX zasada komplementarności w województwie dolnośląskim zapewniania jest poprzez stosowanie w Planach działania odpowiednich kryteriów wyboru projektów:

PD 2010:

- Poddziałanie 9.1.1 kryterium strategiczne: Projekt jest komplementarny z inwestycjami zrealizowanymi bądź planowanymi do realizacji finansowanymi ze źródeł wspólnotowych innych niż Europejski Fundusz Społeczny.
- Działanie 9.2 system, kryterium dostępu: Projekt jest komplementarny z inwestycjami zrealizowanymi bądź planowanymi do realizacji w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Dolnośląskiego.
- Działanie 9.3 kryterium strategiczne takie samo jak w 9.1.1;
- Działanie 9.4 kryterium strategiczne takie samo jak w 9.1.1;

PD2011:

- Poddziałanie 9.1.1 kryterium strategiczne: Projekt jest komplementarny z inwestycjami zrealizowanymi bądź planowanymi do realizacji finansowanymi ze źródeł wspólnotowych innych niż Europejski Fundusz Społeczny.
- Działanie 9.2 system kryterium strategiczne: Projekt jest komplementarny z inwestycjami zrealizowanymi bądź planowanymi do realizacji w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Dolnośląskiego.
- Działanie 9.4 kryterium strategiczne: Projekt jest komplementarny z inwestycjami zrealizowanymi bądź planowanymi do realizacji finansowanymi ze źródeł wspólnotowych innych niż Europejski Fundusz Społeczny.

PD2012:

- Poddziałanie 9.1.1 kryterium strategiczne: Projekt jest komplementarny z inwestycjami zrealizowanymi bądź planowanymi do realizacji finansowanymi ze źródeł wspólnotowych innych niż Europejski Fundusz Społeczny

Ma to przełożenie głównie na występowanie komplementarności z projektami realizowanymi w województwie w ramach RPO 2007-2013.

Ponadto w zakresie komplementarności w dalszym ciągu na uwagę zasługują trwające projekty systemowe realizowane przez Wydział Edukacji i Nauki UMWD w ramach Działania 9.2, 9.4 (POKL.09.02.00-02-001/10; POKL.09.04.00-02-066/12), które są komplementarne z projektami realizowanymi w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2007-2013: „Pracownia przyrodnicza w każdej gminie” oraz „Modernizacja centrów kształcenia zawodowego na Dolnym Śląsku”. Zakupione w ramach „twardych” projektów specjalistyczne pomoce dydaktyczne do prowadzenia zajęć matematyczno-przyrodniczych, utworzenie

w szkołach nowoczesnych pracowni komputerowych i zakup licencji platformy edukacyjnej, utworzenie i funkcjonowanie racjonalnej sieci centrów kształcenia zawodowego o charakterze subregionalnym oraz modernizacja bazy dydaktycznej szkół zawodowych stanowią dodatkowe narzędzia umożliwiające prowadzenie zajęć dla uczniów oraz szkoleń dla nauczycieli. Realizacja projektów systemowych w ramach PO KL w połączeniu z projektami indywidualnymi w ramach RPO pozwala na objęcie wsparciem znacznie większej liczby uczniów, nauczycieli i szkół niż jest to możliwe w projektach konkursowych w ramach tylko PO KL.

PODKOMITET MONITORUJĄCY:

W 2013 roku przyjęto **osiem uchwały w trybie pisemnej akceptacji:**

1. Uchwała nr 32/2013 w sprawie przyjęcia rekomendacji z badania ewaluacyjnego pn. „Ocena trwałości wsparcia skierowanego na rozwój przedsiębiorczości udzielonego uczestnikom projektów, którzy rozpoczęli działalność gospodarczą w ramach Działania 6.2 oraz Poddziałania 8.1.2 PO KL” z dnia 4 stycznia 2013 roku
2. Uchwała nr 33/2013 w sprawie rozpatrzenia i rekomendowania Komitetowi Monitorującemu PO KL zmian w *Planie działania na rok 2013* dla Priorytetu VIII i IX z dnia 18 stycznia 2013 roku.
3. Uchwała nr 34/2013 w sprawie przyjęcia rekomendacji z badania ewaluacyjnego pn. „Ocena działań PO KL w obszarze edukacji w województwie dolnośląskim” z dnia 27 lutego 2013 roku.
4. Uchwała nr 35/2013 w sprawie rozpatrzenia i rekomendowania Komitetowi Monitorującemu PO KL zmian w *Planie działania na rok 2013* dla Priorytetu VII i IX z dnia 2 kwietnia 2013 roku.
5. Uchwała nr 36/2013 w sprawie rozpatrzenia i rekomendowania Komitetowi Monitorującemu PO KL zmian w *Planie działania na rok 2013* dla Priorytetu IX z dnia 13 czerwca 2013 roku.
6. Uchwała nr 37/2013 w sprawie przyjęcia rekomendacji z badania ewaluacyjnego pn. „Analiza osiągniętych wartości wskaźników rezultatu oraz sytuacji uczestników projektów w sześć miesięcy po otrzymaniu wsparcia w ramach Priorytetów VI-VIII PO KL w województwie dolnośląskim” z dnia 15 lipca 2013 roku.
7. Uchwała nr 38/2013 w sprawie przyjęcia rekomendacji z badania ewaluacyjnego pn. „Badanie i ocena działań aktywizacyjnych, adresowanych do osób wykluczonych oraz zagrożonych wykluczeniem zawodowym i/lub społecznym w projektach realizowanych w ramach Priorytetu VI i VII PO KL w województwie dolnośląskim, w kontekście wpływu udzielonego wsparcia na funkcjonowanie uczestników projektów w życiu zawodowym” z dnia 18 października 2013 roku.
8. Uchwała nr 39/2013 w sprawie zakończenia monitorowania dwóch rekomendacji z badań ewaluacyjnych zrealizowanych na zlecenie Dolnośląskiego Wojewódzkiego Urzędu Pracy w okresie od 2009 do 2012 roku z dnia 24 października 2013 roku.

W 2013 roku odbyły się dwa posiedzenia **Podkomitetu Monitorującego** Program Operacyjny Kapitał Ludzki Województwa Dolnośląskiego.

W dniu 16 maja 2013 r. odbyło się wspólne posiedzenie Komitetu Monitorującego RPO i Podkomitetu Monitorującego PO KL (XIV posiedzenie PKM PO KL WD). Celem spotkania było przybliżenie aktualnego stanu realizacji obu programów. Istotnym punktem spotkania była prezentacja głównych założeń nowego programu regionalnego na lata 2014-2020.

Natomiast w dniu 20 listopada 2013 r. odbyło się XV posiedzenie Podkomitetu Monitorującego Program Operacyjny Kapitał Ludzki. Głównym celem spotkania było zaprezentowanie aktualnego stanu wdrażania komponentu regionalnego PO KL na Dolnym Śląsku, a także prezentacja *Planów działania na lata 2014-15*. Na posiedzeniu podjęto Uchwałę nr 40/2013 z dnia 20 listopada 2013 r. w sprawie rozpatrzenia i rekomendowania Komitetowi Monitorującemu PO KL *Planów działania na lata 2014-2015*.

3. Opis postępu w realizacji działań, o których mowa w art. 10 Rozporządzenia (WE) 1081/2006¹

• Włączenie problematyki równości płci

Typowe działania Beneficjentów na rzecz równości szans płci koncentrują się na uprzywilejowaniu w projekcie płci, która uznana jest za defaworyzowaną na danym rynku. Jednocześnie równość szans przejawia się w umożliwieniu dostępu do projektu płci, która w potocznym rozumieniu nie wpisuje się w daną branżę lub zawód. Do standardowych działań Beneficjentów, opisywanych we wnioskach o płatność, należy zaliczyć:

¹ Dotyczy sprawozdań rocznych i sprawozdania końcowego

- realizację działań na rzecz równościowego zarządzania ze względu na płeć poprzez organizację pracy zespołu projektowego w taki sposób, który umożliwi godzenie życia zawodowego z rodzinnym – elastyczne formy i godziny pracy;
- podejmowanie decyzji projektowych podczas realizacji projektu angażując zarówno kobiety, jak i mężczyzn;
- warsztaty o tematyce z zakresu równości płci;
- stosowanie języka „wrażliwego na płeć” w przygotowywanych materiałach szkoleniowych, informacyjnych i promocyjnych;
- monitoring uczestników projektu uwzględniający podział na płcie.

PRIORYTET VI:

W bieżącym okresie sprawozdawczym nie były realizowane projekty koncentrujące się na problematyce równości szans płci.

PRIORYTET VII:

W ramach obszaru włączenia problematyki równości płci do głównego nurtu polityki w gronie wniosków, które spełniły **zasadę równości szans kobiet i mężczyzn** można wyróżnić projekt skierowany do bezdomnych mężczyzn. Z wyników badania bezdomności w ramach NSP 2011 wynika, iż wśród bezdomnych zdecydowanie dominują mężczyźni, którzy stanowili w niniejszym badaniu ponad 84% populacji bezdomnych. Ponadto liczba mężczyzn przebywających w dolnośląskich placówkach dla osób bezdomnych jest kilkakrotnie wyższa niż kobiet. W związku z tym można stwierdzić, iż bezdomność to problem znacznie częściej dotyczący mężczyzn, a bezdomni mężczyźni należą do grupy zdecydowanie częściej defaworyzowanej na rynku pracy i w społeczeństwie niż bezdomne kobiety.

Projekt „*Samodzielni !!!*”, realizowany w partnerstwie Gminy Wałbrzych z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Wałbrzychu w ramach Poddziałania 7.2.1 PO KL, skierowany jest do osób bezdomnych wykluczonych społecznie, będących w wieku aktywności zawodowej. Grupę docelową projektu stanowi 10 bezdomnych, bezrobotnych mężczyzn (5-ciu w wieku 50+), przebywających w Integracyjnym Domu dla Bezdomnych (IDdB) w Wałbrzychu. Wybór takiej grupy docelowej spowodowany jest faktem, iż 87% mieszkańców IDdB stanowią mężczyźni, którym jest trudniej wyjść z bezdomności niż kobietom. Celem projektu jest umożliwienie usamodzielnienia się 10 bezdomnym mężczyznom (5 osób w wieku 50+) w wieku aktywności zawodowej poprzez kompleksową aktywizację społeczno-zawodową, realizację programu reintegracyjnego oraz podjęcie zatrudnienia przez min. 20% uczestników projektu (2 osoby) do 31 marca 2014 r.

Realizowane działania to identyfikacja potrzeb zawodowych, predyspozycji w celu adekwatnego dostosowania szkoleń, treningi kompetencji i umiejętności społecznych, zajęcia w grupie motywacyjnej, dotyczące problemu uzależnienia od alkoholu, szkolenia zawodowe z zakresu prac wykończeniowych w budownictwie, doradztwo zawodowe. Jednym z etapów projektu był też remont mieszkania przejściowego typu rotacyjnego – uczestnicy projektu wyremontują mieszkanie w ramach praktyki zawodowej, następnie zostanie ono przekształcone w mieszkanie przejściowe typu rotacyjnego).

Realizacja projektu przyczyni się do uzyskania nowych kwalifikacji zawodowych przez bezdomne osoby bezrobotne, co umożliwi im wyjście z bezdomności i usamodzielnienie się. Dzięki zajęciom nastąpi wzrost poziomu motywacji do abstynencji lub podjęcia leczenia zamkniętego. Dodatkowo, remont lokalu socjalnego, które będzie pełnić funkcję mieszkania rotacyjnego, pozwoli zaoszczędzić gminie Wałbrzych środki finansowe na odnowienie zdewastowanych lokali socjalnych. Dzięki podjętym działaniom projektowym zmniejszy się liczba osób powracających do systemu wsparcia udzielanego przez IDdB, a placówka, po zakończeniu realizacji projektu, wdroży opracowany program reintegracyjny.

PRIORYTET VIII:

Kryteria strategiczne w konkursie nr I/8.1.1/A/12 promowały projekty, w których m. in. grupę docelową projektu stanowi wyłącznie jedna z grup, w tym przypadku kobiety pracujące w mikro, małych i średnich przedsiębiorstwach. Tak sformułowane kryterium wynikało z faktu, iż grupa ta została zidentyfikowana w województwie dolnośląskim jako znajdująca się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy. Na uwagę zasługuje projekt: „**Profesjonalna windykacja w województwie dolnośląskim**”, który uzyskał premię punktową za spełnienie kryteriów strategicznych. Umowę o wartości 803 891,52 PLN podpisano 25.01.2013 r. Okres realizacji: 01.01.2013 r. - 31.07.2014 r. Do końca grudnia 2013 r. zweryfikowano i zatwierdzono 3 wnioski o płatność na kwotę wydatków uznanych za kwalifikowalne (po autoryzacji): 340 333,86 PLN.

Głównym celem projektu jest zwiększenie potencjału konkurencyjnego firm z sektora MŚP z województwa dolnośląskiego przez szkolenia dla 120 pracowników z windykacji należności oraz zakupu wierzytelności. W ramach projektu przeprowadzono następujące formy wsparcia:

- szkolenia z zakresu skutecznej windykacji: postępowanie windykacyjne; prawne aspekty windykacji; negocjacje windykacyjne; zarządzanie czasem i stresem w pracy windykatora; warsztaty umiejętności detektywistycznych;
- szkolenia z zakresu skutecznego zakupu wierzytelności: postępowanie windykacyjne; prawne aspekty windykacji; negocjacje windykacyjne; zarządzanie czasem i stresem w pracy windykatora; negocjacje handlowe; obsługa klienta; techniki sprzedaży usług windykacyjnych;
- indywidualne wsparcie: sesje treningowe; symulowane rozmowy z dłużnikiem; doskonalenie umiejętności windykacyjnych lub obrotu wierzytelnościami (zależne od grupy); ocena kompetencji zawodowych, wskazanie silnych i słabych stron;
- warsztaty doskonalenia umiejętności menadżerskich – jak w praktyce zarządzać windykatorami: delegowanie zadań pracownikom; rozwijanie przez zadania; motywowanie pozafinansowe; dyscyplinowanie i ocenianie.

W ramach projektu na koniec grudnia 2013 r. 121 kobiet rozpoczęło szkolenia, z których 51 zakończyło szkolenia, tym samym stopień realizacji wskaźnika wyniósł 42,50%. Wstępnie zaplanowano 6 przedsiębiorstw, które zostały objęte wsparciem, ostatecznie wsparciem objęto aż 38, tym samym stopień realizacji wskaźnika wyniósł ponad 633%. Ponadto w zakresie postępu rzeczowego i finansowego projekt jest zrealizowany zgodnie z wnioskiem o dofinansowanie projektu oraz na podstawie obowiązującego Beneficjenta harmonogramu płatności.

PRIORYTET IX:

Ze względu na specyfikę projektów edukacyjnych, w których struktura uczestników (w dużej części dzieci) w projekcie podyktowana jest względami demograficznymi, a nie stosowaniem parytetów płciowych, zagadnienie równości szans płci podejmowane jest w inny sposób niż w pozostałych Priorytetach komponentu regionalnego PO KL. Najczęściej powtarzającymi się działaniami w projektach realizowanych w Priorytecie IX opisywanymi we wnioskach za bieżący okres sprawozdawczy na rzecz realizacji zasady równości szans płci były:

- szkolenia/pogadanki na temat równości szans płci dla kadry zarządzającej, nauczycieli, rodziców, uczniów i dzieci przedszkolnych;
- stosowanie elastycznego czasu pracy dla kadry zarządzającej projektem;
- zakup zabawek łamiących stereotypy płci;
- angażowanie obojga rodziców w równym stopniu w wychowanie dzieci i współpracę z szkołą/przedszkolem (w tym szczególnie ojców);
- tworzenie scenariuszy zajęć prowadzonych z zastosowaniem zasady równości szans kobiet i mężczyzn i ich stosowanie w ramach projektu;
- prowadzenie zajęć w sposób łamiący stereotypy płci, zarówno w przedszkolach jak i szkołach z zastosowaniem zabaw integracyjnych, zabaw ruchowych, scenek, prac plastycznych i rozmów;
- zachęcanie płci przeciwnej do udziału w zajęciach, które stereotypowo są przypisane do drugiej płci, np. zachęcanie dziewcząt do udziału w zajęciach matematycznych, informatycznych, czy też chłopców do zajęć teatralnych, językowych, plastycznych czy tanecznych;
- przełamywanie segregacji na rynku pracy poprzez wskazywanie szerokiej możliwości wyboru dalszej drogi życiowej bez ograniczeń stereotypów płci w trakcie zajęć z doradztwa zawodowego w szkołach;
- w ramach zajęć przewidzianych w projektach prowadzono warsztaty o tematyce genderowej, w ramach których uczestnikom projektu przedstawiano różnice w sytuacji płci na rynku pracy, związane z tym problemy i propozycje ich rozwiązania

Ponadto w ramach projektów wdrażanych przez IP2 oraz skierowanych do osób dorosłych pragnących podnieść swoje kwalifikacje z własnej inicjatywy, część Beneficjentów w ramach realizowanych przez siebie projektów objęła wsparciem kobiety powracające na rynek pracy po przerwie związanej z macierzyństwem (jest to odzwierciedleniem kryteriów strategicznych określonych w Dokumentacji konkursowej dla konkursu ogłoszonego w ramach Poddziałania 9.6.2). Przykładami obrazującymi takie działania są:

1. **projekt pt.: „Program bezpłatnych szkoleń i certyfikacji ECDL dla kobiet powracających na rynek pracy po urodzeniu bądź wychowaniu dziecka”:** okres realizacji projektu: od 01.01.2014 r. do 31.12.2014 r.; celem projektu jest wzrost kompetencji na rynku pracy 160 kobiet z województwa dolnośląskiego poprzez podniesienie umiejętności w zakresie ICT. Projektodawca zdecydował się na skierowanie projektu do ww. grupy z uwagi na to, że dostrzega mniejszą aktywność kobiet niż mężczyzn na rynku pracy. Związane to jest w dużej mierze z pełnieniem przez nie funkcji opiekuńczych nad osobami zależnymi. Jego zdaniem projekt „*ma szansę przełamać panujący w społeczeństwie stereotyp, że*

naturalnie obdarzeni umiejętnościami ICT są mężczyźni, a kobiety nie potrafią sprostać wymaganiom technicznym i technologicznym poprzez danie kobietom konkretnych dowodów w postaci certyfikatu ECDL potwierdzającego ich znajomość obsługi komputera i oprogramowania". Projektodawca zdecydował się skierować projekt w całości do kobiet w związku z tym, że „kobiety mają większe trudności z uzyskaniem zatrudnienia i są poddawane segregacji pionowej i poziomej”.

2. projekt pt.: „Centra ECDL dla Kobiet 50+ na Dolnym Śląsku”, okres realizacji: od 02.04.2013 r. do 31.05.2014 r. Celem głównym projektu jest podniesienie kompetencji z obszaru ICT przez 300 kobiet w wieku powyżej 50 roku życia zamieszkałych na terenie województwa dolnośląskiego poprzez przeprowadzenie szkoleń ECDL Start. Projektodawca w przedstawionej we wniosku o dofinansowanie analizie zwraca uwagę na wykluczenie cyfrowe kobiet po 50 roku życia, które nie posiadają podstawowych kompetencji komputerowych, nie nadążają za oczekiwaniami pracodawcy i narażone są na ryzyko utraty pracy. *„Kobiety te w latach swej edukacji nie zdobywały wiedzy z zakresu technologii komputerowej, potem gdy technologie komputerowe stały się powszechnie dostępne, nie korzystały, z powodów rodzinnych (dzieci, dom), ze szkoleń i nie podnosiły swoich kwalifikacji”.* Odpowiedzią na problemy, na które napotykają kobiety po 50 roku życia mają być utworzone 4 Centra Kompetencji Komputerowych i przeszkolenie w nich 300 kobiet po 50 roku życia.

- **Zwiększenie integracji w dziedzinie zatrudnienia i integracji społecznej innych grup znajdujących się w niekorzystnej sytuacji, w tym osób niepełnosprawnych**

PRIORYTET VI:

Wśród projektów realizowanych w ramach zwiększenia integracji w dziedzinie zatrudnienia **osób niepełnosprawnych**, dla których zostały podpisane umowy o dofinansowanie w 2013 r. w ramach Priorytetu VI PO KL, na uwagę zasługują m.in. następujące projekty:

W ramach Poddziałania 6.1.1 PO KL w okresie od 01.09.2013 do 31.07.2014 realizowany jest projekt pt. **„Z niepełnosprawnością w branży IT”**, skierowany do 60 bezrobotnych osób niepełnosprawnych, zamieszkujących w powiecie wrocławskim i powiecie m. Wrocław (w tym minimum po 20% będą stanowić osoby w wieku 18-24 lata, 50-64 lata, po 40% zamieszkujące na terenach wiejskich i długotrwale bezrobotne), które są zainteresowane podjęciem zatrudnienia w branży informatycznej. W projekcie przewidziano dla nich wsparcie w postaci: Indywidualnych Planów Działania, warsztatów aktywnego poszukiwania pracy, treningu umiejętności psychospołecznych, kursu obsługi komputera z ECDL Core, szkoleń zawodowych („Projektant stron internetowych”, „Grafik komputerowy”, „Specjalista ds. rozwoju stron internetowych, Internetu i Intranetu”, „Projektant baz danych”). Dodatkowo kompleksowe wsparcie zapewnią staże/praktyki zawodowe, pośrednictwo pracy, jak również wsparcie psychologiczno-doradcze. Założono, że 18 osób, które zakończą udział w projekcie, podejmie zatrudnienie. W 2013 roku przeprowadzono rekrutację, rozpoczęto realizację programu wsparcia psychologiczno-doradczego dla uczestników projektu oraz zorganizowano warsztaty nabywania kompetencji kluczowych i technik aktywnego poszukiwania pracy.

Również w ramach Poddziałania 6.1.1 w okresie od 01.11.2013 r. do 30.10.2014 r. realizowany jest projekt pt. **„Dolnośląski Program Aktywizacji Zawodowej dla osób niepełnosprawnych”**, którego głównym celem jest zwiększenie zdolności do zatrudnienia 30 niepracujących, niepełnosprawnych mieszkańców województwa dolnośląskiego w wieku aktywności zawodowej, dla których zostaną opracowane Indywidualne Plany Działania. Uczestnicy projektu będą brali udział w warsztatach aktywnego poszukiwania pracy i nabywania kompetencji kluczowych, a oprócz tego będą brali udział w 6-miesięcznych stażach. W 2013 r. miały miejsce działania organizacyjne, polegające na organizacji biura projektu, zatrudnieniu zespołu projektowego, udzielaniu informacji o projekcie. Po dokonaniu analizy predyspozycji zawodowych kandydatów do projektu przez doradcę zawodowego, pierwsze osoby zostały zrekrutowane do projektu. Osoby te wzięły udział w warsztatach z zakresu aktywnego poszukiwania pracy i nabywania kompetencji kluczowych oraz rozpoczęły staż.

PRIORYTET VII:

W ramach obszaru zwiększenia integracji w dziedzinie zatrudnienia i integracji społecznej grup znajdujących się w niekorzystnej sytuacji, w tym osób niepełnosprawnych w ramach Priorytetu VII, w Działaniu 7.4 został ogłoszony konkurs zamknięty nr I/7.4/A/13. Konkurs ten skierowany był wyłącznie do **osób niepełnosprawnych**.

Poniżej opisano projekt wyłoniony do realizacji w ramach Działania 7.4 w konkursie na projekty z komponentem ponadnarodowym nr II/7.4/PN/12, którego realizacja rozpoczęła się w okresie sprawozdawczym – 1 marca 2013 r. i potrwa do 31 grudnia 2014 r.

Celem projektu pt. **„Paszport do zatrudnienia”** realizowanego przez Forum Aktywności Lokalnej, jest aktywizacja zawodowa i zwiększenie zdolności do zatrudnienia z powiatów: wałbrzyskiego, świdnickiego i dzierzoniowskiego. Grupę

docelową stanowi 20 osób niepełnosprawnych (10K, 10M), niezatrudnionych, w wieku 15-64 lata, zamieszkujących teren powiatów: wałbrzyskiego, świdnickiego lub dzierżoniowskiego, posiadające maksymalnie średnie wykształcenie, orzeczenie o niepełnosprawności oraz o stanie zdrowia umożliwiającym udział w zaplanowanych formach wsparcia. Nie mniej niż 25% to osoby należące do grup defaworyzowanych ze względu na wiek: w wieku 15-24 lata lub 50+. Kompleksowe działania przewidziane w projekcie obejmują: realizację Indywidualnych Planów Działań oraz pogłębioną diagnozę potencjału uczestników, szkolenia podnoszące kwalifikacje, zastosowanie instrumentów rynku pracy (szkoleń, refundacji kosztów opieki i dojazdów). Osiągnięcie zaplanowanych wskaźników, w tym 20% wskaźnika efektywności zatrudnieniowej, przyczyni się do realizacji celu działań w Prioryecie VII poprzez integracje społeczno-zawodową osób niepełnosprawnych. Projekt wpłynie również korzystnie na sytuację kobiet na rynku pracy – pokazuje bowiem możliwości godzenia życia zawodowego i rodzinnego.

PRIORYTET IX:

W odniesieniu do projektów realizowanych w ramach zwiększenia integracji w dziedzinie zatrudnienia i integracji społecznej grup znajdujących się w niekorzystnej sytuacji, w tym **osób niepełnosprawnych**, należy zwrócić uwagę, że zastosowane w ramach Poddziałania 9.6.2 kryteria strategiczne promowały udział osób niepełnosprawnych w projektach. Podniesienie kompetencji językowych oraz w zakresie ICT tej grupy sprzyja zwiększeniu integracji w dziedzinie zatrudnienia, zwiększając szanse osób niepełnosprawnych na przełamanie problemu braku aktywności zawodowej.

Na uwagę zasługują następujące projekty:

1. projekt pt.: „**BEZ BARIER – szkolenia ICT i językowe dla niepełnosprawnych**” realizowany jest od 01.01.2013 r. do 31.12.2014 r. Celem głównym projektu jest wzrost kompetencji w zakresie znajomości języków obcych i ICT u osób niepełnosprawnych. Projekt jest skierowany do 108 osób o lekkim lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, pozostających bez zatrudnienia, mieszkających na terenie województwa dolnośląskiego, wśród których osoby w wieku powyżej 50 roku życia, słabo wykształcone, mieszkające na wsi i kobiety są priorytetowo traktowane. W projekcie zaplanowano kompleksowe wsparcie w postaci kursów komputerowych ECDL-Start i ECDL-Core oraz języka angielskiego wraz z uzyskaniem certyfikatu TELC, co pomoże dostosować kwalifikacje osób niepełnosprawnych do oczekiwań rynku pracy oraz zwiększy ich szansę na znalezienie zatrudnienia. W okresie objętym sprawozdaniem prowadzono rekrutację i realizowano kursy ECDL Start i Core oraz egzaminy dla kolejnych grup. Rozpoczęto rekrutację oraz uruchomiono kurs języka angielskiego w Oławie oraz trwają prace związane z przygotowaniem rekrutacji i wsparcia w Bolesławcu. W ramach rekrutacji nawiązano współpracę z Klubami Pracy, MOPS oraz PFRON. Na bieżąco prowadzony jest nadzór merytoryczny i organizacyjny nad realizowanymi działaniami i monitoring projektu. Beneficjent zgłasza, że ze strony osób niepełnosprawnych dużo większym zainteresowaniem cieszy się wsparcie w postaci szkoleń ECDL niż szkoleń językowych.
2. **projekt pt.: „e-sprawni”** realizowany jest od 01.12.2013 r. do 31.07.2014 r. Jego głównym celem jest zmniejszenie wykluczenia cyfrowego u minimum 90% spośród 120 osób niepełnosprawnych zamieszkujących w województwie dolnośląskim. Grupę docelową stanowią osoby w wieku 18-64 lata, które nie potrafią obsługiwać komputera i internetu nawet na poziomie podstawowym, a są zainteresowane nabyciem umiejętności ICT i potwierdzeniem ich certyfikatem ECDL. Ukończenie szkoleń komputerowych ECDL-Start i ECDL- Core umożliwi osobom niepełnosprawnym uczestnictwo w życiu zawodowym i społecznym. W okresie objętym sprawozdaniem projekt był we wstępnej fazie realizacji.

• Innowacyjność oraz ponadnarodowość

Poniżej opisano przykłady projektów realizowanych w obszarze innowacyjności oraz ponadnarodowości w województwie dolnośląskim:

PRIORYTET VI:

W obszarze **innowacyjności** do końca okresu sprawozdawczego ogółem zawarto 7 umów o dofinansowanie. W 2013 r. (podobnie jak i w roku 2012) IOK nie ogłaszała konkursu w ramach Priorytetu VI. W okresie sprawozdawczym realizowanych było 6 projektów, z których 2 zakończyły się do 31.12.2013 r.:

Projekt pt.: „**Silver team, czyli potęga doświadczenia**” był realizowany od 01.06.2011 r. do 31.05.2013 r. Grupę docelową stanowiły 83 osoby (36 osób nieaktywnych zawodowo, 8 osób bezrobotnych i 39 osób zatrudnionych). Udział w projekcie zakończyło zgodnie z zaplanowaną ścieżką 80 osób, 3 osoby przerwały udział. Użytkownikami produktu są: pracodawcy, trenerzy osób dorosłych oraz instytucje rynku pracy. Odbiorcami produktu są osoby z grupy

wiekowej 50+ chcące powrócić na rynek pracy. Celem projektu było wydłużenie aktywności zawodowej osób w wieku 50+ dzięki wypracowaniu kompleksowego, innowacyjnego narzędzia zarządzania kapitałem ludzkim i aktywizacji osób starszych. Innowacyjność wiązała się przede wszystkim z kompleksowością oraz możliwością wykorzystania najnowszych teorii zarządzania kapitałem ludzkim i zarządzania wiedzą. Na produkt finalny składa się innowacyjny pakiet, w skład, którego wchodzi: strategia efektywnego zarządzania zasobami ludzkimi z elementami zarządzania wiedzą, poradnik „Doświadczony pracownik jako mentor/tutor/coach”, poradnik trenera osób starszych, kompendium innowacyjnych metod uczenia się bez bariery wieku, raport nt. obszarów niszowych rynku w zakresie usług, program szkoleń przygotowujących do wykonywania trzech przykładowych zawodów zidentyfikowanych jako niszowe i odpowiednie dla osób z grupy 50+. Zrealizowano wszystkie zaplanowane w projekcie działania. W ramach testowania przeprowadzono seminaria dla instytucji rynku pracy, pracodawców, trenerów oraz szkolenia dla osób nieaktywnych zawodowo i bezrobotnych. Opracowano raport z ewaluacji zewnętrznej produktów projektu. Produkt finalny został pozytywnie zwalidowany, a następnie prowadzono szereg działań upowszechniających i włączających, m.in. dystrybucję zbiorczej pracy zawierającej ostateczną wersję produktu finalnego wśród decydentów z obszaru polityki rynku pracy oraz integracji społecznej oraz z obszaru oświaty, przeprowadzono seminaria upowszechniające, konferencję upowszechniającą, prowadzono mailing o produkcie, wygłoszono referaty na konferencjach naukowych. Przeprowadzono działania mające na celu uaktywnienie regionalnych mediów (prasa, radio, telewizja) w kierunku dyskusji na temat nowoczesnych form aktywizacji zawodowej osób ze starszych grup wiekowych i wypromowania „mody” na doświadczonego pracownika w firmach i instytucjach. Idea Projektu i jego produktu była i jest propagowana na stronie internetowej firmy i projektu oraz w akcjach promocyjnych innych projektów finansowanych ze środków EFS realizowanych przez projektodawcę, a adresowanych do przedstawicieli potencjalnych grup docelowych wymienionych w działaniach włączających. Efekty projektu były upowszechniane również w listopadzie 2013 roku na konferencji pn. „Zdecyduj się na innowację!” (integralną, podsumowującą wdrażanie projektów innowacyjnych i ponadnarodowych Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki w 2013 roku. Wydarzenie zgromadziło ok. 250 uczestników – m.in. beneficjentów, przedstawicieli administracji, organizacji pracodawców, organizacji pozarządowych, instytucji rynku pracy, związków zawodowych, przedstawicieli sektora edukacyjnego – czyli grona osób szczególnie zainteresowanych wykorzystaniem i upowszechnieniem innowacji społecznych.

Projekt pt.: **„GO WORK szansą dla osób niepełnosprawnych”** był realizowany od 01.12.2011 r. do 31.12.2013 r. Grupę docelową stanowiło 110 osób, w tym 30 osób nieaktywnych zawodowo, 30 osób bezrobotnych i 50 osób zatrudnionych – 10 trenerów uczestniczących w testowaniu i 40 trenerów przeszkolonych przez trenerów testujących w wymiarze upowszechniania. Z ogółu 110 osób, 60 było osobami niepełnosprawnymi. Użytkownikami produktu są: pracownicy publicznych służb zatrudnienia, organizacje sektora pozarządowego, firmy prywatne świadczące usługi wsparcia rynku pracy, instytucje samorządowe. Odbiorcami produktu, w wymiarze testowania było 60 osób niepełnosprawnych. Celem głównym projektu było zwiększenie skuteczności działań na rzecz podejmowania zatrudnienia przez osoby niepełnosprawne z województwa dolnośląskiego. Innowacyjność projektu wiązała się z nowatorskim sposobem podejścia do problemu aktywizacji osób niepełnosprawnych – wypracowano metodologię gry symulacyjnej odpowiadającej na potrzeby aktywizacyjne osób niepełnosprawnych. Produktem finalnym jest opracowany w formie podręczników model aktywizacji osób niepełnosprawnych, składający się z: Modelu gry strategiczno-symulacyjnej GO WORK, Podręcznika: Szkolenie dla Trenerów, Podręcznika użytkownika – Trenerzy i Podręcznika użytkownika – Osoby Niepełnosprawne. Produkt Finalny został zwalidowany pozytywnie. Przedmiotem upowszechnienia i włączenia do polityki był cały produkt finalny. W ramach upowszechniania przesłano publikację opracowanej metody do organizacji zajmujących się tematyką osób niepełnosprawnych i zorganizowano konferencję upowszechniającą wypracowaną metodę. Poprzez udostępnienie produktu finalnego instytucjom rynku pracy, wypracowana metoda została wdrożona do polityki aktywizacyjnej osób niepełnosprawnych. Produkt finalny jest udostępniony bezpłatnie wszystkim zainteresowanym w postaci elektronicznej.

W obszarze **ponadnarodowości** do końca okresu sprawozdawczego ogółem zawarto 8 umów o dofinansowanie. W 2013 roku zostały zawarte 2 umowy o dofinansowanie projektów ponadnarodowych w ramach konkursu ogłoszonego w 2012 r.:

Projekt pt.: **„Weź swój los we własne ręce”** jest realizowany w okresie od 1.09.2013 r. do 28.02.2015 r. Celem głównym projektu jest wzrost aktywności zawodowej i kompetencji zawodowych osób pozostających bez zatrudnienia poprzez realizację Programu Aktywizacji Zawodowej w oparciu o metodę opracowaną przez Szkołę Kofoeda. Zakładana przez projekt adaptacja metody wypracowanej przez ww. szkołę odpowiada na problem, jakim jest brak dostatecznie dobrych metod pracy z osobami bezrobotnymi (ze szczególnym uwzględnieniem osób w wieku 18-24 oraz 50+, zarówno kobiet, jak i mężczyzn). Projekt zakłada opracowanie w oparciu o doświadczenia Partnera projektu (Szkoły Kofoeda) optymalnej (modelowej) metody aktywizacji zawodowej ww. grup osób bezrobotnych. Zakres współpracy ma obejmować m. in.: opracowanie i wydanie poradnika dotyczącego

zaadaptowanej metody opracowanej przez Szkołę Kofoeda (500 egzemplarzy); wizytę monitorującą prowadzoną przez przedstawiciela Partnera projektu pozwalającą na wymianę doświadczeń oraz weryfikację podejmowanych w ramach projektu działań; przeszkolenie polskich trenerów i doradców z zakresu prowadzenia warsztatów, doradztwa i kursów zgodnie z metodą Szkoły Kofoeda. Grupę docelową projektu stanowi 90 osób pozostających bez zatrudnienia (w tym osoby zarejestrowane w PUP-ach jako bezrobotne); osoby od 18-24 l. oraz osoby powyżej 50 l.; projekt jest skierowany do osób z następujących powiatów: powiat m. Wrocław, powiat wrocławski, powiat m. Jelenia Góra, powiat jeleniogórski, powiat m. Legnica, powiat legnicki. Działania projektu przewidują organizację wsparcia dla grupy docelowej, na które składać się będzie: Program Aktywizacji Zawodowej- PAZ (warsztaty motywacyjne, doradztwo zawodowe, jobcoaching indywidualny, kursy zawodowe – opiekunka dziecięca/pomoc nauczyciela; przedstawiciel handlowy; spawacz metodą MIG MAG) oraz staże zawodowe. W projekcie będzie zaadaptowana metoda opracowana przez Szkołę Kofoeda. Wszystkie zajęcia prowadzone w ramach PAZ opierać się będą o ww. metodę. Aby móc ją zaadaptować, trenerzy i doradcy polscy zostaną przeszkoleni z zakresu prowadzenia warsztatów, doradztwa i kursów zgodnie z ww. metodą. Szkolenia odbędą się w Danii. Zostanie opracowany i wydany poradnik dotyczący zaadaptowanej metody opracowanej przez Szkołę Kofoeda. Odbędzie się także wizyta monitorująca prowadzona przez przedstawiciela Partnera projektu, pozwalająca na wymianę doświadczeń oraz weryfikację podejmowanych w ramach projektu działań. Projekt jest w trakcie realizacji i dotychczas przeprowadzono działania promocyjne, przygotowano identyfikację wizualną projektu, przeprowadzono postępowanie dotyczące wyboru trenerów i doradców. Zaplanowano termin i program szkolenia dla trenerów i doradców. Projekt znajduje się w początkowej fazie realizacji i wszelkie działania związane z adaptacją metody Kofoeda odbędą się w późniejszym terminie.

Priorytet VII

Celem głównym **ponadnarodowego projektu „Aktywni i samodzielni”** realizowanego przez Fundację „Razem” w okresie 01.02.2013-30.04.2015 r. jest aktywizacja społeczna i zawodowa co najmniej 25 spośród 30 objętych wsparciem (17K, 13M) osób z zaburzeniami psychicznymi oraz niepełnosprawnością intelektualną z terenu powiatu kamiennogórskiego. Projekt uwzględnia także wsparcie osób z otoczenia rodzinnego i środowiska pracy. Podjęte działania mają na celu również zwiększenie poziomu umiejętności, kompetencji życiowych i społecznych niezbędnych na rynku pracy, nabycie doświadczeń i praktycznych umiejętności zawodowych oraz przygotowanie do podjęcia zatrudnienia na otwartym rynku pracy i/lub ZAZ, spółdzielni socjalnej poprzez adaptację metod aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych intelektualnie (ONI) od partnera ponadnarodowego.

Główne działania w projekcie skierowane do 30 ONI obejmują: Klub Pracy – indywidualne poradnictwo psychologiczne, psychospołeczne, zawodowe oraz trening pracy, zajęcia psychoedukacyjne i integracyjne dla otoczenia ONI, szkolenia zawodowe, staże - ze względów zdrowotnych w wymiarze 6h/dziennie, współpraca ponadnarodowa, która umożliwi przygotowanie ONI do podjęcia zatrudnienia. Zakres współpracy ponadnarodowej obejmuje adaptację metody aktywizacji zawodowej wypracowanej przez niemieckiego Partnera. Zgodnie z jej założeniami, osoby niepełnosprawne intelektualnie pracują w teamie. Zespoły są przygotowywane z uwzględnieniem potrzeb pracodawców. Uczestnicy szkolą się pod kątem zakładania ZAZ, spółdzielni socjalnej, NGO, firmy przy udziale osób wspomagających, aby mogli funkcjonować na otwartym rynku pracy, sprzedawać swoje dobra i usługi zgodnie z prawem krajowym. Czterech trenerów pracy zostanie przygotowanych przez Partnera ponadnarodowego do pracy z ONI oraz do wdrożenia metody pracy w teamie w Polsce (trwałość projektu) poprzez odbycie staży/praktyk 1 doradcy zawodowego i/lub 1 trenera u Partnera (2*2 tyg.) oraz 4 dwudniowe wizyty studyjne Partnera w Polsce (50 godz. doradztwa wdrożeniowego).

Projekt innowacyjny „PI E-learning na rzecz niewidomych i niedowidzących”, realizowany przez Fundację Widzialni w okresie 1.02.2012-29.06.2014 r., ma na celu podniesienie poziomu skuteczności instytucji integracji społecznej w aktywizacji niepracujących osób niepełnosprawnych poprzez wypracowanie modelu funkcjonowania zdalnego systemu szkoleń wspierających aktywizację osób niewidomych i niedowidzących na Dolnym Śląsku.

Stanowi on odpowiedź na problem brak odpowiednich kwalifikacji zawodowych osób niewidomych i niedowidzących oraz niski poziom zatrudnienia ww. osób. Odbiorcami produktu finalnego będą osoby niewidome i niedowidzące – 15 uczestników projektu, natomiast w wymiarze docelowym – 4000 osób zarejestrowanych w Dolnośląskim Okręgu Polskiego Związku Niewidomych. Użytkownikami produktu finalnego będą natomiast OPS-y, ZAZ-y, inne jednostki polityki społecznej, w tym PCPR-y. Projektodawca zakłada zwiększenie oferty istniejących oraz wykreowanie nowych instytucji działających na rzecz integracji społecznej (prowadzącej do zatrudnienia) grup marginalizowanych, wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym. Produktem finalnym będzie utworzona platforma e-learningowa, umożliwiająca dostęp do kursów aktywizacji zawodowej, w tym specjalistycznych dla osób niedowidzących i niedowidzących. Wśród elementu modelu wymienić można: 6

ogólnodostępnych kursów e-learningowych: z zakresu aktywnego poszukiwania pracy i przygotowania do procesu rekrutacji (pakiet podstawowy), obsługi programu Excel w zarządzaniu mśp, programowania aplikacji mobilnych, skutecznej sprzedaży telefonicznej (call-center), windykacji należności (pakiet specjalistyczny); platformę e-learningową; katalog kompetencji poszukiwanych przez pracodawców; zalecenia techniczne dot. stron WWW i portali; zalecenia stosowania szkoleń e-learningowych w rozwijaniu kompetencji osób niewidomych i niedowidzących; instrukcję dla pracowników jednostek pomocy społecznej; informator prawny; giełdę pracy/bazę danych; savoir vivre wobec osób niewidomych i niedowidzących oraz komunikatory społeczne.

Zgodnie z danymi IP2 realizacja strategii wdrażania projektu przebiega zgodnie z założeniami. Aktualnie projekt jest na etapie testowania modelu funkcjonowania platformy e-learningowej.

PRIORYTET VIII:

W ramach Działania 8.1 w kwietniu 2012 r. podpisano umowę na realizację projektu innowacyjnego z komponentem ponadnarodowym pt. **„CSR drogą do innowacji”**. Projekt jest realizowany w terminie 01.02.2012 r. - 31.01.2015 r. przez Agencję Rozwoju Innowacji S.A. w partnerstwie krajowym z Dolnośląskim Związkiem Pracodawców i Powiatem Legnickim oraz w partnerstwie ponadnarodowym z firmą GoodBrand z Wielkiej Brytanii. Projekt zakłada poprawę jakości działań w zakresie wdrażania strategii CSR wśród 100 dolnośląskich MMŚP poprzez wypracowanie, przetestowanie, upowszechnienie i włączenie do polityki modelu biznesowego CSR, opartego na odpowiedzialnych społecznie relacjach z interesariuszami oraz pracownikami wzmacniającymi innowacyjność przedsiębiorstw. W okresie sprawozdawczym odbywały się spotkania zespołu eksperckiego. Przeprowadzono rekrutację przedsiębiorców na spotkania, dzięki czemu pozyskano patronów projektu m. in. Konfederację Lewiatan, Inwestycje.pl, TVP Wrocław. Patronaty te zapewniają obecność w mediach branżowych CSR oraz dostęp do szerokiej gamy bezpłatnych środków promocji. Przygotowano i przeprowadzono pierwsze z zaplanowanych seminariów dla przedsiębiorców. Zespół ekspercki zakończył prace nad modelem projektu. Powstał podręcznik dla użytkownika, kompendium z materiałami dodatkowymi (m. in. w zakresie odpowiedzialnego zarządzania personelem z uwzględnieniem koncepcji zarządzania różnorodnością oraz równość płci), a także metodyką modelu. W ramach projektu przyjęto dwie analizy: „CSR a innowacje na świecie” oraz „CSR a Modele CSR i zarządzania, a innowacyjność”. Odbyła się również wizyta studyjna, w ramach której zorganizowano spotkania z praktykami w zakresie społecznej odpowiedzialności biznesu z Wielkiej Brytanii. W ramach projektu nie zwalidowano jeszcze narzędzia, które może zostać wykorzystane w praktyce, opracowano natomiast strategię CSR, która została zatwierdzona przez IP2. W 2013 r. zakończono proces certyfikacji testowanych przedsiębiorstw (18 przedsiębiorstw) przygotowano, opracowano raport z testowania i skonsultowano go z Zespołem Eksperckim i Radą Partnerstwa, koordynowano pracę zespołu eksperckiego nad ostateczną wersją modelu projektowego. W dniu 16.12.2013 r. złożono produkt finalny do walidacji. Posiedzenie RST zaplanowano na 27.01.2014 r.

Ponadto w marcu 2013 roku w ramach Działania 8.2 zakończono realizację projektu innowacyjnego z komponentem ponadnarodowym pt.: **„Współpraca międzysektorowa - projekt na rzecz odpowiedzialnego biznesu”**, realizowanego przez Dolnośląską Federację Organizacji Pozarządowych. Od początku realizacji projektu brali w nim udział dwaj partnerzy krajowi. Pierwotnie zakładany termin realizacji projektu to: 01.01.2011 r. – 31.12.2012 r. Jednak w grudniu 2012 r. został podpisany aneks do umowy wprowadzający komponent ponadnarodowy, w wyniku czego okres realizacji projektu wydłużono do 31.03.2013 r. i poszerzono partnerstwo o podmiot z Włoch. Celem ogólnym projektu było stworzenie, przetestowanie i wprowadzenie innowacyjnych rozwiązań programowych i edukacyjnych dla województwa dolnośląskiego, służących wsparciu MŚP w zakresie CSR przyczyniającego się do zwiększenia konkurencyjności i rozwoju MŚP na Dolnym Śląsku. Beneficjent upowszechniał w dwóch różnych grupach, tj. wśród przedsiębiorstw i organizacji pozarządowych produkt finalny, który składał się z 3 elementów: Akademia Menedżera CSR - opracowany cykl edukacyjny, Program Małych Grantów - stworzony system grantów dla przedsiębiorstw na projekty wypracowane przez przedstawicieli biznesu z NGO, Dolnośląska Federacja Przedsiębiorstw Społecznie Odpowiedzialnych - stworzona organizacja zrzeszająca przedsiębiorstwa zaangażowane w CSR na Dolnym Śląsku. Zgodnie z planem, harmonogramem, budżetem oraz zaplanowanym komponentem ponadnarodowym upowszechniano projekt i wyniki tego projektu – produkt. Odbyło się 12 spotkań upowszechniających i informacyjnych. Należy wspomnieć przede wszystkim o spotkaniach upowszechniających, które połączone były z realizacją komponentu ponadnarodowego, ponieważ w ramach komponentu przewidziane były konsultacje z użytkownikami, konsultacje dla organizacji pozarządowych i dla przedsiębiorców. Współpraca ponadnarodowa posłużyła beneficjentowi do tego, by upowszechnić i informować także o tych spotkaniach, czyli w momencie, kiedy odbywały się w ramach komponentu spotkania konsultacyjne z użytkownikami. Odbyły się spotkania w sektorze III dla organizacji pozarządowych oraz dla użytkowników

produktu. W kwestii włączenia do głównego nurtu należy także wspomnieć, że beneficjent brał udział w konsultacjach dotyczących Planu działania na 2013 rok wskazując na fakt, jak bardzo CSR jest potrzebny.

Również w 2013 roku w ramach projektu upowszechniano i włączano do polityki produkt finalny poprzez działania:

- na stronie internetowej, która była na bieżąco uzupełniana informacjami na temat prowadzonych działań: zamieszczano zaproszenia na spotkanie informacyjno - upowszechniające dotyczące wypracowanego produktu finalnego, zaproszenia na spotkanie informacyjno-promocyjne, a także rekomendacje dotyczące produktu finalnego, wystawione przez specjalistów z zakresu CSR oraz przedstawicieli organizacji pracodawców z Dolnego Śląska; zostały również umieszczone tu materiały filmowe dotyczące projektu (12 materiałów filmowych);
- zorganizowano spotkanie informacyjno – promocyjne: zaproszono przedstawicieli instytucji otoczenia biznesu z Dolnego Śląska, w tym przedstawicieli Dolnośląskiej Rady Gospodarczej, JST, Forum Partnerów Społeczno – Gospodarczych, Regionalnych Sieci Tematycznych oraz Podkomitetu Monitorującego PO KL; zaprezentowano produkt finalny, w szczególności Dolnośląską Federację Pracodawców Społecznie Odpowiedzialnych;
- spoty promujące CSR – „Najlepsze projekty Programu Małych Grantów”, „Federacja Przedsiębiorstw Społecznie Odpowiedzialnych – zaproszenie”, „Podręcznik CSR”, które zostały wyemitowane w telewizji internetowej Regionalna TV i w Telewizji Wałbrzych. W ich treści znalazły się informacje o produkcie finalnym. Zaprezentowano najlepsze projekty grantowe w spotach reklamowych;
- publikacje - informacja nt. produktu finalnego, w tym Programu Małych Grantów. Dolnośląska Federacja Pracodawców Społecznie Odpowiedzialnych wystosowała propozycję współpracy do Rady ds. promocji CSR przy Ministerstwie Gospodarki. Została ona pozytywnie rozpatrzona, a do mediów regionalnych została wysłana informacja prasowa na ten temat.

W marcu 2013 r. podpisano umowę o dofinansowanie z Federacją Pracodawców Polski Zachodniej na realizację projektu ponadnarodowego pt.: **„Od innowacji do zysku”** wyłonionego w ramach konkursu na projekty współpracy ponadnarodowej. Realizacja projektu rozpoczęła się 01.09.2013 r. i zakończy 30.06.2015 r. Współpraca ponadnarodowa będzie się opierać o model 3 - adaptacja, wykorzystanie czeskich doświadczeń w zakresie tworzenia/wprowadzania produktów/technologii innowacyjnych w obszarach, tj. biologia, biotechnologia, farmaceutyka, nauka o żywności, technologia na rzecz ochrony środowiska (sustainable lifestyle). Projekt zakłada współpracę pomiędzy jednostkami naukowymi a przedsiębiorcami w zakresie innowacji i transferu technologii, obejmującą wypracowanie konkretnych efektów wdrożeniowych. Uzupełnieniem będzie model 1 (szkolenia) i 5 (staże). W modelu współpracy zostanie ujęty aspekt zaangażowania kobiet w karierę naukową. W projekcie zostanie wykorzystane doświadczenie partnera czeskiego w tym zakresie.

W lipcu 2013 r. podpisano umowę o dofinansowanie ze Związkiem Pracodawców Ochrony Zdrowia Dolnego Śląska na realizację projektu ponadnarodowego pt.: **„Jednostki naukowe+przedsiębiorcy = rozwój współpracy w zakresie genetyki na Dolnym Śląsku”** wyłonionego w ramach konkursu na projekty współpracy ponadnarodowej. Realizacja rozpoczęła się 01.07.2013 r. i zakończy się 31.12.2014 r. Współpraca realizowana jest w zakresie modelu 3 (import, eksport i adaptacja nowych rozwiązań do własnej sytuacji) w ramach medycyny genetycznej. Projekt zakłada: adaptację rozwiązania i opracowanie dokumentacji dla przedsiębiorstw dolnośląskich. Wypracowane zostaną tu rekomendacje dla 4 subregionów stanowiące koncepcje wdrożenia do dokumentacji wdrożeniowej dotyczącej technologii genetycznej, następnie opracowanych zostanie 71 dokumentacji dla 70 MŚP z Dolnego Śląska i 1 jednostki naukowej (na podstawie rekomendacji). Ponadto opracowana zostanie platforma internetowa ELIS (E-Learning Interactive Service) w wersji pl. i ang., zawierająca bazy wiedzy dla uczestników. Ponadto założono realizację lokalnych konferencji i seminariów, podczas których przekazywana będzie wiedza m.in. nt. rozwiązań stosowanych w USA i systemu współpracy biznesu z jednostkami naukowymi (laboratoriami, naukowcami) w zakresie rozwoju medycyny genetycznej; pokonywania barier świadomości u lekarzy i pacjentów na podstawie doświadczeń amerykańskich; światowych trendów w genetyce na przykładzie amerykańskim oraz przedstawione zostaną narzędzia współpracy jednostek naukowych z biznesem na podstawie opracowanego Katalogu Dobrych Praktyk (rekomendacji, wprowadzenie nowych usług innowacyjnych z zakresu profilaktyki genetycznej w leczeniu na amerykańskich przykładach, budowanie sieci współpracy, tworzenie skutecznych narzędzi i metod oraz wykorzystanie Platformy ELIS do konsultowania w zakresie modelu współpracy jednostek naukowych z przedsiębiorstwami w zakresie genetyki). Uzupełnieniem będzie międzynarodowa konferencja, podczas której przedstawione zostaną efekty wdrożenia modelu współpracy jednostek naukowych z przedsiębiorstwami (min. 50 przykładów), wyniki rekomendacji, zaadaptowane rozwiązania - min.10 raportów przygotowanych na podstawie wizyt studyjnych.

W lipcu 2013 r. podpisano umowę o dofinansowanie z Agencją Rozwoju Innowacji S.A. na realizację projektu ponadnarodowego pt.: **„Innowacyjny przedsiębiorca - od nauki do biznesu”** wyłonionego w ramach konkursu

na projekty współpracy ponadnarodowej. Realizacja projektu rozpoczęła się 01.05.2013 r. i zakończyła 31.05.2015 r. Współpraca z partnerem czeskim pozwoliła na import, dostosowanie i adaptację rozwiązań w poniższym zakresie na Dolnym Śląsku (DŚ). Współpraca oparta jest o model 3, tj. adaptacja rozwiązań. Energetyczne Centrum Badań - partner czeski - zostało założone dzięki wsparciu Uniwersytetu w Ostrawie, z którym działa w kooperacji. Jest to uniwersytecka instytucja szkoleniowa, prowadząca działalność naukową oraz badania w obszarze odnawialnych źródeł energii, innowacji, ochrony środowiska oraz IT. Jak wynika z analizy, jednym z problemów na DŚ jest dominacja dużych firm, w związku z tym dla naukowca prostsze wydaje się sprzedanie osiągnięć niż założenie działalności gospodarczej. Czeski model opiera się na przyjaznym systemie patentów, wsparciu działalności innowacyjnej i wsparciu systemowym dla przedsiębiorców akademickich przy jednoczesnym dużym udziale w rynku dużych firm.

4. Informacja o przeprowadzonych w ramach Priorytetu kontrolach oraz ich wynikach²

4.1 Informacja o wykrytych nieprawidłowościach i uchybieniach podczas kontroli systemowych oraz kontroli realizacji projektów w ramach Priorytetu w danym okresie sprawozdawczym

Przeprowadzone przez Instytucję Pośredniczącą w roku 2013 kontrole systemowe w instytucji wdrażającej (Instytucji Pośredniczącej II stopnia) wykazały następujące uchybienia:

- w jednym przypadku nie zastosowano się do zapisów obowiązujących w *Instrukcjach wykonawczych* oraz *Zasadach finansowania PO KL* podczas weryfikacji wniosku o płatność,
- w dwóch przypadkach zastosowano listy sprawdzające niezgodne ze wzorem zamieszczonym w *Zasadach dokonywania wyboru projektów w ramach PO KL* podczas procedury odwoławczej,
- w jednym przypadku pod oświadczeniem o bezstronności brak jest podpisu ekspertki oceniającej projekt.

Przeprowadzone w roku 2013 kontrole projektów nadzorowanych przez IP oraz IP2, wykazały między innymi następujące uchybienia i nieprawidłowości:

- realizacja projektu niezgodnie z harmonogramem realizacji projektu, będącym elementem wniosku o dofinansowanie,
- zlecenie świadczenia usług partnerowi projektu,
- brak wymaganych kwalifikacji personelu projektu,
- przekroczenie limitu wydatków w ramach cross-finansingu zaplanowanego we wniosku o dofinansowanie projektu,
- dwukrotne rozliczanie tego samego wydatku (podwójne finansowanie),
- dokonywanie płatności z konta projektu w kwocie większej niż wynika to z kwoty rozliczonej we wniosku o płatność,
- rozliczanie we wnioskach o płatność wydatków w kwocie wyższej niż wynika to z przedstawionych podczas czynności kontrolnych dokumentów źródłowych,
- brak w dokumentach finansowych opisów wymaganych *Zasadami finansowania Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki*,
- brak zatwierdzenia faktur pod względem merytorycznym i formalno – rachunkowym przez upoważnione osoby,
- rozbieżności pomiędzy *Zestawieniem dokumentów potwierdzających poniesione wydatki* stanowiącym załącznik do wniosku o płatność a oryginalnym dokumentem księgowym,
- dopuszczenie do udziału w postępowaniu określonym ustawą prawo zamówień publicznych nieważnej oferty podlegającej odrzuceniu,
- wezwanie wykonawców do uzupełnienia oświadczenia, które nie zostało uwzględnione w SIWZ oraz nie jest wymagane ustawą prawo zamówień publicznych, a także nie widnieje w rozporządzeniu w sprawie rodzajów dokumentów, jakich może żądać zamawiający od wykonawcy, oraz form, w jakich te dokumenty mogą być składane,
- brak dokumentów stanowiących podstawę szacowania wartości zamówienia,
- występowanie błędów w *Protokole z posiedzenia Komisji Przetargowej*,
- udostępnienie danych osobowych uczestników projektu z pominięciem zapisów umowy o dofinansowanie projektu,
- brak *Polityki Bezpieczeństwa dla zbioru Podsystemu Monitorowania Europejskiego Funduszu Społecznego 2007 u Beneficjenta POKL* oraz *Instrukcji Zarządzania Systemem Informatycznym dla Systemu Podsystem Monitorowania Europejskiego Funduszu Społecznego 2007*,

² Dotyczy sprawozdań rocznych i sprawozdania końcowego

- brak dokumentacji w zakresie ewidencji osób upoważnionych do przetwarzania danych osobowych,
- brak oznakowana zawartych w ramach projektu umów zgodnie z *Wytocznymi dotyczącymi oznaczania projektów w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki*.

Nie stwierdzono uchybień/nieprawidłowości mających charakter systemowy, wynikających z nieprawidłowego funkcjonowania systemu realizacji PO KL.

4.2 Liczba przeprowadzonych kontroli realizacji projektów na miejscu w ramach Priorytetu/ Działania na podstawie KSI SIMIK 07-13 w danym okresie sprawozdawczym*

Priorytet/ Działanie	Kontrole projektów		Wizyty monitoringowe
	planowane	dorażne	
Priorytet VI	32	1	26
Działanie 6.1	23	0	19
Działanie 6.2	9	1	7
Działanie 6.3	0	0	0
Priorytet VII	61	8	67
Działanie 7.1	40	6	47
Działanie 7.2	15	2	14
Działanie 7.3	2	0	2
Działanie 7.4	4	0	4
Priorytet VIII	54	3	45
Działanie 8.1	46	3	41
Działanie 8.2	8	0	4
Priorytet IX	124	3	84
Działanie 9.1	82	0	58
Działanie 9.2	0	0	1
Działanie 9.3	1	1	3
Działanie 9.4	6	2	7
Działanie 9.5	26	0	5
Działanie 9.6	9	0	10

*Kontrole przeprowadzone w 2013 r. wprowadzone do KSI SIMIK 07-13 w terminie od 01.01.2013 r. do 31.12.2013 r.

4.3 Liczba przeprowadzonych kontroli systemowych w danym okresie sprawozdawczym

Nazwa instytucji, w której przeprowadzono kontrolę	Kontrole systemowe	
	planowane	dorażne
Dolnośląski Wojewódzki Urząd Pracy	1	2

4.4 Liczba przeprowadzonych kontroli sprawdzających wdrożenie zaleceń pokontrolnych w ramach Priorytetu/ Działania w danym okresie sprawozdawczym*

Priorytet/ Działanie	Na miejscu (na podstawie KSI SIMIK 07-13)	Weryfikacja korespondencyjna (na podstawie danych własnych)
Priorytet VI	0	31
Działanie 6.1	0	24
Działanie 6.2	0	7
Działanie 6.3	0	0
Priorytet VII	0	63
Działanie 7.1	0	39
Działanie 7.2	0	18
Działanie 7.3	0	0
Działanie 7.4	0	6
Priorytet VIII	0	59

Działanie 8.1	0	59
Działanie 8.2	0	0
Priorytet IX	0	40
Działanie 9.1	0	18
Działanie 9.2	0	0
Działanie 9.3	0	0
Działanie 9.4	0	4
Działanie 9.5	0	2
Działanie 9.6	0	16

*Kontrole przeprowadzone w 2013 r. wprowadzone do KSI SIMIK 07-13 w terminie od 01.01.2013 r. do 31.12.2013 r.

4.5 Informacja o działaniach kontrolnych podjętych przez inne instytucje w danym okresie sprawozdawczym

Pismem Pani Janiny Domagały, Wicedyrektor Urzędu Kontroli Skarbowej we Wrocławiu z dnia 30 września 2013 roku, znak: UKS 0291/W2E/42/22/13/4/699, Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego otrzymał dokument pn.: *Podsumowanie ustaleń dokonanych w Instytucji Pośredniczącej – Urzędzie Marszałkowskim Województwa Dolnośląskiego dla projektu POKL.09.02.00-02-001/10 pn.: „Modernizacja kształcenia zawodowego na Dolnym Śląsku II” w ramach prowadzonego audytu operacji Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, dotyczący przeprowadzonego w roku 2013 audytu operacji w celu weryfikacji wydatków poniesionych w ramach projektu Wydziału Edukacji i Nauki Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego o numerze POKL.09.02.00-02-001/10 pn. Modernizacja kształcenia zawodowego na Dolnym Śląsku II.* Czynności audytowe nie wykazały uchybień.

W dniach 11-29 czerwca 2012 r. została przeprowadzona przez Europejski Trybunał Obrachunkowy (ETO) kontrola dotycząca wykonania budżetu ogólnego Unii Europejskiej - DAS 2012, EFS, 2007PL051PO001 - Program Operacyjny „Kapitał Ludzki 2007-2013”. Wśród wybranych projektów znalazł się wniosek o dofinansowanie nr POKL.07.01.02-02-019/10. Dnia 8 października 2013 r. IW (IP2) otrzymała informację o ostatecznej wersji raportu z audytu ETO, który nie zawierał ustaleń dotyczących w/w projektu.

W dniu 08.10.2013 r. odbyła się kontrola ETO, która dotyczyła Ośrodka Pomocy Społecznej w Strzegomiu o numerze projektu POKL.07.01.01-02-023/08. W okresie sprawozdawczym nie wpłynął jeszcze raport z kontroli.

5. Opis istotnych problemów we wdrażaniu Priorytetu wraz z informacją o podjętych lub planowanych do podjęcia środkach zaradczych

Zidentyfikowany problem	Podjęte lub planowane do podjęcia środki zaradcze
PRIORYTET VI	
W zatwierdzonym Planie działania na rok 2013 PO KL dla Priorytetu VI, na realizację projektów systemowych Poddziałania 6.1.3 została zaplanowana kwota: 103 041 600 PLN. Niemniej jednak, w związku z pismem MPiPS z dnia 14.02.2013 r. (znak: DF-I-4021-2(02)-JW./13) dot. przekazania informacji o kwocie środków Funduszu Pracy na 2013 rok, na finansowanie zadań realizowanych przez samorząd województwa, o których mowa w § 2 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 17 lipca 2009 r. w sprawie algorytmu ustalania kwot środków Funduszu Pracy na finansowanie zadań w województwie, na realizację projektów systemowych dostępna była kwota zmniejszona, tj.: 102 892 700,00 PLN.	W związku z zaistniałą sytuacją, w dniu 21.02.2013 r. Dolnośląski Wojewódzki Urząd Pracy podjął decyzję o wstrzymaniu naboru wniosków oraz o wstrzymaniu oceny formalnej dotychczas złożonych wniosków o dofinansowanie projektów systemowych w 2013 roku oraz o ponownym ogłoszeniu naboru wniosków systemowych realizowanych w bieżącym roku przez Powiatowe Urzędy Pracy z województwa dolnośląskiego. Ponowny nabór wniosków odbył się w terminie od 04.03.2013r. do 15.03.2013r. IP2 zintensyfikowała działania zmierzające do sprawnej weryfikacji złożonych wniosków o dofinansowanie projektów w celu jak najszybszego zakontraktowania środków na 2013 rok. Do dnia 26.07.2013 r. podpisano 27 aneksów do umów ramowych na realizację projektów systemowych w ramach Poddziałania 6.1.3.
PRIORYTET VII	
Nie wszyscy uprawnieni Beneficjenci z	IW (IP2) przeprowadziła w dniach 28 stycznia 2013 r., 4, 5 i 7

<p>Podziałania 7.1.1 oraz 7.1.2 zaaplikowali o dostępne środki (w tym ci, którzy zaaplikowali nie kontraktowali całych dostępnych dla nich alokacji), co ma wpływ na wartość osiągniętych wskaźników.</p>	<p>lutego 2013 r., 18 kwietnia 2013 r., 9 maja 2013 r. oraz 12 grudnia 2013 r. spotkania informacyjno-szkoleniowe przygotowujące OPS/PCPR do aplikowania o środki na rok 2013 r. oraz na lata 2014-2015. Oprócz instruktażu dotyczącego zarówno aplikowania o dotację, jak i późniejszego rozliczenia, przedstawiono szereg korzyści i dobrych praktyk płynących z realizacji programu.</p> <p>Zgodnie z zapotrzebowaniem OPS/PCPR w siedzibie IP2 odbywały się indywidualne konsultacje w zakresie przygotowania wniosku o dofinansowanie. Ponadto IW (IP2) utrzymuje kontakt telefoniczny oraz elektroniczny z projektodawcami/beneficjentami.</p> <p>Na stronie internetowej udostępnione są pytania i odpowiedzi dotyczące tematyki aplikowania, realizacji i rozliczania projektów systemowych OPS/PCPR w zakładkach Interpretacje/Wyjaśnienia oraz Najczęściej zadawane pytania. Ponadto zamieszczane są wszystkie prezentacje ze spotkań informacyjnych i szkoleniowych oraz przedmiotowe publikacje.</p> <p>IW (IP2) po ukazaniu się zaktualizowanych dokumentów programowych na 2013 r. i 2014 r. przygotowała instruktaż wypełniania wniosku o dofinansowanie z uwzględnieniem minimalnych uchybień, które nie będą rzutowały na jego wartość merytoryczną. Instruktaż obowiązuje w czasie naboru na 2013 i 2014 r.</p> <p>Umożliwiona została realizacja projektów dla wszystkich OPS-ów również w 2014 r. (projekty dwuletnie 2013-2014).</p> <p>Niewykorzystane środki z konkursu nr II/7.2.1/B/12 przesunięte zostały, za zgodą IZ, do Poddziałania 7.1.2, co umożliwi realizację projektów w latach 2014–2015 wszystkim zainteresowanym PCPR.</p>
PRIORYTET VIII	
<p>Beneficjenci zgłaszali problemy z rekrutacją przedsiębiorstw, które nie korzystały z pomocy PO KL w ramach formy wsparcia, o którą się ubiegały: "szkolenia lub doradztwa objęte zasadami pomocy publicznej". Powyżej wskazana grupa docelowa odnosi się do jednego z kryteriów strategicznych dla konkursu nr I/8.1.1/A/12.</p>	<p>W celu ułatwienia Beneficjentom weryfikacji kwalifikowalności przedsiębiorców zgłaszających chęć udziału w projekcie, beneficjentom udostępniono listę przedsiębiorstw (na podstawie bazy PEFS aktualizowanej co kwartał), które korzystały ze wsparcia objętego regulami pomocy publicznej. Beneficjenci mają możliwość weryfikacji podmiotów, którym udzielono pomocy publicznej w SHRIMP. Ponadto w celu ułatwienia spełnienia założeń kryteriów beneficjentom umożliwiono dokonanie zmian merytorycznych w projekcie, np. rozszerzenie obszaru realizacji projektu lub grupy docelowej w wyniku dokonania przeprowadzonej ponownie analizy zapotrzebowania przedsiębiorców na proponowane wsparcie pod warunkiem dotrzymania zapisów kryterium strategicznego. Innym rozwiązaniem jest umożliwienie przedłużenia okresu realizacji projektu pod warunkiem niezwiększania kosztów zarządzania i pośrednich. IP2 często korzysta z możliwości osobistych spotkań z Beneficjentami w celu wypracowania rozwiązań mogących usprawnić realizację projektu.</p>
<p>Opóźnienia w realizacji projektów realizowanych w ramach Działania 8.1 spowodowane najczęściej słabymi postępami w rekrutacji.</p>	<p>Zobligowanie Beneficjentów do wprowadzenia w projekcie planu naprawczego, w tym oceny i ewentualnej zmiany kanałów dotarcia do uczestników oraz przekazywania do IP2 w odstępach 2- lub 4-tygodniowych raportów z postępów w rekrutacji i monitoringu rzeczowego projektu. Szczególnemu monitoringowi</p>

	<p>poddano projekty wyłonione w ramach konkursu nr II/8.1.1/B/12 na tzw. operatora wsparcia: indywidualne spotkania z Beneficjentami w celu omówienia zmian i bieżących problemów związanych z realizacją projektów, spotkania grupowe z Beneficjentami w celu ustalenia jednolitej ścieżki postępowania oraz wymiany doświadczeń przy realizacji wszystkich 4 projektów.</p>
PRIORYTET IX	
<p>Zagrożenie osiągnięcia wskaźnika <i>Liczba szkół wiejskich (podstawowych, gimnazjów i ponadgimnazjalnych prowadzących kształcenie ogólne), które zrealizowały projekty rozwojowe</i> oraz zagrożenie osiągnięcia wskaźnika <i>Liczba ośrodków wychowania przedszkolnego, które uzyskały wsparcie.</i></p>	<p>W roku 2013 IP ogłosiła po dwa konkursy zamknięte skierowane do szkół z obszarów wiejskich, które nie otrzymały dotychczas środków na realizację programu rozwojowego oraz na upowszechnianie edukacji przedszkolnej. Ogłoszenie konkursów w ramach Poddziałania 9.1.1 oraz drugiego konkursu w ramach Poddziałania 9.1.2 zostało poprzedzone szeroką akcją propocyjno-informacyjną. IP przygotowała listę placówek przedszkolnych i szkół, które mogły aplikować w ramach ogłaszanego konkursu i przekazała ją do ROEFS-ów. Działania ROEFS-ów polegały na bezpośrednim kontakcie z Gminą/szkołą i udzieleniu pomocy w przygotowaniu wniosku o dofinansowanie. Jednocześnie IP przekazała drogą oficjalną do zidentyfikowanych placówek oraz ich organów prowadzących informację o możliwości aplikowania w ramach ogłaszanych konkursów oraz zorganizowała spotkania informacyjne dla potencjalnych Beneficjentów.</p>
<p>Wznowienie konkursu I/9.5/A/13 (III i IV runda) w sierpniu 2013 r. oraz proces oceny przez IP łącznie 370 projektów do realizacji spowodowały nałożenie się procesów tj. ocena formalna, ocena merytoryczna, negocjacje, weryfikacja załączników i proces podpisywania umów o dofinansowanie projektów, co wpłynęło m.in. na przedłużający się proces kompletowania dokumentacji oraz podpisywania umów o dofinansowania projektów. Należy zaznaczyć, iż przy specyfice projektów rozliczanych ryczałtem niezmiernie istotny jest proces wyboru i negocjacji. Dodatkowo wystąpiła duża ilość powtarzających się błędów w załącznikach ze strony Wnioskodawcy. W związku z powyższym w wielu przypadkach korygowano co najmniej trzy razy dokumentację niezbędną do podpisania umowy o dofinansowanie projektów. Ponadto zmiana założeń Działania 9.5 spowodowała także, że dużo kwestii w toku negocjacji musiała być wyjaśnianych z beneficjentami, często negocjacje pisemne były niewystarczające i prowadzone były negocjacje ustne. W kilku przypadkach proces ustaleń założeń ostatecznych projektów trwał kilka tygodni, a w jednostkowych przypadkach miesięcy, gdyż wymagane były nie tylko ustalenia z wnioskodawcą, ale zaciągnięcie opinii</p>	<p>Współpraca i kontakt z projektodawcą drogą mailową i telefoniczną, w celu pomocy w przygotowaniu ostatecznych założeń projektu i w celu pomocy w przygotowywaniu poprawnych załączników do umowy, intensywniejsza koordynacja i nadzorowanie obiegu umów.</p>

<p>IZ, która z opóźnieniem przekazywała swoje stanowisko w danej sprawie. W efekcie okazywało się, że część uczestników jest jednak niekwalifikowalna i następowało odstąpienie od podpisania umowy (z powodu przekroczenia 25% wartości budżetu), albo konieczne było dokonanie zmian w projekcie.</p> <p>(Działanie 9.5)</p>	
<p>W związku ze stanowiskiem Ministerstwa Rozwoju Regionalnego wyrażonym kolejno w pismach: z dnia 16.01.2013 r. l.dz. DZF-IV-82252-20-KP/13 Nr NK 6112/13 oraz z dnia 24.01.2013 r. l.dz. DZF-IV-82252-20-KP/13 Nr NK 8921/13 obligującym do weryfikacji wysokości i racjonalności kosztów ponoszonych w projektach w ramach Poddziałania 9.6.2 realizowanych z zastosowaniem uproszczonych metod rozliczania wydatków (stawki jednostkowe, kwoty ryczałtowe) dokonano weryfikacji wydatków w projektach przyjętych do realizacji.</p> <p>(Działanie 9.6)</p>	<p>W związku ze stanowiskiem MRR dotyczącym wydatków realizowanych z zastosowaniem uproszczonych metod rozliczania wydatków, IP2 w miesiącach luty i marzec br. przeprowadziła spotkania z potencjalnymi Beneficjentami Poddziałania 9.6.2, których celem była powtórna weryfikacja kosztów w projektach oraz ustalenie możliwości ujęcia wydatków nie znajdujących się wcześniej w katalogu kosztów stawki jednostkowej (określonym w załączniku nr 2 i 3 Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach PO KL) w ramach zaplanowanych we wnioskach stawkach jednostkowych.</p> <p>IP została poinformowana przez IP2 o problemach oraz efektach prowadzonych negocjacji i przypomniała IP2 o konieczności stosowania się do zaleceń IZ wyrażonych w przywołanych pismach.</p> <p>Obecnie, zgodnie z zapewnieniami IP2, realizacja projektów w ramach Poddziałania 9.6.2 przebiega prawidłowo i zgodnie z założonymi terminami.</p>
<p align="center">Problemy o charakterze horyzontalnym/ systemowym - w okresie objętym sprawozdaniem nie zidentyfikowano problemów o charakterze horyzontalnym/ systemowym</p>	
<p>w tym zidentyfikowane problemy ze stosowaniem ustawy <i>Prawo zamówień publicznych</i> - w okresie objętym sprawozdaniem nie zidentyfikowano problemów ze stosowaniem ustawy <i>Prawo zamówień publicznych</i>.</p>	

III. INFORMACJA O ZGODNOŚCI REALIZACJI PRIORYTETU Z PRAWODAWSTWEM

1. Czy zapewniono zgodność z prawodawstwem w zakresie zamówień publicznych?

TAK NIE

2. Czy zapewniono zgodność z zasadami pomocy publicznej?

TAK NIE

3. Czy zapewniono zgodność z zasadami polityk horyzontalnych?

TAK

NIE

IV. ZAŁĄCZNIKI:

ZAŁĄCZNIK 1: Osiągnięte wartości wskaźników

ZAŁĄCZNIK 2: Przepływ uczestników projektów realizowanych w ramach Priorytetu

ZAŁĄCZNIK 3: Określenie statusu na rynku pracy osób, które rozpoczęły udział w projektach realizowanych w ramach Priorytetu

ZAŁĄCZNIK 4: Osoby, które rozpoczęły udział w projektach realizowanych w ramach Priorytetu, znajdujący się w dwóch grupach wiekowych 15-24 i 55-64 lata

ZAŁĄCZNIK 5: Osoby, które rozpoczęły udział w projektach realizowanych w ramach Priorytetu ze względu na wykształcenie

ZAŁĄCZNIK 6: Przedsiębiorstwa, które przystąpiły do udziału w projektach realizowanych w ramach Priorytetu

ZAŁĄCZNIK 7: Wartość udzielonej i wypłaconej pomocy publicznej oraz pomocy *de minimis* w ramach PO KL (w PLN)

ZAŁĄCZNIK 8: Protesty/ odwołania

ZAŁĄCZNIK 9: Monitorowanie projektów innowacyjnych i ponadnarodowych³

ZAŁĄCZNIK 10: Informacja o wykonaniu wskaźnika efektywności zatrudnieniowej w ramach Priorytetu

V. OŚWIADCZENIE INSTYTUCJI POŚREDNICZĄCEJ

Oświadczam, iż informacje zawarte w niniejszym sprawozdaniu są zgodne z prawdą.

Data	20.02.2014 r.
Pieczęć imienna i podpis osoby upoważnionej do zatwierdzenia sprawozdania w imieniu Instytucji Pośredniczącej PO KL	

INFORMACJE DO UŻYTKU WEWNĘTRZNEGO*

*wypełnia Instytucja Zarządzająca PO KL

Imię i nazwisko osoby weryfikującej sprawozdanie	
Data	
Podpis	

³ Dotyczy sprawozdań rocznych i sprawozdania końcowego